

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM AÇISINDAN ACARLAR
LONGOZUNUN YEREL PAYDAŞLAR TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salim İBİŞ

Enstitü Anabilim Dalı : Turizm İşletmeciliği

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Orhan BATMAN

MAYIS - 2013

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

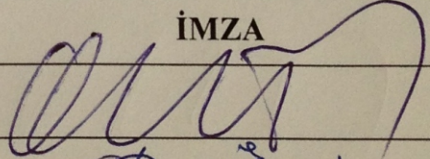
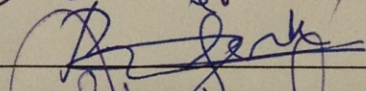
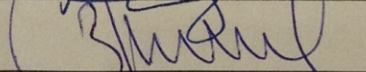
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM AÇISINDAN ACARLAR
LONGOZUNUN YEREL PAYDAŞLAR TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salim İBİŞ

Enstitü Anabilim Dalı : Turizm İşletmeciliği

“Bu tez 15.05.2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Başarılı	
Prof. Dr. Rana ÖZEN KUTANİS	Başarılı	
Yrd. Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN	Başarılı	

Bu alışma 2013-60-01-001 proje numarası ile Sakarya Üniversitesi Bilimsel Araştırma
Projeleri Komisyonu Başkanlığı tarafından desteklenmektedir.

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Salim İBİŞ

15.05.2013

ÖNSÖZ

Sakarya ili; alternatif turizm türleri açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Çok çeşitli flora ve fauna varlıkları, gölleri, termal kaynakları, yaylaları, kumsalları, rekreasyon alanları ve özel ilgi turizmüne yönelik alanlara sahiptir. Bu tez çalışmasında Sakarya ili, Karasu ile Kaynarca ilçeleri arasında bulunan, ulusal ve uluslararası öneme sahip, Türkiye'nin ikinci en büyük longoz (subasar orman) ekosistem ormanı olan Acarlar Longozunun turizm açısından önemli bir değer olduğu ve sürdürülebilir turizm ilkeleri kapsamında korunarak turizm çeşitliliğinin artırılması gerektiği konusu üzerinde durulmuştur.

Başta bu çalışmanın tüm fikir önderliğini ve rehberliğini yapan, çalışmanın her adımında bilgi birikim ve tecrübelerini ortaya koyan, maddi manevi tüm desteklerini esirgemeyen çok değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Orhan BATMAN'a en kalbi şükranlarımı sunarım. Uzun yıllar turizm sektöründeki çalışma hayatımdan sonra akademik hayata geçişim esnasında bana bu yönde her türlü rehberliği esirgemedi sunan kıymetli hocama ne kadar teşekkür etsem azdır.

Çalışmanın tüm aşamalarında değerli görüşleri ile desteklerini esirgemeyen Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nün çok değerli hocaları ve araştırma görevlileri; Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY'a, Doç. Dr. Mehmet SARIŞIK'a, Yrd. Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN'e, Yrd. Doç. Dr. Şevki ULAMA'ya, Arş. Gör. Semra AKTAŞ POLAT'a, Arş. Gör. Serkan POLAT'a, Arş. Gör. Mustafa Lütfü ŞEN'e, Arş. Gör. Abdulmenaf KORKUTATA'ya, Arş. Gör. Seyit Ahmet SOLMAZ'a, Arş. Gör. Çağrı ERDOĞAN'a teşekkürü bir borç bilirim. En önemlisi de bu günlere gelmede en büyük fedakarlıkları, en büyük maddi manevi destekleri hayatımın her adımında esirgemedi sunan çok değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak da evlilik hazırlıkları içinde olduğum hayatıma anlam ve huzur katacağına inandığım müstakbel nişanlıma moral motivasyon katkılarından dolayı en kalbi teşekkürlerimi sunarım.

Salim İBİŞ

15.05.2013

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE EKOTURİZM	6
1.1. Sürdürülebilirlik Kavramının Tanımı ve Gelişim Süreci	6
1.2. Sürdürülebilir Turizm Kavramı	8
1.3. Sürdürülebilir Turizm Gelişim Süreci.....	10
1.4. Sürdürülebilir Turizmin İlke, Hedef ve Amaçları.....	13
1.5. Sürdürülebilir Turizm Açısından Planlamanın Önemi	16
1.6. Sürdürülebilir Turizm Anlayışı ile Ekoturizm İlişkisi	21
BÖLÜM.2: TURİSTİK ARZ VE ACARLAR LONGOZU	25
2.1. Turizm Arz Kavramı	25
2.2. Turizm Arzını Oluşturan Unsurlar	25
2.2.1. Çekicilik.....	26
2.2.2. Ulaşılabilirlik	27
2.2.3. Etkinlikler	28
2.2.4. İmaj.....	28
2.2.5. Turizm İşletmeleri	29
2.3. Turistik Arz Kaynağı Olarak Acarlar Longozu	32
2.3.1. Longoz (Subasar Ormanı) Orman ve Sulak Alan Tanımı	32

2.3.1.1. Dünyada Longoz Ormanlar.....	35
2.3.1.2. Türkiye’de Longoz Ormanlar	35
2.3.2. Acarlar Longozu Genel Bilgiler.....	37
2.3.2.1. Coğrafi Konumu.....	39
2.3.2.2. Jeolojik Özellikleri	40
2.3.2.3. İklim Durumu.....	41
2.3.2.4. Bitki Varlığı (Flora).....	42
2.3.2.5. Hayvan Varlığı (Fauna)	45
2.3.2.6. Ulaşım Olanakları.....	49
2.3.2.7. Alanın Korunma Statüleri.....	50
2.3.2.8. Alanda Yürütülmüş Çalışmalar	51
2.3.2.9. Bölgenin Yasal Mevzuatı ve Durumu	55
2.4. Acarlar Longozu ve Çevresinde Yapılabilen Ekoturizm Türleri.....	55
2.4.1. Botanik Turizmi	55
2.4.2. Kuş Gözlemciliği.....	55
2.4.3. Doğa Fotoğrafçılığı	56
2.4.4. Trekking.....	56
2.5. Acarlar Longozu ve Çevresinde Yapılabilecek Ekoturizm Türleri	56
2.5.1. Tarım ve Çiftlik Turizmi	56
2.5.2. Sakarya Nehrinde Akarsu Turizmi.....	58
2.5.3. Atlı Doğa Yürüyüşü	58
2.5.4. Sakarya Nehrinde Sportif Olta Balıkçılığı.....	58
2.5.5. Kamp Karavan Turizmi	59
2.5.6. Bisiklet Turizmi	59
2.5.7. Balon Turizmi	60

BÖLÜM 3: SAHA ARAŞTIRMASI.....	61
3.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı.....	61
3.2. Araştırmanın Yöntemi.....	62
3.2.1. Nitel Araştırma Yönteminin Kullanılmasının Nedenleri.....	63
3.2.2. Görüşme Tekniğinin Veri Toplama Aracı Olarak Belirlenmesinin Nedenleri.....	64
3.3. Araştırmanın Kısıtları.....	65
3.4. Araştırmanın Yaklaşımı ve Paydaş teorisi	65
3.5. Araştırmanın Evreni.....	69
3.6. Görüşmede Kullanılacak Soru Formunun Oluşturulması ve Görüşme Süreci.....	71
3.7. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirilmesi	74
3.7.1. Paydaşların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular.....	75
3.7.2. Paydaşların Acarlar Longozuna İlişkin Bilgilerine Yönelik Bulgular	76
3.7.3. Acarlar Longozunda Yapılabilen ve Yapılabilecek Turizm Türleri	78
3.7.4. Doğal Varlığın Korunmasına Yönelik Bulgular	79
3.7.5. Tanıtım Faaliyetlerine Yönelik Bulgular.....	80
3.7.6. Bölgenin Turistik ve Sosyal Tesis Yeterliliğine Yönelik Bulgular	82
3.7.7. Bölgenin Güvenlik Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular.....	83
3.7.8. Çevrede Sanayi Gelişmelerinin Bölgeye Etkisine Yönelik Bulgular.....	84
3.7.9. Turizmin Yöre Halkına Etkisine Yönelik Bulgular	85
3.7.10. Yöre Halkının Turizme Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
KAYNAKÇA.....	93
ÖZGEÇMİŞ	105

KISALTMALAR

APEC	: Asia – Pasific Economic Cooperation
GEF	: Global Environment Facility
GSTC	: Global Sustainable Tourism Criteria
IUCN	: Dünya Doğal Hayatı Koruma Birliği
MARKA	: Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
NUCN	: Dünya Koruma Birliği
OBP	: Ortak Balıkçılık Politikası
ÖBA	: Önemli Bitki Alanları
ÖDA	: Önemli Doğa Alanları
PATA	: Pasific Asia Travel Association
SAD	: Sualtı Araştırmaları Derneği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SUÇEAD	: Su ve Çevre Araştırmaları Derneği
TIES	:The International Ecotourism Society-Uluslararası Ekoturizm Topluluğu
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TÜRÇEK	: Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu
UNDTP	: United Nations Development Programme
UNWTO	: Dünya Turizm Örgütü
WTTC	: World Travel and Tourism Council

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Turizm Şekilleri.....	16
Tablo 2: Ekoturizm Türleri.....	23
Tablo 3: Alan Kimliği	38
Tablo 4: Ormanı Oluşturan Ağaç Türleri ve Oranları.....	43
Tablo 5: Bölgede Yayılış Gösteren Sarılcılar.....	44
Tablo 6: Bölgede Yayılış Gösteren Ot Formasyonuna Ait Türler.....	44
Tablo 7: Acarlar Longozunda Yer Alan Kuş Listesi	46
Tablo 8: Acarlar Longozunda Yer Alan Kurbağa Türleri.....	48
Tablo 9: Acarlar Longozunda Yer Alan Sürüngen Türleri	48
Tablo 10: Acarlar Longozunda Yer Alan Memeli Türleri	49
Tablo 11: Bir İşbirliği Sürecinde Güç İlişkileri.....	66
Tablo 12: Sürdürülebilir Kültür Turizmi Paydaşları ve Görevleri	67
Tablo 13: Destinasyon Yönetiminin Üç Önemli Paydaşı ve Görevleri.....	68
Tablo 14: Destinasyon Örgütlenmesinde Önemli Paydaşlar.....	68
Tablo 15: Araştırmaya Dahil Edilen Paydaşlar	70
Tablo 16: Görüşme Yapılan Paydaşlara Ait Bilgiler	70
Tablo 17: Görüşme Takvimi	73
Tablo 18: Araştırmaya Dahil Edilen Paydaşlara İlişkin Kodlar	74
Tablo 19: Paydaşların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular	75
Tablo 20: Acarlar Longozunun Önemi Rehberlik Hizmeti ve Ulaşım Durumu	76
Tablo 21: Acarlar Longozunda Yapılabilen ve Yapılabilecek Turizm Türleri.....	78
Tablo 22: Doğal Varlığın Korunmasına Yönelik Bulgular.....	79
Tablo 23: Tanıtım Faaliyetlerine Yönelik Bulgular.....	80
Tablo 24: Bölgenin Turistik ve Sosyal Tesis Yeterliliğine Yönelik Bulgular	82
Tablo 25: Bölgenin Güvenlik Açısından Değerlendirilmesine Yeterliliğine Yönelik Bulgular.....	83
Tablo 26: Çevrede Sanayi Gelişiminin Bölgeye Etkisine Yönelik Bulgular	84
Tablo 27: Turizmin Yöre Halkına Etkisine Yönelik Bulgular	85
Tablo 28: Yöre Halkının Turizme Bakış Açısına Yönelik Bulgular	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sürdürülebilir Turizm Kavramının Kronolojik Gelişimi.....	12
Şekil 2: Turizm Ürünü Oluşturan Unsurlar	26
Şekil 3: Boş Zaman Etkinlikleri.....	31
Şekil 4: Acarlar Longozundan Görüntüler.....	39
Şekil 5: Acarlar Longozu Konumu	40

Tezin Başlığı: Sürdürülebilir Turizm Açısından Acarlar Longozunun Yerel Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma

Tezin Yazarı: Salim İBİŞ

Danışman: Prof. Dr. Orhan BATMAN

Kabul Tarihi: 15 / 05 / 2013

Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) +105 (tez)

Anabilim dalı: Turizm İşletmeciliği

Turizm sektöründe son yıllarda büyük gelişmelerle birlikte kitle turizminden uzaklaşarak farklı alternatif turizm türlerine yönelik taleplerde de artışlar ve farklılaşmalar da görülmektedir. Ülke boyutundan destinasyon boyutuna yönelik tercihlerin artması ile keşfedilmemiş doğal ortamlara olan ilgi de artmıştır. Bu tür doğal ortamlara yönelik artan ilgi beraberinde bu destinasyonların olumsuz etkilerle karşılaşma riskini artırmaktadır. Destinasyonlarda bir yandan yöre halkının refahının artırılması, yerel işletmelerin kazanç sağlaması amaçlanırken, diğer yandan var olan doğal kaynakların korunarak kullanımının sağlanması gerekir. Bu bölgelerde yapılan turizm faaliyetleri ekoturizm anlayışına uygun yapıldığı takdirde, bölgelerin sahip olduğu zenginliklerin, doğal çeşitliliğin, korunması ve yerel halkın sosyo-ekonomik açıdan gelişmesine katkı sağlayacaktır. Oldukça zengin bir flora ve fauna çeşitliliğine sahip olan Acarlar Longozu, Dünyada ender rastlanan subasar ormanlarından biri olmakla birlikte, kendine özgü ekosistemi ile ulusal ve uluslararası bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda bölgenin bu önemine, flora ve fauna çeşitliliğine, turizm olanaklarına ve tüm bu zenginliklerin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik yerel paydaşların da görüşleri alınarak değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bu çalışma ile Acarlar Longozunun tüm bu zenginlikleri, bölgenin turizm arz olanakları, geliştirilebilecek turizm türleri incelenmekle birlikte, bölge ile ilgili paydaşların da görüş ve önerilerine yer verilmektedir. Konu ile ilgili 11 adet paydaş belirlenmiş ve bu paydaşlar ile yarı yapılandırılmış mülakat yapılarak bölgenin turizm arz olanakları ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik düşünceleri sorulmuş ve buradan yola çıkarak sonuçlar çıkarılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda bölgenin birçok turizm türünün yapılmasına ve gelişmesine imkan sağladığı, mevcut turistik ve sosyal tesislerin yetersiz olduğu, bölgede turizm alt ve üst yapılarının artırılmasının gerektiği, tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğu, Acarlar Longozunun sahip olduğu doğal zenginliklerinin korunarak sürdürülebilirliğin sağlanması konusunda yerel paydaşların oldukça olumlu ve istekli yaklaşımlar sergiledikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Ekoturizm, Sürdürülebilir Turizm, Acarlar Longozu, Sakarya

Title of the Thesis: A Research On Acarlar Longozu In Terms Of Sustainable Tourism
By Evaluation of Local Stakeholders

Author: Salim İBİŞ

Supervisor: Prof. Dr. Orhan BATMAN

Acceptance Date: 15 / 05 /2013

Nu. Of Pages viii (pre tex) +105 (main body)

Department: Tourism Management

By the major developments in recent years in tourism sector, increasing demand and differentiation for different types of alternative tourism have been seen instead of mass tourism. With increasing preferences from country size to destination size, interest in unexploited natural environments has also increased. The growing interest for these type of natural environments has increased to confront the risks of negative effects on these destinations. At destinations, not only must be aim to be increased the welfare of the local people and making the local businesses to profit but also the usage of existing natural resources protection must be provided. If tourism activities in these areas were performed properly by the understanding of ecotourism, they would contribute the development of local people socio-economically and the protection of natural diversity and wealth of these areas. With considerably rich diversity of flora and fauna, Acarlar Flooded Forest is one of the rare flooded forests in the world and it has national and international importance by its unique ecosystem. In this scope, assesments have been carried out by taking the consultation of local stakeholders to ensure the sustainability and protection of the importance of the region, the diversity of its flora and fauna, tourism possibilities and all its wealth.

By this study, tourism types are examined to develop the wealth of Acarlar Flooded Forest and the region's tourism supply possibilities. In addition, the opinions and suggestions of relevant stakeholders in the region were given. On the issue, 11 stakeholders were chosen and semi formatted interviews were perfomed with them. Based on their opinions about the region's tourism supply possibilities and ensurance its sustainability, results and recommendations were given.

As a result of the study, highly positive and willing approaches of local stakeholders about the region's allowance to making and development of many tourism types, the insufficiency of existing touristic and social facilities, the necessity of increasing tourism upper and lower structures in the region and insufficiency of promotional acitivities were concluded about the maintaining sustainability of Acarlar Flooded Forest by protecting its natural wealth.

Keywords: Tourism, Ecotourism, Sustainable Tourism, Acarlar Flooded Forest, Sakarya

GİRİŞ

Turizm önemli bir ekonomik faaliyettir ve tüm göstergeler bu faaliyetin büyüme eğiliminde olacağını göstermektedir. Turizmdeki büyümeyle beraber sürdürülebilir turizm, ekoturizm gibi doğayla ilgili turizme olan taleple birlikte turizm ürünlerindeki çeşitlilik de artmıştır. Doğa temelli turizm türlerinin tüm dünyada hızla gelişme gösterdiği gibi ülkemizde de kendine özgü bozulmamış doğal ortamlara, kırsal alanlara yönelik turizm eğilimleri gelişme göstermektedir. Turist talepleri, konforlu seyahat ve konaklamanın yanında, yöreye özgü kültürel değerler hakkında bilgi edinme, doğal bölgelerin flora ve fauna çeşitliliği, özel ekosistemler ve doğal hayata yönelik ilgi gibi farklı isteklere yönelmektedir. Böylelikle ekoturizm türlerine yönelik taleplerin gün geçtikçe arttığını görmekteyiz.

Artan bu talepler karşısında kendine has çekicilikleri ve nitelikleri olan bölgelerin sahip oldukları zenginliklerinin tahrip edilmeden sürdürülebilir kullanımının sağlanması, doğal ve kültürel değerlerin korunması, geliştirilmesi ve aynı zamanda yöre halkının turizm etkinliklerine katılımını ve kalkınmasını sağlayan bir turizm anlayışının geliştirilmesi oldukça önemlidir. Alternatif turizm türleri içerisinde yer alan doğa temelli turizm faaliyetleri hem ülkesel hem de bölgesel turizm arzı oluşturmakta, bölgesel ve ulusal kalkınma adına büyük katkılar sağlamaktadır.

Doğal ortamlar farklı ekoturizm türlerinin gerçekleştirilmesine imkan sağlamaktadır. Sakin ve huzurlu ortamlarda ziyaretçilerine unutulmaz zamanlar geçirmesini sağlayan bu ortamların korunması, biyolojik çeşitliliklerinin sürdürülmesi, doğal felaketselere karşı korunmasının sağlanması gibi sorumlulukları da gerektirir. Çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetten, doğal alanlara karşı duyarlı olan ekoturizm sürdürülebilir turizm politikaları sayesinde geliştirilmelidir. Çevre kalitesini devam ettirerek bölgelerin de yaşam kalitelerini yükseltmek, turizmin ekonomik ve çevresel katkılarını artırmak sürdürülebilir turizm politikalarının uygulanması ile mümkün olacaktır. Doğal turizm kaynaklarının bilirkişiler ve yerel paydaşların ortak çalışmaları ile korunması ve geliştirilmesi sağlanmalıdır. Planlama süreçlerinin tüm aşamaları sürdürülebilir turizm ilkeleri kapsamında yapılmalı, tüm yerel yönetimler ve ilgili paydaşlar üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Doğal alanlar ve korunan alanlar içinde yer aldığı bölgenin sürdürülebilir kullanımı, bu şekilde başarılı olması mümkündür. Böylelikle turizm

endüstrisinde yer alan ev sahipleri ile turist kesimlerinin ihtiyaçlarının, bugün var olan kaynakların, gelecekte değerlerinin korunarak uzun süreli ve kesintisiz şekilde karşılanması sağlanmış olacaktır.

Sürdürülebilir turizm gelişiminde ziyaretçilerin bugünkü ihtiyaçlarının, gelecekteki fırsatları koruyup genişleterek karşılanması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve doğal hayatı destekleyen süreçlerin devamını içermektedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü sürdürülebilir bir turizm gelişiminde; çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalı, ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli, bütün ilgi gruplarına adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır gibi maddeleri önemle vurgulamaktadır.

Doğal alanlarda yapılan bazı etkinliklerin zarar verdiği de bilinmektedir. Bu sebeple tabiatı korumakla görevli olan bizlerin çevremiz ile iyi bir uyum içerisinde olmamız gerekir. Kişi ve kurumların tabiattaki faaliyetlerin kontrolü için ve doğal alanlarda doğa turizminin gelişmesi için öncü olması doğru bir hareket tarzıdır. Son yıllarda sivil toplum kuruluşları ve diğer kuruluşlar da bu tür doğal alanlara yönelik kalkınma ve koruma işbirlikleri içerisinde olarak katkı sağlamaları oldukça sevindirici gelişmelerdir. Sürdürülebilir doğa turizmi ve ekoturizm kitle turizminin olumsuz etkilerine karşı doğal ortamların korunmasını sağlayan bir anlayışla ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler doğal alanlar ve çevresinin bölgesel planlamasında turizme ilişki proje ve çalışmaların artmasına yol açmıştır. Böylelikle turizm, zaman içerisinde bu bölgelerin kalkınmasına yöresel ve kültürel zenginliklerinin de artmasına öncü olmuştur. Doğal alanlar ve korunan alanlar içinde yer aldığı bölgelerin sürdürülebilir kullanımı, turizm, ekolojik tarım, yöresel ürünler ve sürdürülebilir ilkeler kapsamında düşünüldüğünde daha başarılı olacaktır.

Araştırmanın Önemi

Yapılan literatür taramasında doğal ortamlara yönelik turizm taleplerinin gün geçtikçe arttığı ve bu artışın süreceği anlaşılmaktadır. Dünyada sayılı, ülkemizin önemli ikinci subasar ormanı olan Acarlar Longozunun doğal zenginlikleri, turistik çekicilikleri, flora ve fauna çeşitliliği bakımından ulusal ve uluslararası öneme sahip olduğu görülmektedir. Ancak konu ile ilgili yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu anlaşılmış, konu hakkında çalışma yapılması gerektiği öngörülmüştür. Acarlar Longozunun turistik arz unsurları ve sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesine yönelik yapılan bu çalışma, turizm literatüründe ilklerden olma niteliğindedir.

Bu araştırma Acarlar Longozunun ulusal ve uluslararası öneminin daha iyi anlaşılması, doğal zenginliklerinin ortaya konması, turistik çekiciliklerinin belirlenmesi, bölgenin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yerel paydaşların bölge hakkındaki görüşlerinin ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Günümüzde doğal ortamlara yönelik artan turistik taleplerin bu bölgelerin korunması ve geliştirmesi ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu taleplerin artması ile doğal ortamların zarar görme, kirlenme, tahrip olma riski artmaktadır. Yapılan turizm faaliyetlerin bu bölgelere zarar vermeden gerçekleştirilmesi, yerel yönetimlerin ve yöre halkının bilinçlenmesinin önemli olduğu anlaşılmaktadır. Yerel paydaşların bölge ile ilgili çalışmaları, doğal varlığın korunmasına yönelik önlemleri, yöre halkının bilinçlendirilmesi, sürdürülebilirliğin sağlanmasını etkileyen en önemli unsurlardır.

Bu araştırma, bölgenin turistik arz unsurlarını ortaya koymak, sahip olduğu zenginlik konusunda farkındalık oluşturmak ve konu ile ilgili paydaşların bölgenin sürdürülebilirliği hususunda görüşlerini ortaya koyma amacı taşımaktadır.

Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın en önemli kısıtlarından biri zaman konusundadır. Görüşme yapılması gereken paydaşlardan randevu almak, görüşmeyi gerçekleştirmek oldukça uzun zaman gerektirmiştir. Yetkililerin yoğun mesai şartlarında uygun zaman dilimi belirlemek ve bu zaman dilimi içerisinde görüşmeyi gerçekleştirmek uzun zaman almıştır.

Araştırmanın diğer önemli kısıtı ulaşım, iletişim ve maliyet konusunda olmuştur. İlgili paydaşların Sakarya il merkezinin, Karasu ilçe merkezinin, çalışma sahası Acarlar Longozu ve çevre köylerinin farklı yerlerinde bulunması ulaşım ve iletişimde yüksek maliyetler getirmiştir. İmkanlar çerçevesinde ilgili bireylere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın yürütülmesinde karşılaşılan bir diğer kısıt araştırmanın yapılmasında çalışacak iş gücüdür. Araştırma, yüz yüze, doğrudan görüşmeyi gerektirdiğinden, bizzat araştırmacı tarafından yürütülmesini zorunlu kılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın içeriğini oluşturan veriler, nitel araştırma yöntemlerinde en sık kullanılan teknik olan görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Bu çalışmada öncelikle sürdürülebilir turizm ve ekoturizm hakkında bilgi edinebilmek için literatür taraması yapılmış, Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü öğretim elemanlarının konuyla ilgili fikirleri de alınarak ilgili verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma ile ilgili olarak öncelikle alan ile ilgili yapılmış akademik çalışmalardan, hazırlanmış raporlardan yararlanılmış, ardından yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme soruları ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra konunun amacına uygun olarak Acarlar Longozunun turistik çekicilikleri, geliştirilebilecek alternatif turizm türleri ve bölgede gelişecek olan turizmin sürdürülebilir turizm ilkeleri kapsamında gelişimini sağlanmasına yönelik belirlenmiştir. Sorular alanında uzman akademisyenler tarafından incelenerek geçerlilik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Öncelikli olarak yetkililere bölgede mevcut turistik arz unsurları sorulmuş, ardından bölgede geliştirilebilecek turizm türleri konusunda düşünceleri alınmaya çalışılmış ve bölgenin sahip olduğu zenginlikleri sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde devamının sağlanması için ne tür koruma önlemleri alındığı konusunda fikirlerine yer verilmiştir. Veriler görüşme esnasında araştırmacı tarafından not alınarak kayıt altına alınmış, elde edilen veriler birleştirilerek yorumlanmıştır.

Literatür taramasından elde edilen veriler sonucunda yarı biçimlendirilmiş mülakatta sorulmak üzere 21 adet sorudan oluşan bir soru listesi oluşturulmuş ve Sakarya ilinde bulunan 11 paydaşa söz konusu sorular yöneltilmiştir. Bu görüşmelerden elde edilen

veriler nitel araştırmaların analiz prensiplerine göre değerlendirilmiş ve elde edilen veriler yorumlanarak öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Planı

Bu araştırma kavramsal ereve ve uygulama bölümleri ile birlikte toplam üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci ve ikinci bölümü yazın taraması, üçüncü bölüm ise yöntem ve saha araştırması ile birlikte bulgular kısmından oluşmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümünde sürdürülebilirlik, sürdürülebilir turizm ve ekoturizm kavramlarının tanımı, özellikleri, gelişim süreci hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci blmde turizm arzı ve Acarlar Longozundaki turizm arz potansiyeli hakkında bilgilere yer verilmiştir.

nc ve son blmde ise; saha araştırması çerçevesinde Sakarya il merkezinde, Karasu ve Kaynarca ilçelerinde, Denizköy ve Karamüezzinler köylerinde yerel paydaşlar ile yapılmış yarı biçimlendirilmiş mülakatın bulgularına yer verilmiş, elde edilen sonuçlar çerçevesinde literatüre, turizm sektörüne, yerel yönetimlere ve bu konuda araştırma yapmak isteyen diğer araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM 1: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE EKOTURİZM

Günümüzde çevresel değerlerin ve doğal kaynakların korunarak gelecek nesillere aktarma bilinci kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu da en iyi sürdürülebilirlik kavramı ile açıklanabilmektedir. Bu bölümde sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm kavramlarının tanımı, ortaya çıkışı, gelişim süreci ile birlikte turizm endüstrisindeki yeri ve önemi ele alınmaktadır.

1.1. Sürdürülebilirlik Kavramının Tanımı ve Gelişim Süreci

Bir alandaki biyolojik çeşitlilik; o alanda yaşayan canlıların çeşitliliği, canlıların içinde yaşadıkları ortam ve birbirleri ile olan ilişkilerine göre ölçülmektedir. Bu zenginliğin oluşabilmesi için çok uzun sürelerin geçmesi gerekmekte ve tahrip edildikten sonra da onarılması ne yazık ki mümkün olamamaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 93).

Sanayi devrimi sonrası, tüm dünyada ekonomik gelişme uğruna doğal kaynakların sorumsuzca kullanılması, gerek fiziki çevrede kirlenmelere, gerekse toplumsal çevre üzerinde büyük bozulmalara neden olmuştur (Bahaire ve White, 1999: 167). Çevresel bozulmaların sınır tanımadan artarak devam etmesi tüm insanlığı etkileyeceği düşünülerek bu bozulmaların önlenmesi için çaba harcanmasının gerektiği günden güne anlaşılmaya başlanmıştır. Bu çevresel sorunların tüm insanlığın hayatını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülerek, bu bozulmanın önüne geçme gereği duyulmuştur. İnsanlığın geleceği düşünüldüğünde çevresel bozulmaların kabul edilemezliği ortadadır. Bu durum, insanların hem ekonomik gelişmeyi sürdürme, hem de çevresel bozulmayı önleme gibi birbiri ile ilişkili konuları aynı platformda değerlendirip sonuç üretme durumunda bırakmıştır. Buradan hareketle hem ekonomik gelişmeyi sürdürmek, hem de çevresel değerleri koruma anlayışı ortaya çıkmaya başlamıştır. Çevre ve kalkınmanın dengeli bir şekilde gelişimini ifade eden sürdürülebilir kalkınma kavramı, insanlığın temel ihtiyaçlarının karşılanması, yaşam standartlarının iyileştirilmesi ve geleceğin güvence altına alınmasıdır. Bu kavram en temel çevresel, ekonomik ve sosyal ihtiyaçların ekolojik ve sosyal sistemlere zarar verilmeden herkese sunulmasını ifade eder (Kahraman ve Türkay, 2012: 89-90).

Sürdürülebilirlik İngilizcede “sustainability” olarak bilinen, Türkçe’ye “sürdürülebilirlik” olarak çevrilen ve “devam ettirmek, beslemek” anlamını ifade etmektedir (Tetik, 2012: 12). Bahar ve Kozak’a (2005: 138) göre sürdürülebilirlik, “gelecek kuşakların ihtiyaç ve arzularını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmadan, bugünkü kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini kapsayan tüm turizm plan ve prensipleri” şeklinde tanımlanmaktadır.

1965 yılında Birleşmiş Milletler Örgütü bünyesinde kurulmuş olan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme - UNDP) yardımıyla 1972 yılında Stocholm’de düzenlenen “İnsan Çevresi konferansı”, sürdürülebilir kalkınma yolunda ilk önemli adım olmuştur (Kahraman ve Türkay, 2012: 90). Sürdürülebilirlik kavramı 1970’li yıllarda önemi giderek artan ve ülke sınırlarını aşarak küresel boyutlarda düşünülmesi gereken bir olgu haline gelmiştir (Demir ve Çevirgen, 2006: 93).

1983 yılında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği Geo Harlem Brundtland başkanlığında bir komisyon kurmuştur. Komisyon, yerküre üzerindeki çevresel bozulmaları belirttiği ve bunların giderilmesini sağlayacak sürdürülebilir kalkınma çalışmaları için önerilerin sunulduğu raporunu 1987 yılında tamamlayarak Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’na sunmuştur. “Ortak geleceğimiz” olarak da bilinen bu raporda sürdürülebilir kalkınma; “bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların ihtiyaçlarından ödün vermeksizin karşılamaktır” şeklinde tanımlanmıştır. 1992 yılında Rio’da önemli adımlardan biri atılmış, 182 ülkenin temsilcileri, gönüllü kuruluşların ve değişik toplum kesimlerinden grupların katıldığı Rio Konferansı düzenlenmiştir. Konferansta sürdürülebilir kalkınma kavramı gündeme getirilmiş, uluslararası işbirliği ve koordinasyonun sağlanması amacı ile Gündem21 eylem planı hazırlanmıştır. Gündem21’in ortaya çıkması ile birlikte sürdürülebilir kalkınma ile ilgili ilkeler küresel boyutta önem kazanmıştır (Kahraman ve Türkay, 2012: 90; Akış, 1999: 37). Yerel Gündem 21, geleceğe dönük vizyon geliştirilmesini ve hayata geçirilmesini sağlayacak stratejik eylem planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını kapsamaktadır.

2002 yılında Güney Afrika Cumhuriyetinin Johannesburg kentinde Birleşmiş Milletler Dünya Sürdürülebilir Gelişme Zirvesi düzenlenmiştir. Zirvede sürdürülebilir gelişmenin sosyo- kültürel, ekonomik, çevresel faktörler vurgulanmıştır. Yoksulluğun ortadan

kaldırılması, doğal kaynakların korunması ve yönetilmesi konusunda ortak vaatler verilmiştir. Hedeflere ulaşmada karşılaşılan zorluklar arasında, zenginlerle yoksullar arasındaki uçurumun derinleşmesi, biyolojik çeşitliliğin bozulması, küreselleşmenin olumsuz etkileri ve demokratik sistemlere duyulan güvenin azalmış olması gibi faktörler gösterilmiştir (Doğan, 2010: 11).

Sürdürülebilirlik kavramı zamanla çevre ve kalkınma lobileri ile ideolojik ve siyasi farklılıklar arasında köprü kuran arabulucu bir olgu haline gelmiştir (Wearing, Neil 2003: 15). Tüm bu yaklaşımları dünyada yaygın olarak kullanılan “Bu dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, biz bu dünyayı, gelecek nesillerden ödünç aldık ve onlara borçluyuz” Kızılderili atasözü ile özetlemek mümkündür (Demir ve Çevirgen, 2006: 99; Davidson, 1992: 52; Tetik, 2012: 14).

1.2. Sürdürülebilir Turizm Kavramı

Dünya turizm endüstrisi uzun yıllar boyunca kitle turizmi şeklinde gelişme göstermiştir. Bu gelişmeler neticesinde doğal ve kültürel kaynaklar üzerinde geri dönüşü olmayan tahribatlar meydana gelmeye başlamıştır (Altanlar ve Akıncı Kesim, 2011: 2).

Deniz-kum-güneş üçlüsü olarak algılanan kitle turizmi hızla yaygınlaşarak mevcut kaynakları tüketmeye başlamış, ekolojik, sosyal ve kültürel çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratmaya başlamıştır. Dünyanın karşı karşıya kaldığı bu çevre ve ekolojik bozulmalar, bu süreçlerin korunması ve sürdürülebilir şekilde kullanılması ihtiyacını doğurmuştur.

Dünyada hızlı bir gelişme gösteren turizm endüstrisi, doğal ve kültürel kaynaklara bağımlıdır. Bu kapsamda çevre ve kaynakların zarar görmeden, geleceğin de düşünülerek kullanılması önemlidir. Bu açıdan sürdürülebilirlik kavramı turizm endüstrisi açısından büyük önem kazanmaktadır. Turizmde sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabilmesi için ev sahibi bölgenin doğal, tarihi, kültürel kaynaklarının, temel ekolojik süreçlerinin ve biyolojik çeşitliliğinin zarar görmemesi ve devamının sağlanması gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm kavramı, turizmin gelişi güzel ve uygun olmayan bir şekilde gelişerek ev sahibi toplum üzerinde yarattığı olumsuz etkilere bir cevap olarak ortaya çıkmıştır. Doğal ve kültürel kaynakların da bir sınırı vardır ve aşırı derecede tüketildiğinde zarar görebilir (Demir ve Çevirgen, 2006: 99).

Doğal, tarihi, kültürel kaynakların korunması ve yenilenmesi, ekolojik dengenin, biyolojik çeşitliliğin zarar görmemesi ve gelecek nesillere devredildiği bir kalkınma biçimi olarak sürdürülebilir bir turizm anlayışı benimsenmiştir (Çelik Uğuz, 2011: 333). Sürdürülebilir turizm; mevcut kaynakların tüketilmeden, kirlenmeden ve tahrip edilmeden gelecek nesillerin de kullanabileceği şekilde kullanılmasının sağlanmasıdır (Tetik, 2012: 8).

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), Sürdürülebilir turizmi aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır: “Turizmde Sürdürülebilir Kalkınma; gelecekteki fırsatları koruyup geliştirmeyi gözeterek, bugünkü turistlerin ve ev sahipliği yapan bölgelerin ihtiyaçlarını karşılama ilkesini benimser”. Bu şekilde tüm kaynakların yönetimi; kültürel bütünlüğün, zorunlu ekolojik süreçlerin, sosyal ve estetik gerekler karşılanacak şekilde öne çıkarır. Sürdürülebilir turizm ürünleri; turistik kalkınma ile zarar görmek yerine yararlı olan yerel çevre, toplum ve kültürlerle uyum içinde işlenen ürünlerdir (Erdoğan, 2003: 100; TÜSİAD, 2012: 17; Kahraman ve Türkay, 2012: 112).

Sürdürülebilir turizm, geleceğe yöneliktir ve toplumsal pazarlama veya sosyal pazarlama anlayışına uygundur. Turizm kaynaklarının kullanımına devam edilirken, bu kaynakların gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesini güvenceye alacak şekilde korunması gereklidir (Akat, 2000: 55).

Sürdürülebilir turizm gelişimi, çevreyi korumayı, yaşam koşullarını iyileştirmeyi, bölgeye özgü turizm kaynaklarının çekiciliğinin korunmasını amaçlar (Ayaş, 2007: 63). Turizm sektöründe meydana gelebilecek olası zararlı gelişmeleri engellemek ve dengeli bir turizm kalkınması gerçekleştirmek için ‘sürdürülebilirlik’ esasına dayanan yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir turizm kalkınması; Yaşam destek sistemlerini, biyolojik çeşitlenmeyi, gerekli ekolojik süreci ve kültürel entegrasyonu muhafaza ederken, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların tam olarak karşılanabileceği şekilde tüm kaynakların yönetimidir. Sürdürülebilir turizm kalkınması sahip olduğu kaynakları koruyan, geliştiren ve optimum seviyede kullanan bir yönetim anlayışı olarak izah edilebilir (Kaya, 2006: 127).

Sürdürülebilirlik kavramının dünyanın geleceği için önemi fark edildikçe her sektör kendi alanında bu yönde çözümler üretme ihtiyacı duymuştur. Turizm endüstrisi de yoğun çevresel etkileşiminden dolayı kendi içinde çözüm ortamına ihtiyaç duymaktadır (Kahraman ve Türkay, 2006: 95).

Tüm bu gelişmeler neticesinde Türkiye için turizmin sürdürülebilirliğinin ne derece önemli olduğu anlaşılmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığının hazırlamış olduğu Türkiye Turizm Stratejisi (2023) Eylem Planında bu noktadan hareket edildiği, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunarak kullanımını sağlamak ve alternatif turizm çeşitlerini geliştirerek ülke ekonomisine katkı sağlanması amaçlandığı görülmektedir.

1.3. Sürdürülebilir Turizm Gelişim Süreci

İnsanların sınırsız ihtiyaçlarına karşılık dünyadaki kıt doğal ve çevresel kaynaklarının yeterli olması mümkün değildir. Sanayi devrimi ile birlikte yaşanan gelişmeler sonucunda doğal kaynaklar ve çevre üzerinde geri dönüşü olmayan zararlar meydana gelmeye başlamıştır. Karbondioksit ve bazı gazların emisyonunun artması sera etkisine yol açarak küresel ısınmaya neden olmuştur. Ayrıca hızlı nüfus artışı, kaynakların kirlenmesine ve doğal çevrenin tahrip edilip yok olmasına neden olmaktadır (Tetik, 2012: 21). Artan nüfus ve aşırı kullanılan doğal kaynakların çevreye olan olumsuz etkileri fark edilmiş, çeşitli önlemler alınma ihtiyacı doğmuştur (Demir, Çevirgen, 2006: 94).

Sürdürülebilirlik olgusu, ekonominin bir alt sektörü olan turizm içinde olmakla birlikte, her sektör için taşıdığından daha fazla bir önem arz etmektedir. Çünkü çevre olmadan turizmden söz etmek mümkün değildir. Turizm koruyucu ve sürdürülebilir bir anlayışla yönetilmesi gereken bir alandır (Bahar ve Kozak, 2005: 137). Son yıllarda turizm endüstrisinde sürdürülebilir turizm uygulamaları ile ilgili atılan adımlar ve yapılan araştırmalar ile birlikte toplum ve plancıların tutum ve davranışları da değişmiştir (Pepper, 2002: 2).

Turizmin geleceği ile ilgili yapılan çalışmalarda 21.yy.'da turizm talebini belirleyen en önemli etkenin çevre olması beklenmektedir. Bu gelişmeler bir taraftan turizmde sürdürülebilir gelişme kavramını gündeme taşıırken diğer taraftan da turizmin yeni tür ve biçimlerini de tartışmaya açmaktadır. Sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilirlik

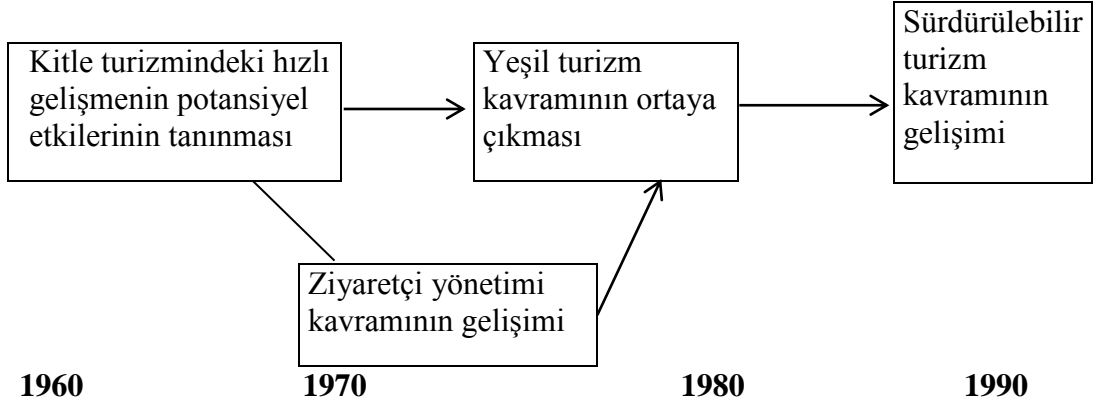
kavramları ekseninde değerlendirilen sürdürülebilirlik ve turizm ilişkisi akademik ve bilimsel literatür açısından en çok çalışma yapılan alanlardan biri olmuştur. Bu çalışmaların çoğu, ekolojik sürdürülebilirliği sağlayacak sorumlu turizm ve doğa kaynaklı turizm türlerinin sürdürülebilirliği üzerine yoğunlaşmıştır (Crouch; Ritchie 1999: 150).

Sürdürülebilir turizm kavramının ortaya çıkmasında 1960’lı yıllarda artan kitle turizminden günümüze kadarki gelişim süreçleri etkili olmuştur (Demir, evirgen,2006: 100). 1960’lı yıllardan itibaren artan kitle turizmi kaynakların aşırı kullanılarak evre üzerinde olumsuz etkiler yaratmış, çeşitli sorunları ortaya çıkarmıştır (Tetik, 2012: 21). (zkk ve Gümüş, 2009: 53)’e göre 1960 yıllarında ekonomik, teknolojik ve endüstriyel gelişmelerin ardından çevrecilerin öncül hareketleriyle “saldırgan turizm” anlayışı yerine “alternatif turizm” arayışları başlamıştır. Birleşmiş Milletler tarafından “Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu” kurularak, “sürdürülebilir turizm” in önceliklerini belirlemiştir.

Ayrıca bu yıllarda özellikle gelişmekte olan ülkeler için turizmin ekonomileri için olumlu ve olumsuz etkileri konularına da dikkat çekilmiştir (Demir, evirgen, 2006: 100). 1970’li yıllara gelindiğinde birçok uluslararası kuruluş evre ve doğaya verilen zararları önlemek amacıyla çeşitli destek ve teşviklerde bulunmuştur. Birçok sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de sürdürülebilirlik kavramı geliştirilmiştir (Tetik, 2012: 23).

Bu yıllardan sonra çok yaygın olarak kullanılmaya başlayan sürdürülebilir turizm kavramı hem yerel topluma hem ekonomiye olumlu katkılarının olduğu görüşleri gittikçe önem kazanmaya başlamıştır (Demir ve evirgen, 2006: 101).

Sürdürülebilir turizm kavramının kronolojik gelişimi Şekil 1’de görülmektedir.

Sekil 1: Sürdürülebilir Turizm Kavramının Kronolojik Gelişimi

Kaynak: Demir C. ve A. Çevirgen, (2006), Turizm ve Çevre Yönetimi, Nobel Yayınları, Ankara

1990 yılından itibaren sürdürülebilir turizm üzerine yapılan çalışmalar hız kazanmış, bu alanda birçok seminerler ve konferanslar düzenlenmiştir (Tetik, 2012: 23). Bunlardan bazıları şunlardır:

- Çevre ve İş Alanları İçin küresel Fırsatlar – Globe’90 Konferansı (19-23 Mart 1990, Vancouver, Kanada).
- Globe 92’ nin Turizm Dalı – The Tourism Stream of Globe292 (Mart 1992, Vancouver, Kanada).
- Sürdürülebilir Turizm üzerine Dünya Konferansı ve Sürdürülebilir Turizm Sözleşmesi – The World Conference on Sustainable Tourism and Charter for Sustainable Tourism (24-29 Nisan 1995, Kanarya Adaları, İspanya).
- Bio-çeşitlilik ve Sürdürülebilir Turizm Üzerine Uluslararası Çevre Konferansı ve Berlin Deklarasyonu – International Conference on Biological Diversity and Sustainable Tourism and Berlin Declaration on (6-8 Mart 1997, Berlin).
- Turizmde Küresel Etik İlkeler – Global Code of Ethics for Tourism (27 Eylül-1 Ekim 1999, Santiago, Şili).
- Uluslararası İklim Değişikliği ve Turizm Konferansı ve Djerba Deklarasyonu – First International Conference on Climate Change and Tourism and Djerba Declaration (9-11 Nisan 2003. Djerba, Tunus).
- 2. Uluslararası iklim Değişikliği ve Turizm Konferansı ve Davos Deklarasyonu – Second International Conference on Climate Change and Tourism and Davos Declaration (1-3 Ekim 2007, Davos, İsviçre).

- Küresel Sürdürülebilir Turizm Kriterleri – Global Sustainable Tourism Criteria-GSTC (Ekim 2008).
- Yeşil Ekonomide Seyahat ve Turizm Sempozyumu – Travel and Tourism in the Green Economy Symposium (Eylül, 2009).
- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm örgütü Otel Enerji Çözümü Projesi – Hotel Energy Solutions Project (2008).
- Sürdürülebilir Turizm üzerine APEC/PATA İlkeleri – APEC/PATA Code for Sustainable Tourism (Nisan 2001, Kuala Lumpur, Malezya).
- Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi Raporu – World Travel and Tourism Council-WTTC (2009).
- Düşük Karbonlu Seyahat ve Turizm Sektörüne Doğru Raporu – Towards a Low Carbon Travel and Tourism Sector (Mayıs 2009).

1.4. Sürdürülebilir Turizminin İlke, Hedef ve Amaçları

Sürdürülebilir turizm gelişiminin temel amacı, turizm faaliyetleri sonucunda ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanması, çevresel değerlerin korunup artırılması olmalıdır (Demir, 2001: 60). Sürdürülebilir turizm, çevreye, topluma, tarihsel değerlere, doğal ve kültürel varlıklara zarar vermeden bölgesel gelişmeyi sağlayarak yaşam kalitesini artırmayı amaçlar.

Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için turizm endüstrisine rehberlik edebilecek amaç ve ilkeler şu şekilde ifade edilmiştir (Demir ve çevirgen, 2006: 107; Erdoğan, 2003: 101; Tetik, 2012: 46). Bunlar;

- Kaynakların sürdürülebilir kullanılması:
- Aşırı tüketimin ve atıkların azaltılması:
- Çeşitliliğin sürdürülmesi:
- Turizmin planlamaya dahil edilmesi:
- Yerel ekonomilerin desteklenmesi:
- Yerel halkın turizme katılımının sağlanması:
- Yerel paydaşların ve kamunun görüşlerinin alınması
- Personel eğitiminin sağlanması:

- Sorumlu bir turizm anlayışının sağlanması
- Araştırma sorumluluğu.

İnsanın doğal kaynaklar ve çevre üzerindeki baskılarını en aza indirmeyi, doğal kaynaklar ve çevrenin turizm bölgesi yaşayanlarının ekonomik refahına katkısını artırmayı amaçlayan çevresel sürdürülebilir turizm gelişmesinin önemle üzerinde durduğu ilkeler vardır (Spenceley, 2005: 142). Bunlar;

- Yerel kaynakların sürdürülebilir kullanımı,
- Turizme kaynak oluşturan doğal, ekonomik, toplumsal ve kültürel farklılıkların korunması,
- Turizm gelişmesinin çevresel, toplumsal ve ekonomik etkilerinin değerlendirilmesi,
- Turizm piyasalarının talebinde meydana gelen değişikliklere uyum sağlanması.
- Seyahat eden turist kitlesi için bölgenin çekiciliklerini artırmayı hedefleyen çevresel sürdürülebilir turizm gelişmesinin unsurları; turizm bölgesinin kaynakları ve çekiciliği, çevresel sürdürülebilir talebe uyum ve yardımcı turizm faaliyetlerinin kalite ve çeşitliliği olarak ele alınabilir.

Sungur (2012: 340), makalesinde Sadler (1990) ve Wight (1993) 'in görüşleri üzerine temellenmiş ideal sürdürülebilir turizm modelinden bahsetmiştir. Bu modelde sürdürülebilir ekoturizmin 9 ilkeye dayanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu ilkelere göre ekoturizm;

- Kaynaklar azaltılmadan, çevreye duyarlı olunmalıdır,
- Katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sağlanmalıdır,
- Yerel halk, devlet, sivil toplum kuruluşları ve turistler bilinçli ve eğitilmiş olmalıdır,
- Kaynakların gerçek değerlerinin farkındalığı sağlanmalıdır,
- Kaynağın kendi koşulları kabul edilmeli, sınırları tanınmalıdır,
- Devlet, sivil toplum kuruluşları, endüstri, bilim adamları ve yerel yönetimler ortak hareket etmelidir,
- Tüm taraflar için doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki ve etik davranışlar hakkında bilinçlendirilmelidir,

- Kaynağa yerel topluma ve endüstriye uzun dönemli fayda sağlanması amaçlanmalıdır.

(Bahar, Kozak 2005: 138)'a göre turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve gelişmesi için, doğal ve kültürel değerlerin korunup geliştirilerek devam ettirilmesi amacı ile belirlenen ilkeler şunlardır.

- Talebe göre değil, arza göre turistik düzenlemelerin yapılması,
- Önceliklerin yerel halka verilmesi,
- Turizmin on iki aya yayılması,
- Toplu taşıma sistemine geçilmesi,
- Temiz enerji kullanımının yoğunluk kazanması,
- Mevcut yapıların turizme katılmasının sağlanması,
- Toplumsal ve kültürel kimliğin/değerlerin korunması,

Turizm yatırımlarının esnek, gelişmeye açık ve uzun vadeli olması şeklinde sıralamak mümkündür.

Dünya Turizm Örgütü, Sürdürülebilirliğin sağlanması için üç temel maddenin uygulanmasını gerekli kılar.

- Ekolojik doğal mirasın ve biyolojik çeşitliliğin korunmalı, turizmin gelişmesinde önemli bir unsur olan çevre kaynaklarının optimum kullanımın sağlanmasıdır.
- Ev sahibi toplumların kendine özgü sosyo-kültürel değerlerine saygı duyulmalı, gelenek görenekler korunmalıdır.
- Yöre halkına istihdam sağlanmalı, yoksulluğun azaltılmasında katkı sağlanmalıdır.

Sürdürülebilir turizmle ilgili olarak belirlenen tüm bu ilke ve prensiplerden sonra bazı turizm türlerinin diğerlerine göre daha sürdürülebilir olduğunu söylemek mümkündür. Tüm turizm türlerinin sürdürülebilir olması için bu ilke ve prensiplerin uygulanması önemlidir. Sürdürülebilir turizm kavramına uygun olan ve olmayan turizm türleri Tablo1'de gösterilmiştir.

Tablo1: Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Turizm Şekilleri

Sürdürülebilir Turizm Kavramına Uygun Turizm Şekilleri	Sürdürülebilir Turizm Kavramına Uygun Olmayan Turizm Şekilleri
<ul style="list-style-type: none">• Ekoturizm• Kültürel turizm• Terk edilmiş alan ve mekanlar için yeni kullanım imkanı ve çekicilikler• Kırsal çiftlik turizmi• Sorumlu turizm	<ul style="list-style-type: none">• Kitlesele kıyı turizmi• Fiziksel çevreye zarar veren aktivitelere dayalı seyahatler• Cinselliğin ön planda tutulduğu seyahatler• Kontrolsüz yapılan faaliyetler• Hassas çevrelere yapılan kitlesele ziyaretler

Kaynak: John Swarbrooke (1999), Sustainable Tourism Management, (2nd Edition), USA: Cabi Publishing, s.19.

Yerel toplumun sosyo-kültürel değerlerini olumsuz etkileyen, gidilen alanlarda doğal, kültürel ve sosyal varlıklara zarar veren turizm türleri sürdürülebilir turizmin ilkeleri ile bağdaşmamaktadır. Sürdürülebilir turizm kavramıyla uyumlu olarak kabul edilen ekoturizm gibi turizm türleri de iyi yönetilemediği ve plansız hareket edildiği takdirde olumsuz etkiler yaratabileceği unutulmamalıdır. Aksi takdirde olumlu olarak belirtilen turizm türleri de tersi bir gelişme gösterip, sürdürülebilir turizm kavramından uzaklaşacaktır. Her turizm türü için daha sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanabilmesi için bu ilkelerle uyumlu olarak çaba gösterilmesi gerekmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 109-110; Tetik, 2012: 48).

Ülkemizde ise çevre kirliliğini azaltmaya yönelik çalışmalar çoğu zaman ekonomik kayıp olarak görülmektedir. Bunun en temel nedeni eğitimsizliktir. Bu konuda atılacak ilk adım çevre ve turizm konularında yerel yönetimlerin ve yöre halkının bilinçlendirilmesidir. Yerel yönetimler turizmin sürekli artan gereksinimlerini ve plansız gelişen turizm yöreleri karşısında yeterli ve yaygın hizmet sunamamaktadırlar. Yapılması gereken, turizm çevre eğitimine önem vermek, alt yapı tesislerini geliştirmek, turizmin alternatif dallarını geliştirmek ve planlamaya önem vermektir (Akat, 2000: 55-57).

1.5. Sürdürülebilir Turizm Açısından Planlamanın Önemi

Olalı ve Timur'a göre (1990: 25) Turizm planlaması; bir dönemde turizm sektöründe ulaşılmak istenen hedefleri, bu hedeflere ulaşmak için yararlanılabilecek araçları, olanakları, yapılacak işleri, iş zamanlamasını ve işlerin sorumlularını gösteren disiplinli bir düzenlemedir. Turizm planı, optimal hedeflere ulaşmak için kullanılabilecek

kaynakların, alınacak önlemlerin belirlenmesi ve hedef kaynak önlemleri arasında ülkenin siyasal rejimine, ekonomik sistemine göre analize dayalı gerçekçi bir uyum içinde olmalıdır (Batman ve Türkay, 2009: 70). Toplumun en önemli emellerine ihtiyaç veren, birçok ülkede politik, ekonomik ve sosyal gelişmelerin nedeni olan turizmde kaynakların sürdürülebilir ve akılcı kullanılması planlama yapılmasını gerektirmektedir (Kuntay, 2004: 48).

Değişen turizm anlayışlarına ayak uydurabilmek, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayabilmek için turizm alanında planlıların önemli görev ve sorumlulukları vardır. Ülkemizin doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının potansiyelinin devamının sağlanması ve dünya turizmindeki mevcut pazarının korunabilmesi için sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde planlama yapılması gerektiği anlaşılmalıdır. Ticari kaygıların ön plana çıktığı bir turizm planlamasında, doğal, tarihi ve kültürel mirasın korunamamasının yanında sosyal bozulmaların, toplumsal değişikliklerin, ziyaretçi ile bölge halkı arasında sorunlarında çıkması kaçınılmazdır (Altanlar ve Akıncı Kesim, 2011: 2).

Ulusal Planlama; bir ülke ya da bölgeye ait tüketim, yatırım, tasarruf, ihracat, ithalat gibi temel ekonomik ve sosyal büyüklükteki, değişiklikleri, belirli öncelikler gözeterek önceden belirlenen akılcı hedefler doğrultusunda, belirli bir sürede etkilemek, yönlendirmek, kontrol etmek ve uzun dönemli ekonomik kararlar alma sürecini koordine etmek için harcanan bilinçli bir devlet çabası olarak tanımlanmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler için ulusal planlama hayati önem taşımaktadır. Ulusal planların genel amaçlarından bazıları şunlardır (Batman ve Türkay, 2009: 190-200):

- Hızlı ve dengeli büyüme,
- Kişi başına milli gelirin arttırılması,
- Tam istihdamın sağlanması,
- Kapasite kullanımının arttırılması,
- İnsan gücü kaynaklarının niteliklerinin arttırılması,
- Yoksulluğun ve gelir dağılımındaki eşitsizliklerin azaltılması,
- Bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesi,
- Çeşitlendirilmiş ve kendi kendine yeterli bir ekonomik yapının oluşturulması,
- Sürdürülebilir ve dengeli bir büyüme ortamı sağlanması,

- Sanayileşmenin hızlandırılması,
- Bilim ve teknoloji alanında atılım yapılması,
- Ödemeler dengesinin iyileştirilmesi,
- Enflasyonun aşağıya çekilmesi,
- Dış dünya ile bütünleşme,
- İdari yapının iyileştirilmesi.

Turizm planlaması genellikle müstakil bir plan olarak yapıldığı görülmektedir. Yapılan genel kalkınma planlarının turizm endüstrisi ile entegrasyonu sağlanıp yapılması sağlanmalıdır.

1960 yılları sonrası dönemlerde kalkınma planlarının yapılmasıyla birlikte bölgelerin kaynakları tespit edilmiş, fiziksel planlama çalışmaları yapılmış ve teknik alt yapı yatırımları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. İlk kalkınma planlarında, zengin ve doğal kaynaklardan yararlanmak, gerekli yatırımları yapmak, turizm tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermek gibi ilkeler benimsenmiş olup, ikinci plan dönemlerinde turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel işlevlerinden yararlanarak turizm gelirlerini arttırmak amaçlanmıştır. Üçüncü ve dördüncü plan döneminde ise daha çok mevzuat düzenlemeleri yapılmış, kıyı kanunu çıkartılmış, turizm tanıtımı, turizm pazarlaması ve enformasyon hizmetlerinde geliştirmeler yapılmıştır. 1980'li yıllar itibari ile Türk turizminin gündemine çevrenin korunması, doğal ve kültürel varlıkların taşıma kapasitelerinin üzerinde kullanımı ve eğitilmiş iş gücü ihtiyaçları gündeme gelmeye başlamıştır (Yavuz ve Karabağ, 2009: 118-119).

Dünya Turizm Örgütü turizm planlamasını 5 ana başlık altında toplamıştır (Batman ve Türkay, 2009: 195-199). Bunlar özetle;

Bölgelerarası Turizm Planlaması; Aynı bölgeden birden fazla ülkenin katılımı ile yapılan planlamadır. İki veya daha fazla ülkenin katılımıyla yürütüldüğünden uluslararası turizm planlaması olarak da adlandırılmaktadır.

Ulusal Turizm Planlaması; ülke düzeyinde yapılan turizm planlarıdır. Yalnızca turizm değil diğer sektörlerde hesaba katılmalıdır. Ulusal turizm planları şu türleri içermektedir: Genel Ulusala Plan, Ulusal Altyapı Planı, Ulusal Turizm Gelişim Planı, Turizm Altyapı Planı ve Ulusal Tanıtım ve Pazarlama Planı.

Bölgesel Turizm Planlaması; Bölgesel düzeyde turizmin gelişimi için yapılan hususi bir plan şeklinde tanımlanmaktadır. Yöresel beklentileri de karşılayarak, ulusal hedeflere ulaşmak için kaynakların optimal sağlanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bölgesel turizm planlaması devleti ve sivil toplum örgütlerini de yanına alarak sektörel planların hedefleriyle uyum içerisinde olmalıdır.

Yerel Turizm Planlaması; Köy, belde ya da birkaç köy veya beldenin birimlerine ait turizm planlaması faaliyetidir.

Sektörel Turizm Planlaması; Turizmin bir veya daha fazla alt sektörlerini kapsayan planlama biçimidir.

Türkiye'nin turizm alanında bu kadar gelişmesinde en önemli araç 1982 yılında çıkarılan 2634sayılı Turizm Teşvik Kanunu olmuştur. 2003 yılında yapılan değişiklikle (4957 sayılı kanun) ortaya konan temel fark "alan planlamasından bölgesel planlamaya geçişin sağlanmasıdır". 2007 yılında ise kamu ve özel sektör işbirliğini ve stratejik planlamayı öne çıkaran Türkiye Turizm Stratejisi geliştirilip yayınlanmıştır (Özden, 2012: 15).

Turizmde planlama yapmanın sağlayacağı başlıca faydalar şunlardır (Batman ve Türkay, 2009: 17):

- Geleceğe dönük çalışmalar planda belli edilir.
- Planda amaçlar ve amaçlara ulaşmak için gerekli araçlar belli edilir.
- Plan sayesinde disiplinli bir çalışma yapılmış olur.
- Yapılacak yatırımların finansmanı planda gösterilir.
- Görev ve yetki dağılımı planda gösterilir.
- Geçmiş yıllara ait istatistikleri, bilimsel değerlendirme sonucunda gelişmeye etki edebilecek faktörlerin tespitine yardımcı olur.

Planlamada turizmin çekicilik unsurları, bütün faaliyetler, konaklama, diğer hizmetler ve altyapı elemanları ile birlikte endüstriyel öğelerden oluşan bütün bileşenler hesaba katılmalıdır. Planlama şu aşamalarda gerçekleştirilir (Kahraman ve Türkay, 2012: 121):

- Planlama projesine referans olabilecek çalışmaları da kapsayan bir hazırlık çalışması,

- Turizmin gelişim hedeflerinin belirlenmesi,
- Uygun olan bütün elementlerin araştırılarak geliştirilmesi,
- Araştırma bilgilerinin analizi ve sentezi,
- Turizm politikası ve planlarının formüle edilmesi,
- Diğer önerilerin formüle edilmesi,
- Yürütme ve yönetim.

Turizm planlaması ve geliştirilmesi projesinde anahtar adımlar şunlardır (Batman ve Türkay, 2009:72):

- Anlaşılmayı sağlamak
- Durumun değerlendirilmesi
- Turizm çalışması yükümlülüğü
- Pazar ve kaynak analizi

Türk turizm politikasını planlı dönem öncesi (1923-1962) ve planlı dönemde (1963 tarihinden günümüze) olmak üzere iki bölümde incelemek mümkündür. Planlı dönem öncesi turizm politikası 1949 yılında yapılan Birinci Turizm Danışma Toplantısı ile başlamıştır. Bu dönemde çıkartılan kanun, yönetmelik ve tüzüklerin başlıcaları şunlardır (Batman ve Türkay, 2009: 22):

- 1953 yılında: 6086 sayılı “Turizm Endüstrisi Teşvik kanunu”,
- 1956 yılında: “Türkiye Turizm Bankası Kanunu”,
- 1960 yılında: 7470 sayılı “T.C. Turizm Bankası Kanunu”,
- 17 Eylül 1955 tarihinde: “Turizm İşbirliği Nizamnamesi”,
- 1954 yılında: 4/2269 sayılı kararname ile “Turizm Müesseselerinin Ve Bunlara Ait olup Hizmetlerinde Kullanılacak Ulaştırma Tesis ve Vasıtalarının Haiz Olacak Vasıflara Dair Yönetmelik”.

Planlı kalkınma döneminde ise 5 yıllık kalkınma planları yol gösterici nitelikte, özel kesim için özendirici kamu kesimi için de emredici niteliğe sahip olmaktadır. 5 yıllık kalkınma planlarında turizm endüstrisi 7 dönem olarak incelendiğinde, turizm ile ilgili hedef ve ilkelerin şu şekilde özetlendiği görülmektedir (Batman ve Türkay, 2009: 23):

- Ülkemize gelen turist miktarını, ortalama kalış sürelerini, harcama miktarlarını arttırmak,
- Kitle turizmine uygun yatırımları teşvik etmek,
- Yabancı sermayeyi özendirmek,
- Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını sağlamak,
- İç turizm faaliyetlerini geliştirmek,
- Turizm eğitim politikasını belirlemek,
- Turizmde öncelikli yöreleri belirlemek,
- Tanıtım etkinliklerine ağırlık vermek,
- Turizmi çeşitlendirmek, tüm yıla yaymak,
- Kamunun alt yapıyı, özel sektörün üst yapıyı gerçekleştirmesini sağlamaktır.

Planlı dönemde izlenen turizm politikalarının planlı dönemden önceki turizm politikalarına nazaran daha başarılı olduğu ve hedeflerin gerçekleşme oranları yüksek olduğu görülmüştür. Turizm politikası oluştururken para, ulaştırma, imar, iç ve dış ticaret, eğitim, tarım, endüstri gibi bütün karar mercilerini dikkate alarak, aktif rol oynayan tüm aktörler arasında koordinasyon ve planlama yapılarak, çevreye de duyarlı bir şekilde planlama yapılmalıdır (Batman ve Türkay, 2009: 23).

Sürdürülebilir turizm gelişiminde temel ilkelerden biri siyasi destek ve kararlılıktır. Bu nedenle turizm planlamasında en önemli rol kuşkusuz devlete düşmektedir. Çünkü planlama yapılacak olan bölgeler çoğunlukla kamuya ait alanlardır ve planlama kararları merkezi otorite tarafından yani devletin yetkili birimleri tarafından verilmektedir (Bulu ve Eraslan, 2007: 274).

1.6. Sürdürülebilir Turizm Anlayışı ile Ekoturizm İlişkisi

Son yıllarda turizm ve çevre ilişkilerinin artması ve sürdürülebilirlik kavramının önem kazanması ile birlikte ekoturizm kavramı da sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Ekoturizm terimi 1983 yılında Hector Ceballos Lascurain tarafından ortaya atılmış ve doğadan zevk alma, doğanın kıymetini bilme, bozulmamış, tahrip edilmemiş alanlarda doğaya dayalı seyahat etme şeklinde tanımlanmıştır (Erdoğan, 2003: 109). Türkçede terim anlamı olarak “Çevrenin korunmasını gözetken veya teşvik eden turizm” şeklinde olduğu görülmektedir (www.turizm.terimleri.com).

1980'li yıllarda anılmaya başlayan, fakat benimsenmesi oldukça yeni olan ekoturizm kavramı aslında, doğal ve kültürel varlıkları, kirlenmemiş çevreyi gelecek nesillere bozulmadan taşımayı amaçlamaktadır (Kaypak, 2010: 95). Dünya Koruma Birliği (NUCN) tarafından benimsenen tanımlamada Ekoturizm, “yerel halkın sosyo-ekonomik gelişmesine fayda sağlamak ve düşük ziyaretçi etkisiyle korumayı yükseltmek için, geçmiş ve gelecekteki kültürel özelliklerin her birine eşlik ederek doğanın kıymetini bilerek zevk almak amacıyla doğal alanlara yapılan bir seyahattir” denmiştir (Drumm and Moorer, 2002: 15).

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) ekoturizm için yaptığı tanım şöyledir: “Sürdürülebilir turizm kalkınması, turizm endüstrisinde yer alan ev sahipleri ile turist kesimlerinin ihtiyaçlarının bugün var olan kaynakların gelecekte değerlerinin artırılarak ve korunarak karşılanmasıdır.” (Akpınar ve Bulut, 2010: 1577). Yine Dünya Turizm Örgütüne göre ekoturizmin amacı; turizmin doğal çevreye verdiği zararı en aza indirmek, hem turistlere hem de yerel halka doğal çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi, turizmin yerel halk ile bütünleşmesini sağlayarak sorumlu bir faaliyete dönüştürülmesini sağlamaktır (Kaypak, 2010: 96).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu TIES (The International Ecotourism Society); ekoturizmi, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı seyahat şeklinde tanımlamıştır (Erdoğan, 2003: 109; Honey, 2008: 28; Akpınar ve Bulut, 2010 ; Önder ve Polat, 2004: 81; Tetik,; 56; Yılmaz, 2006: 243).

Martha Honey daha kapsamlı bir tanım önerisinde bulunarak; Ekoturizm, genellikle küçük ölçekli ve düşük etkili çalışmalar ile bozulmamış ve korunmuş alanlar yapılan seyahattir. Ekoturizm gezgin eğitime yardım eder, koruma için fonlar sağlar, farklı kültürler ve insan hakları için saygıyı artırır şeklinde bir tanım yapmıştır (Drumm and Moorer, 2002: 15).

2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec şehrinde, 113 ülkeden 1100 delegenin katılımıyla gerçekleşen Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde Kanda Çevre Danışmanlığı Komisyonu Ekoturizmi; “yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözeten bir doğa seyahati” şeklinde tanımlanmıştır (Erdoğan, 2003: 111; Martha, 2008). Ayrıca bu zirvede katılımcılar

ekoturizm konusunda örnek çalışmalarını, uygulama deneyimlerini ve tavsiye edilen kaynakları paylaşarak farklı analizler yapmışlardır (Önder ve Polat, 2004: 82).

Bu kavramı benimseyen ülkelerin, uymaları gereken prensipler ve uygulayacakları yöntemler şu şekilde sıralanmıştır:

- Ekoturizm politikaları geliştirmek ve bu yönde planlamalar yapmak,
- Ekoturizm için kurallar geliştirmek,
- Ekoturizm alanında ürün geliştirmek, pazarlama ve tanıtım yapmak,
- Ekoturizm getiri ve götürülerini (maddi ve manevi) izleyip saptamak (www.ekoturizmdernegi.org).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu tarafından yapılan araştırmalarda, deniz kum güneş turizmi pazarının doygunluğa ulaştığı, artık deneyim kazanmaya yönelik turizm çeşitlerinin (ekoturizm, doğa turizmi gibi) gelecek yıllarda gelişme göstereceğini ortaya koymuştur (Güneş, 2008).

Ekoturizmin ortaya koyduğu bu ilkeler çerçevesinde hassas ekosistemlere yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerin disiplin altına alınması oldukça önemlidir. Tüm bu tanımlara bakıldığında ekoturizm, doğal ve kültürel değerlerin bir sorumluluk duygusu içerisinde korunup kollanarak turizm faaliyetlerine katılımının amaçlandığı görülmektedir. Yine son yıllarda Ekoturizmin, turizm endüstrisi içinde hızlı bir gelişim gösterdiği gözlemlenebilmektedir. Ekoturizm kapsamında yapılan başlıca ekotuzim türleri Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2: Ekoturizm Türleri

Ekoturizm Türleri	
Yayla Turizmi	Av Turizmi
Kuş Gözlemciliği	Botanik Turizmi
Fotosafari	Kamp Karavan Turizmi
Yaban Hayatı Gözlemciliği	Mağara Turizmi
Sportif Olta Balıkçılığı	Trekking
Bisiklet Turizmi	Dağcılık
Balon Turizmi	Akarsu Turizmi
Sualtı Dalış Turizmi	Yamaç Paraşütü
Tarım ve Çiftlik Turizmi	Atlı Doğa Yürüyüşü

Ekoturizm kendi içerisinde farklı sınıflandırmalar yapılmaktadır. Aktif ekoturizm gidilen çevreyi geliştirmeye yönelik sürdürülebilir olanı iken, pasif ekoturizm fiziki ve kültürel çevreye olumsuz etki yapmayan, turizm faaliyetlerinin sadece gerekliliği üzerinde duran turizm türüdür. Ayrıca katılanların sayısına göre çevreci ekoturizm ve yaygın ekoturizm olarak da sınıflandırılmaktadır. On kişiden az gruplar oluşturularak, modern araçlar kullanılmaksızın seyahat edilmesi çevreci ekoturizm olarak adlandırılmaktadır. Daha küçük gruplarla yapılan gezilerde rehberlerinde daha yakından ilgilenebileceklerinden doğal güzellikleri keşfetmek daha mümkün olmaktadır. On kişiden fazla olan gruplar ve modern taşıma araçlarının da kullanılmasıyla doğal alanlara gidilmesi yaygın ekoturizm olarak adlandırılmaktadır (Erdoğan, 2003: 120).

Ekoturizm etkinliklerinin artış göstermesi ile birlikte doğal ortamlardaki kaynakların da kirlenme, tahrip olma, yok olma tehlikesi artmaktadır. Bu yüzden bu kaynakların doğru ve etkin bir şekilde kullanılması ve yönetilmesi gerekir. Bu bölgelere yönelik yapılan planlamalar ekoturizm anlayışı çerçevesinde yapılmalı, doğal hayat ve yerel halk daima dikkate alınmalıdır. Ekoturizm ilkeleri göz ardı edilmemeli, doğal ve kültürel değerler bilinçli kullanılmalıdır.

BÖLÜM 2: TURİSTİK ARZ VE ACARLAR LONGOZU

2.1. Turizm Arz Kavramı

Olalı ve Timur (1988: 171), turizm arzını “bir memleketin, bir bölgenin veya bir çekim merkezinin seyahat edenlerin ihtiyacını karşılamada sahip olduğu varlık, değer ve olanakların tümü ile belli bir zaman süresi içindeki yolculuk ve konaklamaya dönük ve belli bir fiyata satılmaya hazır mal ve hizmet akımı” olarak tanımlamışlardır.

Turizm arzı ekonomik olarak, “turistik tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinimlerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (Kozak ve diğ., 2008: 40; İçöz ve Kozak 1998: 33). Diğer bir tanıma göre ise turizm arzı, “Turistik tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinimlerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (Batman ve Türkay, 2009: 100).

Bir ekonomideki temel girdiler arasında arazi, işgücü, sermaye ve girişimci gelmektedir. Bu girdiler aynı zamanda, turizm sektöründe otel, restoran, müze, dinlenme ve eğlence merkezi gibi arz kaynaklarının oluşturulması için de gereklidir (Kozak, 2012: 53).

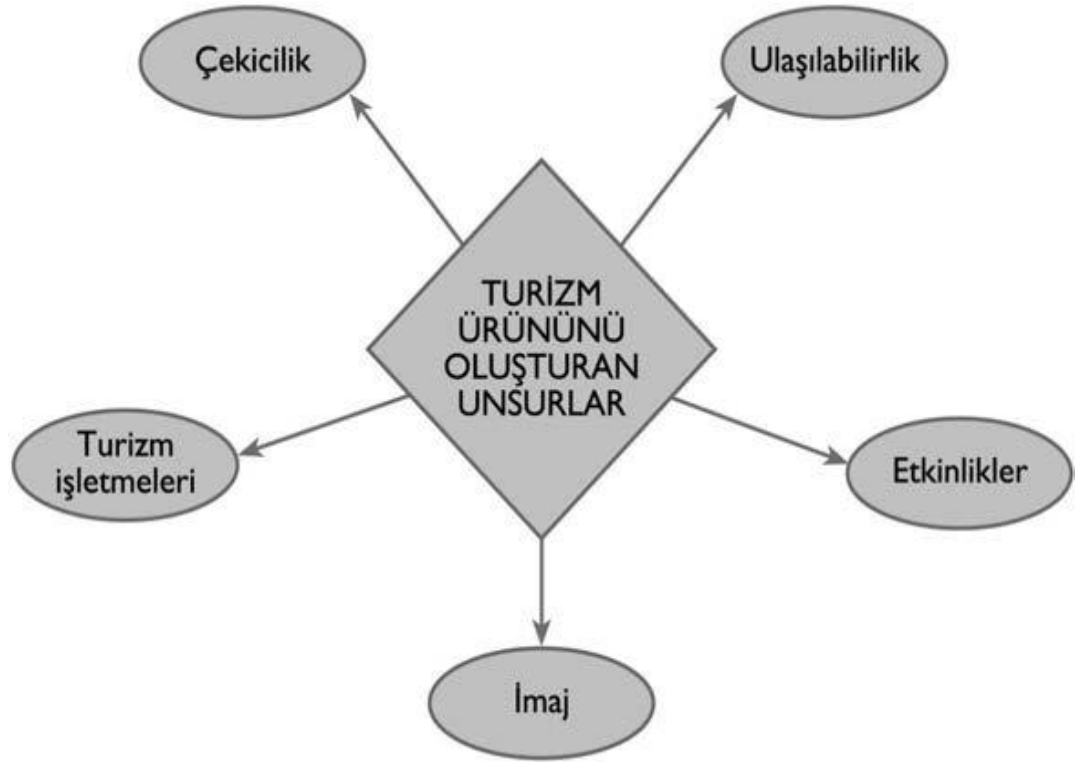
2.2. Turizm Arzını Oluşturan Unsurlar

Olalı ve Timur’a (1988: 171) göre turizm arzını bir ülkenin turistik işletmeleri ve kurumları kanalı ile turistlere sunduğu maddi ve manevi hizmetlerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır. Turistik değerler, bir yörenin doğal, kültürel çekicilikleri ile birlikte, yörede turizmin kullanımı için gerekli koşullardan olan alt ve üst yapının da turizm arzının bileşenlerinin oluşturmaktadır (Hüseyin ve Saç, 2008: 85).

Bir ürünün bir yerin turizm olarak algılanabilmesi ve işlev görebilmesi için 5 ana unsurdan söz edilmektedir. Bunlar “çekicilik”, “etkinlikler”, “ulaşılabilirlik”, “turizm işletmeleri” ve “imaj” dır. Çekici ve ulaşılabilir olmayan ve turizm işletmelerinin olmadığı turizm bölgelerinin ürün olarak kabul görmesi ve buna devam etmesi mümkün değildir (Kozak ve diğ., 2006:41).

2.2.1 Çekicilik

Çekicilik, turistin seyahat etmek istediği bir yeri, başka bir yere tercih etmesini etkileyen faktörlerdir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008: 6; İçöz ve Çulha, 2011: 325). Bir bölgenin veya bir mal veya hizmetin turizm ürünü olarak dikkate alınabilmesi için öncelikle çekiciliklerinin olması gerekmektedir. Turizm ürününde çekiciliği belirleyen unsurlar 4 grup olarak belirlenmiştir. Bunlar; “doğal unsurlar”, “sosyo kültürel unsurlar,” “ekonomik unsurlar” ve “psikolojik unsurlar” dır (Kozak ve diğ., 2006:41).

Şekil 2 : Turizm Ürünü Oluşturan Unsurlar

Kaynak: KOZAK, Nazmi (2012), “Genel Turizm Bilgisi”, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472

Doğal Unsurlar: Turizm ürünlerinde çekiciliği belirleyen en önemli etken, doğal unsurlardır. En önemli doğal unsurlar, iklim, doğal güzellikler, temiz hava, temiz su kaynakları, deniz suyu sıcaklığı, deniz suyundaki tuz oranı, ortalama güneşli gün sayısı, yağmurlu gün sayısı, kış turizminde karın kalınlığı ve kar mevsiminin uzunluğu, hayvan türleri, bitki örtüsü kaplıca ve şifalı sular olarak yer almaktadır (Kozak ve diğ., 2008: 41). Bu unsurlar, turistlerin kullanmasına ve faydalanmasına uygun olan doğal

kaynaklar turizm arzının temel ölçüsü olarak değerlendirilmektedir (Olalı ve Timur, 1988: 172). Doğal çekicilikler turistik zenginliklerin başında gelmekte olup, insan faktörü olmadan doğal olarak meydana gelmiş olan zenginliklerdir. İklim, coğrafi şekil ve jeolojik yapı bakımından kendine özgü yapıya sahiptirler. (Batman ve Türkay, 2009: 104). Turistler için çekim faktörü oluşturan başlıca etmen doğal, coğrafi ve iklimsel güzelliklerdir. Turistler yaz sıcaklığı veya kışın kar yağışı gibi mevsimsel çekiciliklerden ötürü tercih ederler (İçöz ve Kozak, 1998: 38-39). Ülkemiz Akdeniz ikliminden Alpler iklimine kadar her adımda değişen farklı iklim çeşitlerine sahiptir (Batman ve Türkay, 2009: 104).

Sosyo-kültürel Unsurlar: Bu unsurlar doğal unsurları destekleyen bir içerik taşımakla birlikte tek başlarına da bir çekicilik özelliği taşımaktadırlar (Kozak ve diğ., 2008: 42). Kültürel gelenekler, sanat eserleri, folklor gibi değerler turistik çekicilikler arasında kabul edilmekle birlikte, tarihi eserler, anıtlar, eski medeniyetleri tanıtan bir ulusun kültürünü, yaşantısını ve sanatını gösteren kalıntılar kültürel varlıklar olarak sayılabilmektedir (Batman ve Türkay, 2009: 105). Tarihsel yerlerin dışında, birtakım çağdaş kentler, ülkelerdeki bilim ve araştırma merkezleri, çok sayıda turist tarafından ziyaret edilen yerler olup bu kapsamda değerlendirilmektedir (İçöz ve Kozak, 1998: 38).

Ekonomik Unsurlar: Bir turizm ürününün talep görmesinde ve satın alınmasında ekonomik koşulların uygunluğu da önemli bir çekicilik unsurunu oluşturmaktadır. Turizm ürününün fiyatı, genel ekonomik durum, paranın satın alma değeri, altyapı olanakları ve turizm endüstrisinin durumu ekonomik unsurlardan bazılarıdır (Kozak, 2012: 54).

Psikolojik Unsurlar: Turizm ürününü çekici kılan psikolojik unsurlar arasında ülkeler arasındaki tarihsel, kültürel ve dinsel ilişkiler, toplumların gelenek, görenek ve davranış biçimleri, yöneticilerin gelenek ve davranışları, moda, alışkanlık, *snobizm*, sempati ya da iticilik duygusu gelmektedir (Kozak, 2012: 54).

2.2.2. Ulaşılabilirlik

Turizm ürününü oluşturan önemli unsurlardan birisi, turizm bölgelerine ve turizm işletmelerine kolay ulaşılabilmesine yönelik altyapı olanaklarının varlığıdır. Ulaşılabilirlik, çekiciliği yüksek olan turizm merkezlerinin pazardaki hedef kitleye olan

yakınlığını ve ulaşılabilirliğini ifade eder (Kozak ve diğ., 2008: 42-43). Turizm gelişiminde ulaşım olanaklarının önemi oldukça fazladır. Ulaşım olanakları kavramı ile ifade edilen turist gönderen taraf ile çeken tarafın kendi içindeki her türlü ulaşım yolları ve araçlarıdır (Akat, 2000: 16-17). Turizm hareketlerinde bir yerden başka bir yere seyahat etme faaliyeti içerisinde, başlangıç ile varış noktası arasında turistlerin yer değiştirmelerine olanak sağladığı için, turizm sistemi içinde zorunlu ve dinamik bir faktör olarak kabul edilmektedir. Turizmde ulaştırma türleri, havayolu, karayolu, demiryolu, denizyolu ve diğerleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. Turizmde başlıca ulaştırma türleri olarak, karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu türleri kullanılmakla birlikte, kar arabaları, bisikletler ve at kullanan araçlar ile de sağlanabilmektedir (Özkul, 2009: 223-226).

Ulaşılabilirlik, bir yerin turistik gelişiminde vazgeçilmez önceliğe sahiptir. Bölgenin ulaşılabilirliği arttıkça, o yerin doğal, kültürel ve turistik zenginliklerinden çok daha fazla oranlarda yararlanma imkanı doğmaktadır. Turizmle birlikte ekonomik gelişmeler sağlanırken, refah düzeyi artar pek çok sorunun çözümü de kolaylaşmış olur (Bahar ve Kozak, 2005: 23).

2.2.3. Etkinlikler

Turizm ürününü oluşturan bir diğer unsur da etkinliklerdir. Festival, fuar, kongre, bayram, şenlik ve karnaval gibi etkinliklerin yanı sıra spor organizasyonları da bu kapsamda yer almaktadır. Etkinlikler yerel, bölgesel, ülkesel ve uluslararası olarak sınıflandırılabilir (Kozak ve diğ., 2008: 44).

Belirli dönemlerde yerel ve ulusal düzeyde yapılan şenlik, kutlama festival, fuar, sportif müsabakalar, karnavallar gibi organizasyonlar etkinliklerin düzenlendiği bölgelere turist çektiği bilinmektedir.

2.2.4. İmaj

Turizm bölgelerinin zaman içerisinde sahip oldukları imajları, tüketicilerin söz konusu bölgeleri tercih etmesinin nedenleri arasında üst sıralarda yer almaktadır (Kozak ve diğ., 2008: 44). İmaj bir defa sahip olunan ve ilelebet sürdürülen bir kavram olmayıp, her bireyin zihninde yavaş yavaş ve birikimsel olarak oluşan imgelerin bütünüdür. İmaj,

halkın ve dağıtıcıların bir ürün ya da yerle ilgili olarak sahip oldukları olumlu ya da olumsuz önyargılardır (Güzel, 2007: 60).

2.2.5. Turizm İşletmeleri

Turizm işletmeleri, “Turistik mal ya da hizmet üreten veya bunları pazarlayan ticari kuruluşlardır”. Farklı ihtiyaçlardan oluşan turizm talebinin karşılanmasında rol alan işletmelerin fazlalığı ve niteliklerinin farklı olması nedeniyle sınıflandırma yapmak güçleşmektedir. Ancak turistlerin temel ihtiyaçlarının karşılanması dikkate alınarak aşağıdaki gibi bir sınıflandırma yapılabilmektedir (Halis, 2009: 41-42; Akat, 2000:79):

- Ulaştırma İşletmeleri
- Konaklama İşletmeleri
- Yiyecek İçecek İşletmeleri
- Seyahat İşletmeleri
- Rekreasyon İşletmeleri
- Diğer Turizm İşletmeleri

Turizm, özü itibariyle geçici bir yer değiştirme hareketi olduğu için ulaştırma olmaksızın turizm hareketlerinden söz etmek mümkün değildir. **Ulaştırma işletmeleri**, kara, hava, deniz ve demiryolu olmak üzere dört ayrı gruba ayrılmaktadır (Kozak ve diğ., 2008: 43).

Turizm hareketlerine katılan insanların temel ihtiyaçları olan barınma ihtiyacını karşılamak, onların konfor, dinlenme, yeme-içme, eğlenme gibi gereksinimlerini karşılamak amacıyla **konaklama işletmeleri** vardır. Konaklama işletmeleri, otel, motel, tatil köyü, pansiyon, kamping, termal tesis, hostel gibi çeşitlere ayrılmaktadır (Batman: 2008: 40-49).

Yiyecek-içecek işletmeleri, genellikle seyahat eden kişilerin yeme-içme gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulmuş olan kar amaçlı işletmelerdir. İnsanların en temel fizyolojik ihtiyaçlarının yeme-içme olduğu düşünüldüğünde bu işletmelerin önemi açıkça görülebilmektedir (Demirkol, 2009: 133-135). Yiyecek-içecek işletmeleri müstakil hizmet sunan işletmeler olabildiği gibi, konaklama işletmelerinin bünyesinde de yer alabilmektedir (Kozak ve diğ., 2008: 44; Akat, 200: 84). Bağımsız olarak hizmet

veren restoran ve fast-food işletmeleri de bu endüstride oldukça büyük bir öneme sahiptir.

Seyahat işletmeleri, bu işletme grubunda toptancı durumunda olan tur operatörleri ile perakendeci konumunda olan seyahat acenteleri bulunmaktadır. Tur operatörleri farklı turizm işletmeleri tarafından üretilen hizmetleri paket tur adı altında bir araya getirerek kendi satış büroları veya seyahat acenteleriyle tüketiciye sunan işletmelerdir. Seyahat acenteleri ise, tur operatörlerinin meydana getirdiği paket turları belirli bir komisyon karşılığında satan, bunun yanı sıra kendisi de doğrudan paket turları meydana getiren ve bunları satın alan turistlere gittikleri bölgeler hakkında bilgi veren aracı kuruluşlarıdır (Kozak ve diğ., 2008:60).

İnsanlar, sağlıklı gelişim, iyi ruh sağlığı kazanma, sosyalleşme, yeni heyecanlar yaşama, iş verimini artırma ve mutlu olma ihtiyacını karşılamak için **rekreasyon faaliyetlerine** ihtiyaç duyarlar (Albayrak, 2012: 44). *Rekreasyon işletmeleri* ise, kişilerin boş zamanlarını değerlendirmek, beraberinde eğlence-dinlenme ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla katıldıkları etkinlikleri sunan işletmelerdir. Rekreasyon işletmeleri, doğal, sportif, kültürel ve eğlenceye yönelik verilerin karışımından oluşan faaliyetler sunarlar (Akat, 2000: 85; Kozak ve diğ., 2008: 61).

Günümüzde insanların sahip oldukları boş zamanları farklı şekillerde değerlendirdikleri gözlemlenmektedir. Dünya genelinde insanların çoğunlukla başvurduğu boş zaman değerlendirme şekilleri şu şekillerde ortaya çıktığı görülmektedir (Kozak, 2012: 4):

Son yıllarda turizm, bu boş zaman değerlendirme şekilleri içerisinde kendine özgü bir yer edinmiş ve önemli gelişmeler göstererek dünyanın en geniş endüstrileri arasına girmiştir.

Şekil 3: Boş Zaman Etkinlikleri

Kaynak: Kozak, N. (2012), “Genel Turizm Bilgisi”, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472

Turizm ve rekreasyon faaliyetleri çoğunlukla doğada ve doğal alanlarda gerçekleşmesi nedeni ile doğal alanlar, turizm ve rekreasyon faaliyetleri açısından oldukça önem kazanmaktadır.

Yapılan araştırmalarda 2015 yılına kadar teknolojik gelişmeler ve sosyal değişimler sonucunda, iş yerinde ve ev işlerinde geçirilecek zamanın azalacağı, kişilerin yaşam beklentilerinin yükselmesi ile erken emeklilik az çocuk sahibi olmak gibi nedenlerle yaşam süresinin %50’ den fazlasının boş zaman faaliyetlerine ayrılmasına imkan sağlayacağı tespit edilmiştir (Molitor, 2000: 620).

İnsanların turizm olayına katılmaları ile ortaya çıkan konaklama, yeme-içme ve seyahat gereksinimlerini doğrudan karşılayan işletmelerin dışında, turizmle ilgili çeşitli faaliyetler yürüten, mal ve hizmet üreten, kısmen ya da tamamen turizmle ilişkili olan işletmeler de vardır. Bunlar kısaca, turizmle ilgili çeşitli ürünler üreten işletmeler,

turizme bağılı işletmeler ve turizm ile ilgili özel hizmetler üreten işletmelerdir (Akat, 2000: 86).

2.3. Turistik Arz Kaynağı Olarak Acarlar Longozu

Doğal dengenin sürdürülebilirliği açısından sulak alanların sahip olduğu ekolojik çeşitlilik ve karşı karşıya kaldığı sorunlar bilinmelidir. Ülkemizde nadir bulunan subasar orman ekosistemini içinde barındıran ve 1.Derece Doğal Sit alanı olan Acarlar Longozunda tarımsal alan kazanmak amacıyla bilinçsiz tahribat yapıldığı, ağaç kesimi ve izinsiz avcılık faaliyetleri neticesinde zengin ekosistemin varlığını yitirme tehlikesi ile karşı karşıya olduğu bilinmektedir.

Türkiye'deki 3 longozdan (subasar ormanından) birisi olan Acarlar Longozu, ülkemizin en büyük longozu olan Kırklareli ili, Demirköy ilçesine bağılı İğneada Longozu'ndan sonra ikinci büyük longoz ekosistemidir. Yapısından dolayı sıra dışı bir özelliğı halen doğal olarak içerisinde barındırmaktadır (göl ve orman ekosistemlerini bir arada yansıtmak) (Ertürk, 2005: 22; SUÇEAD, 2009: 36).

Sulak alanlar, turizm, avcılık, balık avcılığı, kuş gözlemciliğı ve doğa fotoğrafçılığı gibi etkinliklere uygun yerlerdir. Örneğın, Venezuela'da bulunan Marrocay Ulusal Parkı'na gelen ziyaretçilerden yılda tahmini 1 milyon USD gelir sağlanmaktadır (Ertürk, 2005: 8).

Henüz keşfedilmemiş ve düşük turist yoğunluğuna sahip destinasyonların sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda turistik cazibesinin arttırılması, turistik çekim unsurlarının geliştirilerek turist akışının yoğunlaştırılması ve bu sayede yerel ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amaçlanmalıdır.

2.3.1. Longoz (Subasar Orman), Sulak Alan Kavramlarının Tanımı

Subasar ormanı yılın belirli aylarında, taban suyunun yükselmesi neticesinde oluşan belirli bir vejetasyon yapısına sahip ekosistem olarak tanımlanmaktadır (Efe ve Alptekin, 1989: 165; Baykal, 2006: 16). Karasal orman, dere, alüvyal orman, çayır, saz, bataklık, göl, kumul, kıyı, deniz ekosistemlerinin bir arada ayrılmaz birlikteliğı ekosistem ve habitat çeşitliliğı yönünden oldukça önemli olan longoz ormanları,

ekosisteminde çok çeşitli canlı ve cansız öğelerin birlikteliği ile oluşan sistemin nadirliği de tek tek türlerin nadirliği kadar önemlidir (Yeni, 2005:5).

Alüvyal-Subasar Longoz Ormanları'nın oluşum süreci, dokusu, gelişimi, morfolojik özellikleri, suyun mekanik etkisi, kimyasal etkisi ve biyoçeşitlilik yönünden özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Baykal, 2006: 7):

- Denize doğru akan derelerin getirdiği alüvyonlar denizi doldurarak alüvyal toprağı oluşturmuştur,
- Subasar-alüvyal ormanların bulunduğu her yerde karadan denize doğru:
 - orman,
 - dere,
 - subasar alüvyal orman,
 - sazlık/bataklık saha,
 - göl,
 - kıyı bandı,
 - deniz ekosistemleri, ile saha karakterize olur.

Longoz, denize doğru akan derelerin getirdiği kumların birikerek kıyıda set oluşturması ve dere ağzını kapatması sonucu akarsuyun biriktiği yerde oluşan özel bir ekosistemdir. Bu ekosistemlerin devamlılığı için en temel koşul, bol suyun devamlı var olmasıdır. Su, getirdiği kil ve organik materyal ile bu sahaların topraklarını mineral ve organik materyal yönünden zenginleştirir (www.longozukoru.org).

Alüvyal longoz ormanların bulunduğu yerlerin temel karakteristiğini aşağıdaki bileşenler oluşturmaktadır (Yeni, 2005:1):

- Su temel elemandır. Su getirdiği kil ve organik materyal ile bu sahaların topraklarını mineral ve organik materyal yönünden zenginleştirmektedir.
- Bu ormanlar yağmur ormanları gibi sadece yağışa ve hava nemine bağlı değil, daha çok Taban suyuna bağımlı ormanlardır. Bu özellikleri mangrove tipi ormanlarla aynı özelliktedir.
- Su kaynağı ile bu ormanlar birbirine sıkı sıkıya bağılı bir bütünlük gösterir..

- Hava ve toprak sıcaklığı organik materyal birikimine bağlı olarak mikroorganizma faaliyetinin yoğunluğu yüzünden çevresine göre fazladır.
- 0-20 metre gibi alçak rakımlarda gelişmiştir.
- Toprak, çok derin ve yüksek verim gücüne sahiptir.
- Kış aylarında, yer yer ve zaman zaman orman tabanının tamamı su altında kalmaktadır.
- Bitkiler çok katlı yoğun dikey yapı oluşturur, bu yapı yatay yönde de yoğun ve giriftir, Sarmaşıklar dikey yönde de her yükseklik tabakasında sık bir doku oluşturmaktadır.
- Zengin flora varlığı, zengin fauna gelişimine de imkân vermektedir. Suyu bağımlı türler ve otobur memeliler için bu sahalar yıl boyunca iyi bir besin ortamı sağlamaktadır.
- Göl ve bataklık faunası zengindir. Organik materyalin biriktiği sığ göllerde bakteri, plankton ve mantar, bunlara bağlı böcek türleri ve balıklar besin bulmakta zorluk çekmez. Kuşlar için bu durum önemli bir avantajdır.
- Bu sistemlerde kumul üzerinde ve kumullardan ormana veya göle geçiş zonunda çok zengin ve farklı dokuda bitki örtüsü gözlenmektedir.

Sulak alan terimi ise, suyu seven bitkilerin hakim olduğu, ıslak veya doymuş topraklara sahip ekosistemleri ifade etmektedir. Bu tür alanlar çok sayıda yaban hayatı ve bitki türleri için gerekli olan yaşam ortamını sağlamaktadır. Ramsar sözleşmesinin tanımına göre sulak alan; derinliği 6 metreyi geçmeyen, doğal veya insan yapımı, sürekli veya geçici, suyu durgun veya hareketli, tatlı veya tuzlu, sazlık bataklık, turbalık göl ve denizsel alanlardır. Subasar ormanlar, belli bir su oranına sahip, bitki ve yaban hayatı gelişimine olanak tanıyan orman ekosistemleridir (Çiçek, 2001: 108). Sulak alanlar, toprak, su, bitki, hayvan türleri ve besinler gibi fiziksel biyolojik ve kimyasal elemanlardan oluşmaktadırlar (Ertürk, 2005: 4).

Sulak alanların yok oluşu ya da bozulması diğer ekosistemlerinkinden daha hızlıdır ve bu eğilim; arazi kullanımı, su yönlendirme ve altyapıdaki büyük değişimlerden ötürü

hız kazanmaktadır (Ramsar, 2008). 2 Şubat 1971 yılında imzaya açılan Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi'nin (Ramsar Sözleşmesi) imzaya açıldığı gün bütün dünyada “Sulak Alanlar Günü” olarak kutlanmaktadır (www.ormansu.gov.tr).

Zengin bir orman altı florasına sahip olan bu ormanlar, alüvyal toprakların mikro-organizma faaliyetinin yoğunluğu nedeni ile çevresine göre daha sıcak olup burada yetişen ağaçlar ve diğer bitkiler daha erken vejetasyona başlarlar. Bu ormanların mevcut durumlarını korumaları yüksek taban su seviyesine bağlıdır. Gerek Avrupa’da gerekse Türkiye’de nadir bulunan bu ormanların habitatlarının korunması büyük önem arz etmektedir.

2.3.1.1. Dünyada Longoz Ormanlar

Sulak alanların önemli bir bölümünü oluşturan subasar ormanlar, Antartika hariç her kıtada yayılış göstermektedir. Mevcut istatistikler ormanlık ve ormansız sulak alan ekosistemlerini birbirinden ayırmadığından subasar orman miktarı konusunda belirlenenler dışında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Subasar ormanlarla ilgili çeşitli yayınlar bulunmasına rağmen bu ekosistemlerin işlevlerinin ayrıntıları konusunda bilgiler yetersiz olduğu görülmektedir (Çiçek, 2004: 108-109).

2.3.1.2. Türkiye’de Longoz Ormanlar

Subasar ormanlar ülkemizin bulunduğu ılıman kuşakta yok denecek kadar azdır (Yeni, 2005:1). Türkiye’de Marmara Bölgesi başta olmak üzere birkaç bölgede subasar orman alanları bulunmaktadır. Her biri doğa hazinesi kabul edilebilecek nitelikte olan bu alanlar, dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli nedenlerle gerekli önem verilmediği için tahrip edilmiş yada edilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır (Çiçek, 2004: 111).

Longoz ormanları nadir rastlanan ekosistemlerdir. Ülkemizde subasar ormanlar maalesef büyük oranda tahrip edilmiştir. Türkiye’de İğneada (Kırklareli), Acarlar (Sakarya) ve Sarıkum’daki (Sinop) longoz ormanları yanı sıra, Kızılırmak Deltasında da (Samsun) longoz niteliğine sahip ormanların çok küçük kalıntıları kalmıştır.

Prof. Dr. Besalet PAMAY'ın 1967 yılında yayınlanan “Demirköy-İğneada Longoz Ormanlarının Silvikültürel Analizi ve Verimli Hale Getirilmesi İçin Alınması Gereken Silvikültürel Tedbirler Üzerine Araştırmalar” adlı eserinde Türkiye'deki Alüvyal-

Subasar orman özelliği gösteren sahaları 9500 ha. olarak belirtmiştir. Bu eserde ormanların İğneada'dan başka, Hendek-Süleymaniye (1650 ha.), Adapazarı –Dokuma-Döşeme (3000 ha.), Adapazarı-Meşeligöl (500 ha.), Karasu-Turnalı-Acarlar (3000 ha.), İzmit-Büyükderbent (250 ha.),Sinop-Bektaşğa-Aksaz (100 ha.) olarak bildirilmektedir. Ne yazık ki bu ormanların toplam alanı 1967'deki verinin üçte biri kadardır (Yeni, 2005:5).

Dünyanın ikinci, Avrupa'nın en büyük subasar ormanı Kırklareli'ne bağlı Demirköy İlçesi'nin İğneada Beldesi'nde yer alan İğneada Longoz (Subasar) Ormanıdır. Bakanlar Kurulu'nun 03/11/2007 tarihli kararı ile Milli Park ilan edilmiştir. Biyolojik çeşitlilik açısından olağanüstü öneme sahip ve önemli bir bölümü tehdit altında, çok sayıda bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan İğneada Longoz Ormanları, Türkiye'nin 122 önemli bitki alanı ve 184 önemli kuş alanı arasında yer almaktadır (www.trakyaagezi.com). İğneada Longoz Ormanı 1978 yılında alanın bir bölümü Yaban Hayatı Koruma Sahası, 1991 yılında ise alanın tamamı Doğal Sit Alanı statüsüne kavuşturularak koruma altına alınmıştır (www.igneada.com).

İğneada Longozu'nda 544 tür bitki, 46 tür canlı, 25 tür sürüngen, 50 tür memeli, 30 tür tatlı su balığı, 20 tür deniz balığı, 219 tür kuş barınmaktadır. Longoz Ormanları gürgen, kayın ve meşe ağırlıklı ağaçlardan oluşmakta, lagün göller ise özel doğal yapılardır. Aynı zamanda bu bölge Kuzey ve Güney kuş göç yolu üzerindedir (www.sabah.com.tr). Ancak ormanın dokusu fazlaca bozulmuş olup, orman içine yapılan yerleşmeler ve hayvan otlatmaları nedeni ile orman zarar görmektedir. 1967 yılında %61 oranında olarak belirtilen Dişbudak hakimiyeti bu gün Meşe ve Üvez lehine bozulmuştur. Bu doku değişimi orta ve alt tabakada da kendini göstermektedir (Yeni, 2005:5).

Türkiye'nin ikinci büyük, Dünyanın tek parça en büyük longozu Sakarya ili Karasu ilçesinde yer alan Acarlar Longozudur. Türkiye'de ancak belirli koşullara sahip yörelerde ve küçük sahalar üzerinde subasar ormanları görmek mümkündür. Bunlardan birisi Samsunda Çarşamba ilçesine bağlı çınarlı köyü sınırlarında kalan Haciosman subasar ormanıdır.

2.3.2. Acarlar Longozu Hakkında Genel Bilgiler

Marmara Bölgesi'nin kuzeydoğu kesiminde yer alan Sakarya İli adını Sakarya nehrinden almaktadır. Sakarya; peyzaj özelliklerini sergileyen gölleri, çok çeşitli flora ve fauna varlıkları, termal kaynakları, yaylaları, plajları, rekreasyon alanları, kültürel değerleri ile doğa ve özel ilgi turizmi için zengin çekim kaynaklarına sahiptir (Zengin ve Öztürk: 17). Acarlar Acarlar Longoz Ormanı, Sakarya Nehri Havzası'nda Karasu ile Kaynarca ilçeleri içerisinde yer almaktadır (SUÇEAD, 2009: 10; Marka, 2011). Acarlar Gölü, Sakarya Nehrinin Karadeniz'e döküldüğü kesimden yaklaşık 6 km batıda Denizköy'ü güneybatısındaki Üçoluk köyüne bağlayan yol üzerindeki Gölköprü'den itibaren başlamaktadır (Marka, 2011: 15). İçi ormanla kaplı bu göl, Karadeniz'e paralel olarak konumlanmış, denize 2 km mesafede, 12 km uzunluğunda ve 1 km ile 1.5 km genişliğinde bir sulak alandır. Sulak alanın deşarjı Sakarya Nehri'ne, oradan da Karadeniz'e boşalmaktadır.

Su basar ormanın kuzeyinde, Camitepe köyü, doğusunda Karamüezzinler ve Denizköy, güneyinde Taşlıgeçit, Üçoluk, Kancalar, Resuller, Büyükyanık, İşaret, Turnalı, Kulaklı, batısında ise Başoğlu, Arifağa, Birlik, Karaçalı, Uzakkışla ve Ortaköy yer almaktadır (SUÇEAD, 2009: 10). Asıl göl alanının en dar yeri 250 m civarında olup, en geniş yeri kuzeybatıya doğru sonlandığı kesimlerde yaklaşık 1250 m civarındadır. Uydu görüntüleri ve sahanın dijital haritalarından Coğrafi Bilgi Sistemlerine dayanılarak elde edilen sonuca göre alanı 23.231 km²'dir. Göl seviyesi, yağışlı ve kurak mevsim şartlarına bağlı olarak değişme göstermektedir. Gölün derinliği yazın 1 metreye düşüp, kışın yaklaşık 5 metreye çıkmaktadır (MARKA, 2011: 15). Acarlar Gölü, açık su, deniz, nehir ve kıyı kumullarını bir arada barındıran, saz, kamyş, su bitkileri ve çiçekleri ile dişbudak, kızılağaç, karaağaç, söğüt ağaçları ile kaplı, Dünyanın tek parça halindeki en büyük longozu olma özelliğine sahiptir.

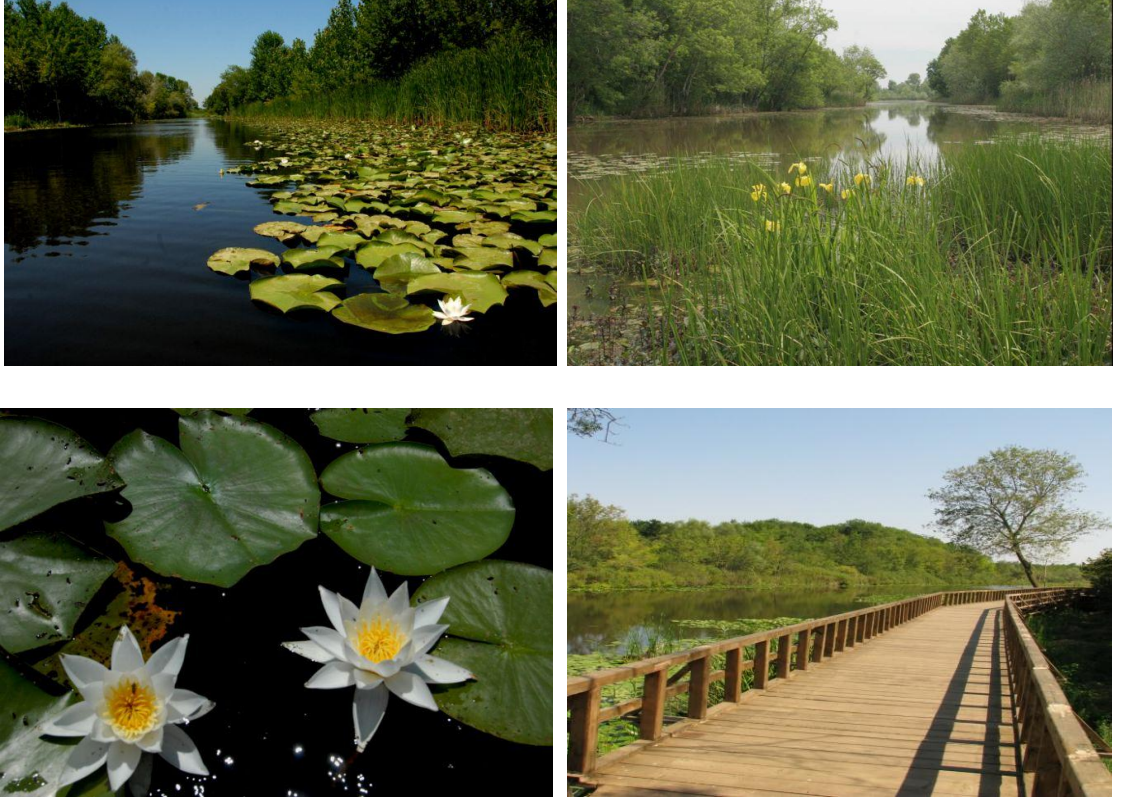
Acarlar Gölü, eski bir kıyı ovası tabanını kat ederek Karadeniz'e ulaşan akarsuların önünün kıyı kumullarınca tıkanması ve oluşan kumul sırtlarınca derelerin önünün kesilmesi ve bu kumul sırtları gerisindeki taban arazide göllenmenin meydana gelmesiyle oluşmuştur. İlk zamanlarda, gölün fazla suları, kıyıdaki eski Denizköy civarından bir gideğen vasıtasıyla, bugünkünden çok daha yakın bir mesafeden Karadeniz'e boşalmıştır. Zamanla bu gideğenin de önünün kumullarla tıkanmasıyla,

kıyıya paralel uzanan kumul sırtlarını takiben soğuya doğru Sakarya Nehri ağzına kadar ötelenme ile yeni bir gideğen yatağı meydana gelmiştir. Gölün kuzey kesiminde, yer yer 20-25 m yüksekliğine ulaşabilen kumul tepeleri bulunmaktadır. Kuzeybatı kesimindeyse kumul sırtları, ana kayadan oluşan kıyı taraçasına dayanmaktadır. Bu kesimde, Akmeşe Tepe (52 m) ve Başoğlu Sırtı (50 m)'nın yamaçları göl kıyısına kadar inmektedir. Acarlar Gölünü bir çok lagün veya sulak alandan ayıran ve ülkemizde çok az sulak alanda rastlanan özellik tabanın tamamen geçilmesi zor, yoğun bir orman formasyonu ile kaplı olmasıdır. Göl tabanı, yılın belli dönemlerinde taban suyunun yüksek olmasına bağlı olarak bataklık ve göllerde oluşan longoz – su basar ormanı ile yoğun bir şekilde kaplanmıştır (TMMOB, 2012).

Tablo 3: Alan Kimliği

ALAN KİMLİĞİ	
Çalışma Alanının Adı	Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alanı
Konum ve Sınırlar	Sakarya İli, Karasu ve Kaynarca ilçeleri sınırlarında yer almaktadır. Sakarya Nehri Havzasında, Karadeniz'e paralel olarak konumlanmış, denize 2 km mesafede, 12 km uzunluğunda ve 1,5 km genişliğinde ormanla kaplı bir sulak alandır.
Çalışma Alanı Yüzölçümü	15.575 ha
Koordinatlar	1.NW 280511 2.SW 276181 3.S 288214 4.E 296080 4561502 4551299 4550079 4553718
Yükseklik	10 m. – 200 m.
Eğim	%0 - %94
Koruma Statüleri	1.Derece Doğal Sit Alanı Yaban Hayatı Koruma Sahası
İklim	Karadeniz İklimi
Ulusal ve uluslararası Önemi	ÖDA – MAR032 ÖBA – ÖBA13 Ramsar Sözleşmesi'ne Aday Alan Türkiye'nin Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanları Listesinde
Alanın Önemi	Subasar Orman, Açık Su (Göl), nehir, kıyı Kumlar
Alanın Sembolleri	Ekolojik Sembol = Göl Soğanı Alan Sembolü = Longoz ormanı

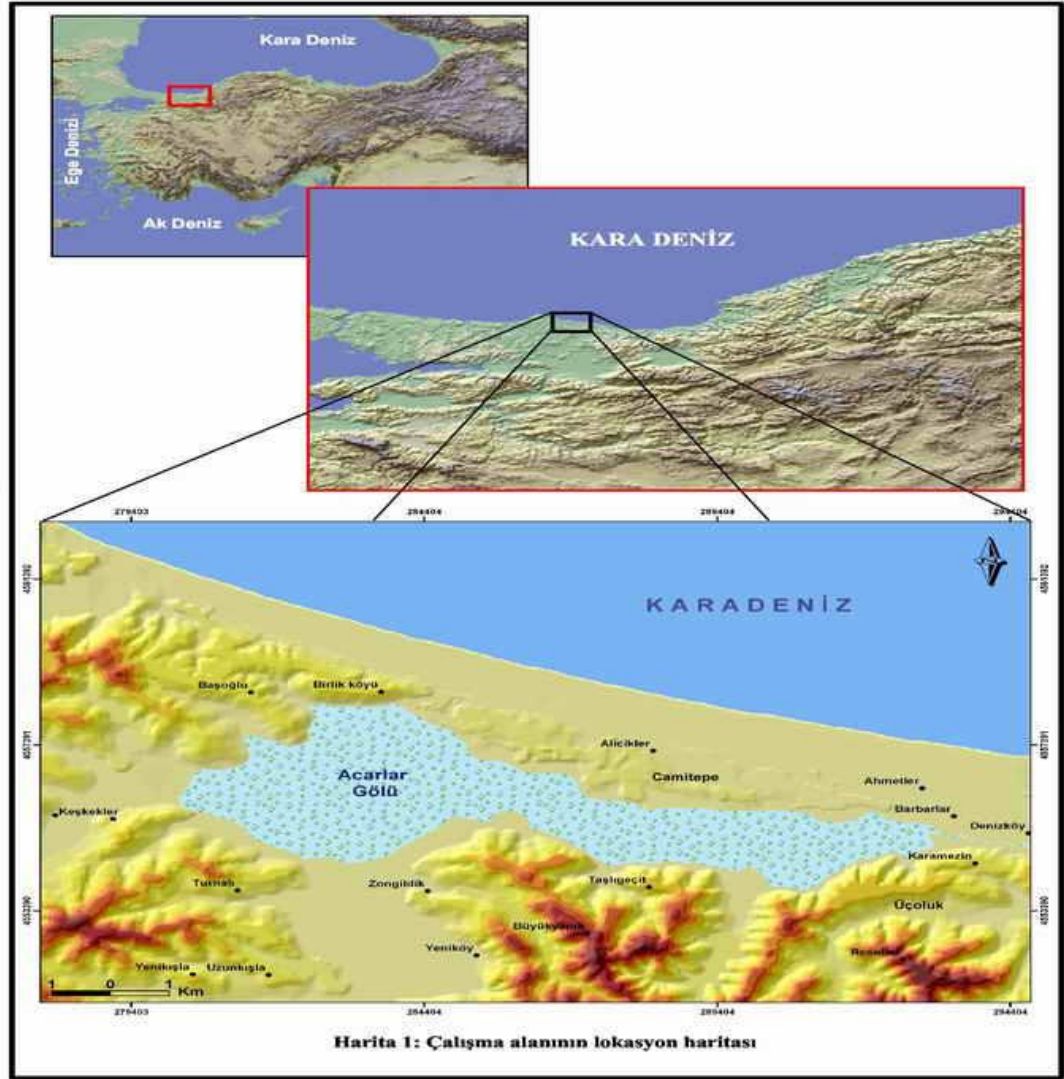
Kaynak: Su ve Çevre Araştırmaları Derneği (SUÇEAD), (2009) “*Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alan Yönetim Planı*”

Şekil 4 : Acarlar Longozundan Görüntüler

2.3.2.1. Coğrafi Konumu

Acarlar Longozu, Sakarya Nehri'nin Karadeniz'e ulaştığı ağız kesiminden yaklaşık 6 km batıda, Denizköy'ü güney batısındaki Üçoluk köyüne bağlayan yol üzerindeki Gölköprü'den itibaren başlamaktadır. Buradan itibaren Karadeniz kıyı çizgisinden ortalama 1.5 km içeride ve kıyaya paralel olarak, batıya doğru dar ve uzunlamasına yaklaşık 12 km devam etmektedir. Asıl göl alanının en dar yeri 250 m civarında olup, en geniş yeri kuzeybatıya doğru sonlandığı kesimlerde yaklaşık 1250 m civarındadır. Yaklaşık alanı 1560 ha. ve rakımı 5 m.'dir. Acarlar Longozu, idari olarak Sakarya ili Karasu ilçesi dahilinde bulunmaktadır. Gölün batıya doğru sonlandığı kesimlerden Kaynarca ilesinin idari sınırı geçmektedir. Longoz çevresinde karasu ilçesine bağlı 5 adet köy bulunmaktadır. Bunlar, Denizköy, Camitepe Köyü, Karamüezzinler köyü, Üçoluk ve Taşgeçit köyüdür. Ayrıca Longozun fazla sularının Sakarya Nehrine dökülen kısmı yakınında İhsaniye Köyü'nde bulunmaktadır (TÜRÇEK, 2013).

Şekil 5: Acarlar Longozu Konumu

Kaynak : www.turcek.org.tr

2.3.2.2. Jeolojik Özellikleri

Acarlar Longozunu diğer sulak alanlardan ayıran en önemli özelliği göl tabanının geçilmesi zor yoğun bir orman formasyonu ile kaplı olmasıdır. Longozun kuzey kesimi 20-25 metre yüksekliğe ulaşabilen tepeler ile güneyi ise ortalama yükseltisi 100 metre civarında olan tepeler ile sınırlandırılmış görülmektedir (Baykal, 2006: 69).

Acarlar Longozu taşkın tabanı yaşlı alüvyon depoları ile kaplı olup, yakın çevresinde alüvyonlar üzerinde bataklık ürünü killi depolar bulunmaktadır (Ertürk, 2005: 30).

2.3.2.3. İklim Durumu

Bölge, genel iklim özellikleri bakımından bakıldığında, Karadeniz iklimi etkisi altında olduğu görülmektedir. Batı Karadeniz Bölümüne maksimum yağış sonbaharda düşerken minimum yağış İlkbaharda düşmektedir (Baykal, 2006: 70).

Acarlar Longozu ve çevresinin iklim karakterini ortaya koymak için, aynı bakıya sahip Akçakoca meteoroloji istasyonunun verileri değerlendirilmiştir (TÜRÇEK, 2012)

Sıcaklık: Yıllık ortalama sıcaklık 13.6°C 'dir. Aylık ortalama en düşük sıcaklık 6.0°C ile Ocak, ortalama en yüksek sıcaklık ise 21.9°C ile Temmuz ayında görülmektedir. Yaz ayları sıcaklıkları ortalama 20°C - 21°C civarında değişmektedir. Sahada en yüksek sıcaklık 34.2°C , en düşük sıcaklık -11.0°C olmuştur.

Nisbi (Bağıl) Nem: Sahada yıllık ortalama nisbi nem % 81'dir. Bununla birlikte ortalama nisbi nem değerleri yıl içerisinde % 77 ile % 83 arasında değişmekte, diğer bir ifadeyle belirgin bir artış – azalış olmamaktadır.

Bulutluluk : 0 (açık) – 10 (kapalı) arasında derecelendirilen bulutluluk, yıllık ortalama olarak 5.3'tür. Sahada yıllık ortalama açık günler sayısı 102.3, bulutlu günler 146.4, kapalı günler 116.6 gündür. Açık günler daha çok yaz aylarında, bulutlu günler ilkbahar aylarında, kapalı günler ise kış aylarında görülmektedir.

Yağış : Sahada yıllık ortalama yağış 948.0 mm dir. Ortalama maksimum yağış 118.8 mm ile Ocak ayında, ortalama minimum yağış 46.4 mm ile Mayıs ayında görülmektedir. Yağışlar büyük ölçüde yağmur şeklindedir. Yağmur yağışlı günler sayısı 141.6 iken kar yağışlı günler sayısı 4.6 gündür.

Rüzgar : Sahada hakim rüzgar yönü Rubinstein formülüne göre GB ve KKD'dur. İlkbahar ve yaz aylarında KD rüzgarları hakim iken sonbahar ve kışın G sektörler daha belirgindir.

Acarlar Longozu doğallığını her mevsim korumakla birlikte yaz aylarında doğal güzellikler bakımından cazibesi artmaktadır (www.longozacarlar.com).

2.3.2.4. Bitki Varlığı (Flora)

Türkiye ihtiva ettiği 12.000'e yakın çiçekli bitki taknosu ile, floristik çeşitliliği açısından ılıman kuşağın en zengin ülkelerinden biri konumundadır. Bölgede gerçekleştirilen arazi çalışmalarında toplanan yaklaşık 600 bitki örneğinin değerlendirilmesi sonucunda 70 familyaya ait 203 cins, 247 tür ve tür altı takson tespit edilmiştir (SUÇEAD, 200: 16). Acarlar Gölü ve çevresi Karadeniz iklimi etkisi altında olduğundan gür bir bitki örtüsüne sahiptir. Ancak iç kesimlere doğru gittikçe insan tahribinden kaynaklanan doğal bitki örtüsünde bir azalma görülmektedir. Saha coğrafi konumuna bağlı olarak Avrupa-Sibiryaya flora bölgesinin Öksin alt flora bölgesine dahil olup, alanda görülenler dişbudak (*Fraxinus ornus*), kızılalağaç (*Alnus*), kızılıçık (*Cornus*), gürgen (*Carpinus betulus-Carpinus orientalis*), fındık (*Corylus*), akçağaç (*Acer platanoides- Acer campestre*), üvez (*Sorbus torminalis*) ve kayın (*Fagusorientalis*) dır (TMMOB, 2012: 66).

Alanda 3 adet endemik bitki türü tespit edilmiş olup, alanda endemizm oranı %1 dir. Bu oran Türkiye florası ortalamasının oldukça altındadır. Bunun en önemli sebebi alanın antropojen karakterinin yanı sıra önemli bir kısmının sulak alan olmasıdır. Sulak alanlarda endemizm oranı diğer ekosistemlere oranla daha düşüktür (SUÇEAD, 2009). Endemik, Yunanca endemos kelimesinden gelmektedir. Sınırlı yayılışa sahip bitki gruplarını ifade etmektedir. Endemizm ise bir bitki türünün dar bir bölgede bulunması durumudur (Kaya, Aksakal, 2005: 86). Alanda tespit edilmiş olan endemik bitki türleri şunlardır (SUÇEAD, 2009);

- Peygamber Çiçeği (*Centaurea Kilaea Boiss.*)
- Nakıl (*Silene Sangaria Coode&Cullen*)
- Sığır Kuyruğu (*Verbascum Degenii Hall*)

Sahada su ortamlarına uyum sağlamış bazı bitkiler de yer almaktadır. Bunlar su küpesi (*Circaea lutetiana*), su menekşesi (*Hottonia palustris*), göl soğanı (*Leucojum aestivum*), sarı nilüfer (*Nuphar luteus*), su gülü (*Nym phaea alba*), su keneviri (*Bidens tripartitus*) ve *Thelypteris palustris*'dir. Saha, orman altında yer alan önemli su bitkilerinden su menekşesinin (*Hottonia palustris*) Türkiye'de önemli yayılış alanlarından birisidir. Göl soğanı (*Leucojum aestivum*) ve *Thelypteris palustris* da ülkemizde görülen nadir su

bitkileri arasındadır. Kıyıdaki daha yeni kumul alanları üzerinde ise zambak (*Lilium*), sütleğen türleri (*Euphorbia*), peygamber çiçeği(*Centaure*), katırtırnağı (*Spertium junceum*) ve kum sazı (*Ammophila arenaria*) bulunmaktadır. Gölün kuzey kıyılarında boyları 3-4 m'yi aşmayan ve yabancı bir çalı türü olan böğürtlenler (*Rubus*) yer almaktadır (TMMOB, 2012: 66-67).

Göl tabanı tamamen geçilmez ve çok sık bir bitki örtüsüyle kaplı olup, ormanın önemli bir kısmını dişbudak (*Fraxinus oxyphlla*) ağaçları oluşturur. Ormanın yüksek katını oluşturan diğer önemli türler ise karaağaç (*Ulmus campestris*) ve kızılağaç (*Alnus glutinosa*)'dır. Bu ağaç türlerinin boyları 20 m ye kadar uzayabilmekte ve 70-80 m çap yapabilmektedirler (TÜRÇEK, 2012)

Orman 7-8 m boyundaki ikinci katını oluşturan diğer ağaç türleri ise gürgen (*Carpinus betulus – Carpinusorientalis*), akçaağaç (*Acerplatanoides - Acercampestre*), titrek kavak (*Populustremula*), üvez (*Sorbustorminalis*),kayın (*Fagusorientalis*), kızılıçık (*Cornus australis*), fındık (*Corylus avellana*) ve geyik dikenini (*Crataegus monogyna*)'dir.

Tablo 4: Ormanı Oluşturan Ağaç Türleri ve Oranları

Ormanı oluşturan Ağaç Türleri	Orman Karışım Oranları
(Dişbudak) <i>Fraxinus oxyphylla</i>	Dişbudak %80
(Sahra karaağacı) <i>Ulmus campestris</i>	Karaağaç %10
(Kızılağaç) <i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç %9
(Titrek kavak) <i>Populus tremula</i>	Titrek kavak %0.5
(Akçaağaç) <i>Acer hyrcanum</i>	Akçaağaç % 0.5

Kaynak: www.turcek.org.tr

Bölgede, bu ağaç türleri dışında meşe ve gürgen ağaçlarına da rastlanmaktadır. Bölgedeki dişbudakların çapı 50 cm, boyları ise 14-16 m civarındadır. Longoz ormanı aynı zamanda çeşitli sarmaşıklar (*Smilax excelsa*, *Hedera helix*, *Clematik vitalba*) ve çeşitli otlardan oluşan zengin bir orman altı varlığına da sahiptir. Ormanın içindeki çukur yerler bataklık halindedir ve buraları bataklık sazları, nilüferler ile su aynaları ise su mercimekleri ile kaplı olup, su altında yaşayan tatlı su bitkilerinin de oldukça zengin olduğu gözlemlenmiştir (TÜRÇEK, 2012):

Tablo 5: Bölgede Yayılış Gösteren Sarılıçılar

Türkçe İsim	Latince İsim
Çit Sarmaşığı	<i>Calystegia sepium</i>
Orman asması	<i>Clematis vitalba</i>
Sırımbağı	<i>Daphne pontica</i>
Orman sarmaşığı	<i>Hedera helix</i>
Gıcır	<i>Smilax excelsa</i>

Kaynak: www.turcek.org.tr

Tablo 6: Bölgede Yayılış Gösteren Ot Formasyonuna Ait Türler

Türkçe İsim	Latince İsim
Koyun kıran	<i>Hypericum androsaemum</i>
Binbirdelik otu	<i>Hypericum perforatum</i>
Meryem otu	<i>Geum urbanum</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia strikta</i>
Çayırotu	<i>Carex remota</i>
Sığır sazı	<i>Sparganium ramosum</i>
Keçi sakalı	<i>Galega officinalis</i>
Dar yapraklı sinirli ot	<i>Plantago lanceolata</i>
Badem yapraklı sütleğen	<i>Euphorbia amygdoloides</i>
Mezeryen	<i>Daphne pontica</i>
Yoğurt otu	<i>Galium siluaticum</i>
Karga otu	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Bataklık süseni	<i>İris pseudocorus</i>
Yakı otu	<i>Epilobium hirsutum</i>
Kına çiçeği	<i>Lythrum salicaria</i>
Kesfere	<i>Lycopus europaeus</i>
Hasır otu	<i>Butomus umbellatus</i>
Su Küpesi	<i>Circae lutetiana</i>
Pıtrak, Su Keneviri	<i>Bidens tripartitus</i>
Sarı Nilüfer	<i>Nuphar luteus</i>
Su Gülü	<i>Nymphaea alba</i>

Kaynak: www.turcek.org.tr

Hem orman örtüsü hem de orman altı florası çok zengin olan Acarlar Longozu kışın ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde sular altında kaldığı halde yazın sular çekilme göstermekte ve orman toprağı meydana çıkmaktadır. Acarlar Longozunda kış aylarında kayıkla dolaşılabilir (Ertürk, 2005: 22).

2.3.2.5. Hayvan Varlığı (Fauna)

Bölgenin zengin bitki örtüsü yaban hayvan türleri için beslenme, barınma ve üreme olanakları sağlamaktadır (www.sakaryakaynarca.bel.tr). Acarlar Longozu, Anadolu üzerinden geçen iki önemli göç yolundan birisi üzerinde bulunmaktadır. Bölgenin göçmen kuşlar için uygun bir yapısı vardır. Kuş gözlem uzmanlarının yapmış oldukları çalışmalarda bir çok kuş türünün bu bölgede barınma, saklanma, üreme ve beslenme imkanı bulduğu gözlemlenmiştir. Birçok kuş türünün göç esnasında bu bölgede konakladığı, bazılarının da kuluçkaya yattığı gözlemlenmiştir (TMMOB, 2012: 67).

Acarlar Longozu, kuşların göç yolu üzerinde bulunması kuşların konaklaması ve kuluçkaya yatmasına olanak sağlar. Longoz bu özelliği ile Önemli Kuş Alanı (ÖKA) statüsünde ve Sakarya Deltası Önemli Kuş Alanı sınırları içerisinde yer alır (Gönençgil ve Üzel, 2007).

Acarlar Longozu'nda saptanan kuş türlerinin çoğunluğu Bern Sözleşmesinde öncelikli koruma uygulanan hayvan türleri arasında yer almaktadır. Bu türlerden 42'si Avrupa Birliği Kuş Direktifi – Yaban Kuşların Korunması Direktifine göre Ek-I'de yer almakta olup, yaşamlarını sürdürmeleri için habitatları dikkate alınarak koruma tedbirleri alınmasını gerektirmektedir. Bölgede yaz göçmeni olarak nitelenen birçok kuş türünün üremesine olanak sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda yaz aylarında longozdaki suların çekilmiş olması, kuşların ilkbahar ve yaz aylarında üreme yapması için sorun oluşturduğu görülmüştür. Acarlar Longozundaki kuş popülasyonunun korunması için bu konularda çalışmaların yapılması ve uygun koruma stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir (SUÇEAD, 2009: 22).

Acarlar Longozu ve yakın çevresinde yapılan gözlemlerde yer alan kuş popülasyonuna ait liste aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 7: Acarlar Longozunda Yer Alan Kuş Listesi

Türkçe İsim	Latince İsim
Kızılgardan dalgıç	<i>Gavia stellata</i>
Karagerdan dalgıç	<i>Gavia arctica</i>
Buz dalgıcı	<i>Gavia immer</i>
Tepeli batağan	<i>Podiceps cristatus</i>
Kara boyun batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>
Bahri	<i>Podiceps ruficollis</i>
Kırmızı boyun batağan	<i>Podiceps grisegena</i>
Kulaklı batağan	<i>Podiceps auritus</i>
Fırtına kırlangıcı	<i>Hydrobates pelagicus</i>
Beyaz pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>
Tepeli pelikan	<i>Pelecanus rispus</i>
Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Cüce karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>
Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>
Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>
Büyük balıkçıl	<i>Egretta alba</i>
Küçük balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>
Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>
Erguvani balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>
Alaca balıkçıl	<i>Ardeola ralloides</i>
Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>
Cüce balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>
Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>
Karaleylek	<i>Ciconia nigra</i>
Kasıkçıl	<i>Platalea leucorodia</i>
Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>
Boz kaz	<i>Anser anser</i>
Yeşilbas ördek	<i>Anas platyrhynchos</i>
Akgöz	<i>Aythya nyroca</i>
Tarla yaban kazı-mavzer	<i>Anser fabalis</i>

Sakarca kazı	Anser albifrons
Kızılgardan kaz	Branta ruficollis
Al kusaklı kaz	Tadorna tadorna
Angıt	Tadorna ferruginea
Krik ördek-çamurcun	Anas crecca
Kılkuyruk	Anas acuta
Islıkçı	Anas penelope
Kasıkgaga	Anas clypeata
Elmabas	Aythya ferina
Kadife ördek	Melanitta fusca
Altingöz ördek	Bucephala clangula
Bagırlak	Anas querquedula
Macar ördegi	Netta rufina
Kuğu	Cygnus olor
Çamurcun	Anas crecca
Balıkkartalı	Pandion haliaetus
Gezginci doğan	Falco peregrinus
Kerkenez	Falco tinnunculus
Karadoğan	Falco eleonora
Su yelvesi	Rallus aquaticus
Yeşilayak sutavuğu	Gallinula chloropus
Sakarmeki	Fulica atra
Saz horozu	Porphyrio porphyrio
Kolyeli küçük yağmur kusu	Charadrius dubius
Asya yağmur kuşu	Charadrius asiaticus
Kızkuşu	Vanellus vanellus
Çulluk	Scolopax rusticola
Büyük kervan çulluğu	Numenius arquata
Orman kızılbaçağı	Tringa glareola
Bataklık kızılbaçağı	Tringa stanatilis
Kızılback	Tringa totanus
Karabaş Martı	Larus ridibundus
Küçük Gümüş Martı	Larus canus

Gümüş Martı	Argentatus
-------------	------------

Kaynak: www.turcek.org.tr

Bölgede yer alan kurbağa türleri şunlardır:

Tablo 8: Acarlar Longozunda Yer Alan Kurbağa Türleri

Türkçe İsim	Latince İsim
Bantlı sermender	Triturusvittatus ophryticus
Esas su kurbağası	Rana radbunda radibunda

Kaynak: www.turcek.org.tr

Bölgede yer alan sürüngen türleri:

Tablo 9: Acarlar Longozunda Yer Alan Sürüngen Türleri

Türkçe İsim	Latince İsim
Adi tosbağa	Testudograeca ssp.ibera
Küçük yeşil kertenkele	Lacertaniridis meridionalis
Genis parmaklı keler	Hemidadylus turcicus turcicus
Tarla kertenkelesi	Ophisop elegans macrodactylus
Yılanımsı kertenkele	Anguis fiagilis colchius
Oluklu kertenkele	Ophisaunus apodus thracius
Oluklu kertenkele	Ophisaunus apodus thracius
Kör yılan	Typhlope vermicularis
Hazer yılanı	Coluberopsius
Güney yılanı	Coronell austriaca
Uysal yılanı	Elaphane longissima longissima
Sarı yılan	Elephe quatuorlineata souromates
Küpelı su yılanı	Küpelı su yılanı Natrix natrix
Su yılanı	Natrix tesellata tesellata

Kaynak: www.turcek.org.tr

Tablo 10: Acarlar Longozunda Yer Alan Memeli Türleri

Türkçe İsim	Latince İsim
Tavsan	Lepus europaeus
Tilki	Vulpes vulpes
Çakal	Canis aureus
Sincap	Sciurus vulgaris
Gelincik	Mustela nivalis
Yabani domuz	Sus scrofa

Kaynak: www.turcek.org.tr

Göl içinde yaşayan su canlıları da vardır. Bunlar sazan (*Cyprinus carpio.L.*), yayın (*Silurus triostegus*), yılan balığı (*Anguilla anguilla*), kızılkanat (*Tinca tinca*), turna (*Esox lucius*), kefal (*Mugil auratus Risso*) gibi balık türleridir. Ayrıca sürüngenler, kuşlar, memeliler ve balıklar düşük üreme potansiyeli ve uyum esnekliklerinin zayıf olmasından dolayı nesli hızlı tükenen türler arasındadır. Bu açıdan korunması gereken önemli fauna varlıkları olduğu söylenebilir (Ertürk, 2005: 28).

2.3.2.6. Ulaşım olanakları

Sakarya İli ülkemiz ulaşım ağının önemli güzergahları üzerinde bulunmaktadır. Ülke ulaşım ağına, il merkezinden geçen, Ankara – İstanbul D – 100 (E5) ve TEM Otoyolu ile bağlanmaktadır. Karasu ilçesi Adapazarı'na 60 km uzaklıktadır. İstanbul – Ankara demiryolu il merkezinden geçmektedir.

Acarlar Longozu ve yakın çevresi, Marmara Bölgesinin kuzeydoğusunda, Sakarya (Adapazarı) ili sınırları içinde, doğusunda Karasu ilçesi, batısında ise Kaynarca ilçesi bulunmaktadır (Gönençgil, 2007). Longozun bulunduğu ilçe Karasu; İstanbul'a 200 km, Ankara'ya 290 km uzaklıktadır. Karadeniz sahil yolu açıldığı takdirde İstanbul'dan yaklaşık bir saatte ulaşmak mümkün olacaktır. Sabiha Gökçen Havalimanı bölgeye 140 km uzaklıkta olup yaklaşık 1,5 saat'lik mesafe uzaklıktadır. Ankara'dan Karasu'ya yaklaşık 2,5 saatte ulaşmak mümkündür (Marka, 2011: 11).

2.3.2.7. Alanın Korunma Statüleri

Ulusal koruma statüleri açısından incelendiğinde Acarlar Gölü Longoz ormanı 1976 yılına kadar her hangi bir koruma altına alınmadığı görülmektedir. 1976 yılında Orman Bakanlığı, Milli Parklar ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü tarafından, 2800 ha olan gölün batı kısmınının 1576 hektarlık alanı, daha sonra da gölün tamamı “Yaban Hayatı Koruma Sahası” olarak ilan edilmiştir. Bu alanlar, yaban hayatı değerlerine sahip, koruma ve üreme sahası olarak korunması gerekli yaşam ortamının bitki ve hayvan türleriyle birlikte mutlak korunduğu ve doğal yaşamın devamlılığının sağlandığı alanlar olarak ifade edilmektedir (SUÇEAD, 2009).

Ayrıca dünyadaki göçmen kuşların kullandığı önemli ana göç yollarından birisi de Acarlar Longozundan geçmektedir. Kuş tespit çalışmasında elde edilen bilgilere göre Acarlar Longozu Yaban Hayatı Koruma Sahasında 235 farklı kuş türünün yaşadığı tespit edilmiştir (TMMOB, 2012). Bu alanda tespit edilen yaklaşık 180 kuş türünün büyük bir bölümü, Dünya Doğal Hayatı Koruma Birliği (IUCN)’nin kategorisine göre nesli tehlike altında olan türler oluşturmaktadır. Acarlar Longozu, nesli tehlike altında olan kuş türlerinin sürdürülebilirliği açısından üreme ve konaklama alanı oluşturmaktadır (MARKA, 2011).

Ulusal öneme sahip sulak alan sınıfına giren ve dünyada nadir rastlanan su basar orman ekosistemi olması nedeniyle, Acarlar Longozu’nun tamamı (2800 hektarlık alan) Kültür Bakanlığı Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kurulu tarafından 25.06.1998 tarihinde “1.Derece Doğal Sit Alanı” olarak ilan edilerek mutlak koruma altına alınmıştır (SUÇEAD, 2009: 12; MARKA, 2011).

2004-2007 yılları arasında TÜRÇEK tarafından, alanı tehdit eden çevresel problemleri ortaya koymak, sahanın sürdürülebilir kullanımı için kriterler oluşturmak ve yöre halkının bu alanla ilgili bilinç düzeyini arttırmak amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmüştür.

Acarlar Gölü yaban hayatı koruma ve geliştirme sahası kapsamına da alınıp sit alanı ilan edilmiş olduğundan, bu sahada zirai mücadele yapılmamaktadır. Saha içerisinde; enerji nakil hatları, yerleşme alanları ve sanayi tesisleri bulunmamaktadır. Ancak sulama ve drenaj kanalları bulunmaktadır. Türkiye Çevre Koruma ve yeşillendirme kurumu

(TÜRÇEK) tarafından 2005 yılında çevre halkının göl yaşamına duyarlılığını artırmak amacıyla, Karasu'nun Karamüezzinler Köyü'nde bir yıl süre ile Acarlar Longozu Çevre Eğitim ve Ziyaret Merkezi açılmıştır (www.sakaryakaynarca.bel.tr).

Acarlar Gölü ve Longoz ormanlarını içinde barındıran Sakarya Deltası, Ramsar Sözleşmesi'ne aday alanlardan olup, Ramsar Sözleşmesi Kriterlerine Göre Türkiye'nin Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanları Listesi'nde 135 adet sulak alandan biri olarak yer almaktadır (SUÇEAD, 2009: 10).

Ayrıca Acarlar Longozu, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yürütme Projesi'nin (GEF II) yaygınlaştırma alanı seçilerek, Dünya Bankası'nın desteğini de kazandı. Bakanlık tarafından bölgede çalışmalar yürütülmektedir. Bu destek özellikle alanın tanıtılması ve koruma-kullanma dengesinin kurulması çalışmaları açısından önem taşımaktadır. Acarlar Longozu'nda çevresel tahribatın önüne geçilmesi, kaybolan çevresel değerlerin yerine getirilmesi ve bugüne kadar elde edilen kazanımların da kaybedilmemesi için sürekli çalışmaya ve desteğe her zaman ihtiyaç vardır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. Maddesi (c) bendinde "Ulusal mevzuat ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınarak koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan hassas alanların her tür ölçekteki plânlarda gösterilmesi zorunludur. Koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan alanlar, plân kararı dışında kullanılamaz" hükmü yer almaktadır. Yine aynı kanunun 9. Maddesi (e) bendinin birinci paragrafında "Sulak alanların doğal yapılarının ve ekolojik dengelerinin korunması esastır. Sulak alanların doldurulması ve kurutulması yolu ile arazi kazanılamaz. Bu hükme aykırı olarak arazi kazanılması halinde söz konusu alan faaliyet sahibince eski haline getirilir" ifadesi yer almaktadır (www.adalet.gov.tr).

2.3.2.8. Alanda Yürütülmüş Çalışmalar

T.C. Çevre ve orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Dairesi Başkanlığı, Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü tarafından bölgede yapılan çalışmalar neticesinde çıkarılan sulak alan yönetim planında, longoz ormanı için aşağıdaki gibi sorunlar nedenleri ve sonuçları belirlenmiştir (SUÇEAD, 2009: 46).

Kök Nedenler:

- Ekonomik Yetersizlik,
- Örgütlenme ve Koordinasyon Eksikliği,
- Toplum Önderlerinin Eksik ve Yanlış Bilgilendirmeleri,
- Sivil Toplum Kuruluşlarının Bütüncül Olarak Etkin Olamaması,
- Doğal ve Ekonomik kaynakların Yanlış Kullanımı,
- Denetim Eksikliğine Bağlı Olarak Göl Tahribatının Artması,
- Tarım Amaçlı Kanal Açılması, Göldeki Suyun Sulama Suyu Olarak Kullanılması, Kuraklık
- Denetim Sağlanamaması Yetersiz kalması
- Longozun Anlamının ve Öneminin Bölge İçinde Yeterince Oluşmaması
- Arıtma Sistemlerinin Çalışması Veya Olmaması
- Avcılıkla İlgili Denetimlerin Yetersiz Kalması, Bilinçsiz ve Kontrolsüz Avcılık Faaliyetleri
- Göl Soğanı Toplama Şeklinin Yanlış Olması
- Tüketim İhtiyacının Artması
- Tarla Açma Talebinin Artması
- Göle Tarım Arazisi Olarak Bakılması
- Yöre Halkındaki Eksik Bilinç
- Tarımın Sınırlı ürünlere Bağlı Olarak Devam Etmesi

Nedenler:

- Suyun Azlığı
- Kurumlarda Kararlı ve Ortaklaştırılmış Bir Yapının Oluşturulamaması
- Gölün Özelliğini ve Anlamını Yitirmesi
- Tavuk Çiftlikleri, Suyun Kirlenmesi
- Alanda Avcılıktan Kaynaklı Sorunların Var Olması
- Göl Soğanının Tahribata Uğraması
- Kumul Ekosisteminin Zarar Görmesi
- Gölün Kurutulması Tarım Arazisi Olarak Kullanılması
- Yöre Halkının Verdiği Tahribatın Farkında Olmaması

- Alternatif Gelir Kaynaklarının Oluşmaması

Sorunlar:

- Longozun Yok Olması
- Biyolojik çeşitliliğin Azalması
- Sosyo-Ekonomik Yapının Bozulması
- Sulak Alan Ekosisteminin Bozulması

Etkileri:

- Türlerin Azalması ve Yok Olması
- Ekonomik Durumun Bozulması
- Mikroklimanın Bozulması
- Alanı Üreme ve Beslenme Alanı Olarak Kullanan Kuş Türü Sayısının Azalması
- Bazı Habitat Tiplerinin Ortadan Kalkması veya Başka Habitat Tipleriyle Değiştirilmesi
- Canlılığın Azalması
- Göç
- İşsizlik
- Sosyal Yapının Bozulması
- Turizm Sektörünün Gelişmemesi
- Tarımsal Ürünlerdeki Verimin Düşmesi
- Toprak Yapısının Kalitesinin Bozulması
- Ekonomik Ürün Çeşitliliğinin Sağlanamaması
- Nem Miktarının Azalması
- Yerel Yağış Azlığı ve Kuraklık

Bölgede 2005-2006 yılları arasında, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile TÜRÇEK (Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu) tarafından koordine edilen Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi kapsamında GEF (Global Environment Facility), Acarlar Gölü Model Çevre Eğitim ve Ziyaretçi Merkezi kurularak yerel halka çevre konusunda eğitim çalışmaları düzenlenmiştir. Yapılan bu projeden elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenmiştir (www.gefsgp.net):

- Acarlar Longozu' nun ekosistem özelliklerini ve yöreye özgü biyolojik çeşitliliği tanıtan 2 farklı ekosistem tanıtım posterleri ve alan rehberlik broşürü hazırlanmış ve 2000'er adet basılmıştır.

- Proje alanında yapılan çalışmalar sonucunda doğal alan kaybının tüm alanın yaklaşık% 40'ına karşılık gelmiş olduğu tespit edilmiştir. Proje ile yöre halkının ve diğer ilgi gruplarının alanla ilgili bilgileri arttırılmış, dikkatleri çekilmiş ve koruma – kullanma dengesinin oluşturulması için planlama süreci başlatılmıştır. Bu sayede 23 km2 olan doğal göl alanının öncelikle kalan % 60'lık bölümünün yönetime kavuşması sağlanmıştır.
- Göl civarında bulunan köy muhtarlarının koruma – kullanma konusundaki olumlu yaklaşımları ve Karasu Kaymakamlığı ve Belediyesinin olumlu yaklaşımları projenin insani ve kurumsal güçlendirme üzerindeki olumlu etkileridir. Göl kenarında bulunan köy muhtarlarının alanı korumak üzere faaliyet gösterecek olan bir dernek kurulması konusunda hemfikir olmaları önemli bir göstergedir.14.07.2006 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda bu istek göl etrafındaki 6 köyün muhtarınca dile getirilmiştir.
- Proje GEF II projesinin gerçekleştiği İğneada'da yapılan faaliyetlere örnek teşkil etmektedir. Özellikle alanda yaşayan yerel halkla ilişkiler konusunda projede alınan mesafe GEF II yöneticilerinin dikkatini çekmiştir.
- Projeye yerel halkın katılımı yüksek olmuştur. Toplam 6 köyün muhtarlarının konuya olumlu bakması bir açıdan tüm köy halkının projeyi benimsemesi ve destekçisi olması şeklinde düşünülebilir.
- Baharda yapılan toplantıya kamu kuruluşlarının ilçe temsilcileri, dernek temsilcileri ve siyasi parti ilçe başkanları katılım göstermiş, toplantıya yaklaşık 50 kişi katılmıştır.
- Proje bir eğitim projesi olarak yerelde örgütlenme kapasitesinin artmasını sağlamıştır. Dernek kurma isteği bunun göstergesidir. Bunun yanında ilçe bazında yer alan kuruluşlarda (Belediye, Kaymakamlık, yerel bazı dernekler, vb.) artan farkındalığa paralel olarak doğan koruma çalışmaları ayrı bir hız ve önem kazanmıştır.
- Proje yerel çevre politikası üzerinde olumlu etki yaratmıştır. İlgili kamu kuruluşları faaliyetlerine daha çok dikkat eder hale gelmiş, yöre halkının da çevre sorunları karşısında duyarlılığı artmıştır.
- Proje çerçevesinde yapılan birebir görüşmeler ve toplu halde yapılan eğitim ve bilgilendirme toplantıları sayesinde yöre halkı bilinçlenmiş, çevre duyarlılıkları artmıştır. Çalışmalar çerçevesinde ekosistemin geri kazanılmasında en önemli konulardan biri olan göldeki su seviyesinin arttırılması talebinin gelmiş olması önemli bir göstergedir. Çünkü 10-15 yıl öncesinde bu sahada yaşayan aynı insanlar gölün kanallar vasıtasıyla kurutularak tarım arazisi haline gelmesi konusunda baskı yapmışlardır.

2.3.2.9. Bölgenin Yasal Mevzuatı ve Durumu

Acarlar Longozu ve yakın çevresi orman niteliğinde olduğundan 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamındadır. Gölün orta kesimlerinde, güney ve batısında 2b alanlarının olduğu belirtilmektedir. Bu alanlar aynı zamanda SİT alanı içinde de kalmaktadır.

2.4. Acarlar Longozu ve Çevresinde Yapılabilen Ekoturizm Türleri

2.4.1. Botanik Turizmi

Acarlar Longozu, göl, kumul ve orman ekosistemleri bir arada barındıran dünyanın nadir tabiat varlıklarındandır. Hem flora hem de fauna açısından son derece zengin bir ekosisteme sahip olması doğal bir çekicilik kazandırmaktadır (www.longozacarlar.com). Türkiye’de sadece Acarlar Longozunda yetişen su menekşesi botanik turizmcilerinin büyük ilgisini çekmektedir. Acarlar Longozu, deniz, göl, kumul ve orman ekosistemlerini bir arada barındıran dünyanın nadir tabiat köşelerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. Longozda Bern Sözleşmesi gereği koruma altında olan 6, küresel ölçekte tehlike altında olan su menekşesi ve göl soğanı gibi 2 bitki türü bulunmaktadır. Su menekşesi Türkiye’de sadece Acarlar Longozunda yetişirken, nilüferlerin su üstündeki muhteşem görüntüsü de büyük ilgi çekmektedir (www.sabah.com.tr). Alanda üç adet endemik bitki türü bulunmaktadır (SUÇEAD, 2009: 17). Nemli iklim şartları nedeniyle hem orman, hem de orman altı bitki örtüsü çok çeşitlilik göstermektedir. Su içinde yetişen zarif bir bitki olan su menekşeleri Türkiye’de sadece Acarlar Longozu ve çevresindeki birkaç sulak alanda görülebilmektedir. Ülkemizin nadir su bitkilerinden göl soğanı ve bataklık eğreltisi de bu alanda yetişir. Bunların dışında su küpesi, sarı nilüfer, su keneviri alanda görülen türler arasındadır (Gönençgil ve Üzel, 2007).

2.4.2. Kuş Gözlemciliği

Doğal ortamda bulunan yaban hayatının gözlenmesi ve keşfedilmesi için görülme oranı yüksek olan yerlerde alanın özelliklerine uygun olarak gözlem kuleleri ve platformlar yerleştirilir. Bu yapılar canlılara rahatsızlık vermeden izlenmesi sağlanmalıdır (Baykal, 2006: 38).

Dünyanın sayılı subasar ormanlarından biri olan ve Sakarya'nın Karasu ile Kaynarca İlçelerinin arasında yer alan Acarlar Longozuna Orman ve Su işleri Sakarya Şube Müdürlüğü tarafından kuş gözlem kulesi yaptırılması düşünülmektedir. Eşsiz güzelliği kadar sayısız kuşa da ev sahipliği yapan ve kuşların göç yolu üzerinde bulunan Acarlar Longozuna yapılacak olan kuş gözlem kulesinin Karasu İlçesine bağlı Karamüezzinler köyü yakınlarına yaptırılacağı öğrenilmiştir. Yapılacak olan kuş gözlem kulesi bölgenin daha çok turist gelmesine ve daha etkin turizm faaliyetlerinin yapılabilmesine imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

2.4.3. Doğa Fotoğrafçılığı

Acarlar Longozu ve çevresi kendine özgü doğal ekosistemi ile farklı kuş ve bitki türlerini barındırmakta, bu güzelliklerin fotoğraflanmasına imkan sağlamaktadır. Her mevsim farkı güzellikler sergileyen longoz orman ve bitki türleri doğa fotoğrafçılarının oldukça ilgisini çekmektedir. Ayrıca yaban hayatını fotoğraflamak isteyenler için farklı türde hayvanların görmek mümkündür.

2.4.4. Trekking

Batı Karadeniz'in bittiği, Marmara'nın başlangıcı, Karadeniz'in incisi olan Sakarya'nın Turizm ilçesi Karasu'da yer alan Acarlar Longozu (Subasar Ormanı); doğal ahşaptan yapılan ve içerisinde oturma banklarının da yer aldığı 620 metrelik yürüyüş yolu mevcuttur. Tekne ile gezilebilen Acarlar Longozu'nun, tekne dışında doğal ahşap yoldan da yürünerek gezilebilmektedir (www.gazetegez.net).

Longoz çevresinde gününbirlik yürüyüşler için uygun alanlar bulunmaktadır. Yürüyüş esnasında çeşitli doğal güzellikler görme ve fotoğraflamak mümkündür. Yürüyüş alanı üzerinde içme suyu ihtiyacının karşılanabileceği çeşmeler bulunmakta ancak yeterli olmadığı görülmektedir. Aile, arkadaş çevresi ya da toplu öğrenci grupları ile yürüyüş yapılabilmektedir.

2.5. Acarlar Longozu ve Çevresinde Yapılabilecek Ekoturizm Türleri

2.5.1. Tarım ve Çiftlik Turizmi

Çiftlik turizmi insanların sürekli yaşadıkları yerlerin dışında, bir çiftliğe giderek buradaki tarımsal faaliyetlerine katılmasıyla oluşan bir turizm çeşididir. Bu çiftliklerde

amaç, tarımsal faaliyetler yapmak, doğa ile baş başa kalma imkanı bulmak, yeme içme ve açık hava etkinliklerinden faydalanmaktır. Gelen ziyaretçilere, yöreye özgü tatlar sunmak, inek sağma, koyun gütmeye, çiftlik hayvanlarını besleme, meyve toplama, hasat yapma, ata binme gibi faaliyetler yanında, doğa yürüyüşü, bisiklet turları gibi aktivitelerde sunulmaktadır (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 45).

Erdoğan'a göre (2003: 130), kırsal alanlarda konaklama ve etkinlikler köy yerine çiftliklerde yapılması çiftlik turizmini, kırsal yerleşmede ekonomik etkinlik tarım ise ve turistik uygulamalar ağırlıklı olarak tarıma dayalı ise tarım turizmini oluşturur. Bu kavramlar kırsallığı çağrıştırmakta ve kırsal turizm olarak da ifade edilmektedir. Kırsal turizmde turistlerin, tatillerini geçirmek ve farklı kültürlerle bir arada olmak amacıyla kırsal bir yerleşmeye giderek, konaklamaları ve o yöreye özgü etkinliklere katılımlarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür (Aydın, 2012: 39).

Doğayı ve hayvanları seven, yoğun şehir hayatının sıkıntılarından bir süre de olsa uzaklaşıp boş zamanlarını değerlendirmek isteyen yerli ve yabancı turistlerin tercih edebilecekleri etkinliklerden birisi kırsal turizmdir. Kırsal turizm diğer turizm türleriyle de kolay entegre olan bir turizm türüdür.

Sharpley ve Sharpley (1997) Kırsal Turizmin ilkelerini 6 ana başlık altında toplamışlardır. Bu ilkeler özetle şunlardır (aktaran, Ün ve diğ., 2012: 346):

- Gelişim: Kırsaldaki turizm gelişimi, koruma ve ayağa kaldırma amaçlarına yardımcı olmalıdır.
- Yaralanma: Turistlerin kırsaldan daha çok yararlanmalarını sağlamalı, kırsalın güzelliğini, kültürünü, tarihini ve canlılarını merkez alan etkinliklere yöneltilmelidir.
- Kırsal Ekonomi: Yatırımlar kırsal ekonomiyi desteklemeli, ancak yoğun kalabalık, erozyon aşırı kullanma dolayısıyla turizm kaynaklarına zarar vermeden kaçınılmalıdır.
- Tasarım: Yeni turizm gelişmelerinin planlı yapılması, yönetilmesi ve peyzajı zenginleştirilmeye çalışılmalıdır.
- Koruma: Kırsal turizminden faydalananlar, bu turizmin değer ve varlıklarının korunma ve zenginleştirilmesine katkıda bulunmalı, destek sağlamalıdır.

- Pazarlama: Turizm endüstrisinin tanıtım, bilgilendirme ve pazarlanmasında insanların kırsala yönelik ilgi ve tutumlarını derinleştirerek takdir etme ve yararlanma duygusuna ulaşmalarını sağlamaya çalışılmalıdır.

Bu ilkeler kırsal alanların korunarak kullanımına rehber olma özelliği taşımakla birlikte, kırsal alanlara yönelik yapılan faaliyetlerde olumsuzlukların giderilmesi açısından önemlidir.

Çiftlik turizmi yöre istihdamına ve ülke ekonomisine katkı sağlar. Şimdiye kadar fark edilmeyen ve çözülemeyen yerel halkın sorunları, ziyarete gelen turistler tarafından fark edildikçe çözümünü kolaylaştırır. Çiftliklerde kaldıkları süre içinde insanlar, yaşayarak ve empati kurarak birbirlerini ve farklı kültürleri tanıma imkanları bulacaklardır (Uğurlu, 2010: 302).

2.5.2. Sakarya Nehrinde Akarsu Turizmi

Akarsu kaynakların farklı rekreatif amaçlar için kullanılmasına akarsu turizmi adı verilmektedir. Akarsu kaynaklarında, rafting, trekking, yüzme, av turizmi gibi farklı turizm türleri yapılabilmektedir (Kozak ve diğ., (2008: 26). Sakarya nehrinin denize döküldüğü Yenimahalle bölgesinde tekne gezileri yapılabilir. Nehrin denizle dalgalı buluşma görüntüleri gelen ziyaretçiler için oldukça keyifli olacağı düşünülmektedir. Yine bölgeye gelen ziyaretçiler için taze balık ziyafeti verilebilir.

2.5.3. Atlı Doğa Yürüyüşü

Ata binmek bir başka canlı ile yapılan ender sporlardan birisidir. Temel eğitimi alındıktan sonra, gezilere katılabilir, at üstünde safari, orienteering yapılabilir veya uzun süreli at gezileri yapılabilir. Orienteering, Arazi tecrübesine sahip binicilerin, parkurlarda yerleştirilen hedefleri, kroki ve pusula yardımı ile bulmalarından oluşan eğlence yarışlarıdır (Erdoğan, 2003: 142-143). Acarlar Longozu çevresinde uygun parkurların oluşturulması ile atlı doğa yürüyüşleri yapılması bölgede turizm arzının çeşitlendirilmesine ve taleplerin artmasına olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2.5.4. Sakarya Nehrinde Sportif Olta Balıkçılığı

Sportif olta balıkçılığı bilinçli ve kurallara uygun yapılması durumunda ülkenin yaban hayatını koruyup geliştirmede ve yöre insanına bir gelir kaynağı oluşturmasına yönelik

olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Gelişmiş ülkeler su ürünleri sektöründe “sürdürülebilirlik” için kaynak sağlamak ve istihdam yaratmak için olta balıkçılığı turizmini teşvik etmektedir (www.tusob.com.tr).

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün Ortak Balıkçılık Politikası (OBP) Avrupa Birliği'nin su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğini yönetim aracıdır. Ortak bir kaynağı yönetmek ve asıl Topluluk Anlaşmalarındaki yükümlülükleri karşılamak için ortaya konmuştur (www.bsgm.gov.tr).

Çevrede uygun alanların envanteri çıkarılarak gerekli rekreasyonel düzenlemeler ve balıklandırma çalışmaları yapıldıktan sonra hizmete açılarak işletilebilir. Sportif olta balıkçılığının sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli bilimsel çalışmalar yapılmalı, ilgili kuruluşlar ile işbirliği sağlanmalıdır. Üniversiteler, su ürünleri araştırma enstitüleri STK'lar ile birlikte yapacakları akademik çalışmalar, bu yönde uygulanacak politikaların belirlenmesinde yol gösterici olmalıdır.

2.5.5. Kamp Karavan Turizmi

Kamp ve karavan turizmi için kullanılan “kamp” ve “karavan” kelimeleri aslında ayrı ayrı ele alınsa da günümüzde birlikte kullanılarak “kamp ve karavan turizmi” adı altında tek bir turizm çeşidi içinde kullanılmaktadır. Şehirlerdeki sıkıcı, yorucu ve gürültülü yaşamlar, insanları doğanın dinlendirici, rahatlatıcı ortamlarına itmesi kamp turizmine olan ilginin artmasına neden olmaktadır. Modern kampçılığın doğmasında ise büyük şehirlerde yaşayan orta sınıf halkın, aydınların ve özellikle öğretmen ve öğrencilerin şehirlerin sıkıcı havasından kurtulup doğaya kavuşma istekleri olmuştur. Kamp ve karavan turizmi katılımcılara doğa ile iç içe olmayı sağlarken, toplumsal yaşamın farklı yönlerini öğrenme alışkanlığı kazandırır (Şenol, 2008: 481-482). Acarlar Longozu ve çevresinde kamp karavan turizmine uygun ortamların oluşturulması turizm talebinin artmasına imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

2.5.6. Bisiklet Turizmi

Bisiklet turizmi, dünyada hızla yayılmaya başlayan doğa turizmine paralel olarak gelişme göstermektedir. Seyahat acenteleri tarafından doğal güzelliklere sahip uygun kırsal alanlarda düzenlenebilmektedir. Doğanın daha derinliklerine yol alarak her

yerden kolaylıkla geçilebilmesi, az zamanda çok yerin gezilebilmesi ile birlikte sürat yapıp zorlu arazi şartlarında macera duygusu yaşatan bir spor olmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ülkemizde uygun bölgelerde bisiklet turlarının yapılabileceği parkurların tespiti ve bu parkurlar üzerinde gerekli düzenlemeleri yapılması amacı ile çalışmalar yapmaktadır (Erdoğan, 2003: 143).

Türkiye’de bisiklet kültürünün geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve iletişimin sağlanması amacıyla 2008 yılında Bisikletliler Derneği kurulmuştur. Dernek, Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde doğa ve bisiklet ilişkili turlar düzenlemektedir. Bu tür projeler Birleşmiş milletler tarafından da desteklenmektedir (www.bisikletliler.org).

Acarlar Longozu çevresinde uygun parkurlar oluşturularak bisikletçilerin bölgeyi gezebilmeleri ve bu şekilde turizm aktivitelerini gerçekleştirmelerinin sağlanması farklı bir ekoturizm türüne imkan sağlayacaktır. Ayrıca uygun parkurlar oluşturulduktan sonra bölgede gelen ziyaretçilere gezi amaçlı bisiklet de kiralanabilmesi için uygun koşullar oluşturulabilir.

2.5.7. Balon Turizmi

Balon turizmi Dünyada ilk olarak 18.yy sonralarında ortaya çıkmıştır. Sportif ve turistik amaçlı yapıldığı gibi kent turları da düzenlenebilmektedir (www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr). Ülkemizde yeni sayılabilecek olan balon turizmi, havadan ilginç ve heyecan verici görüntüler sunmaktadır. Daha çok Pamukkale ve Kapadokya bölgelerinde kullanılan balon ilk olarak THK tarafından 1985 yılında getirilmiştir (Erdoğan, 2003: 146).

Ülkemizde henüz çok yaygınlaşmayan balon turizmi, Acarlar longozu ve çevresinin doğal güzelliklerinin havadan görülmesine imkan tanıyacak olup, bölgenin alternatif turizm türlerinin oluşması ve çekiciliklerinin artmasını sağlayacaktır.

BÖLÜM 3: SAHA ARAŞTIRMASI

3.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Yapılan araştırmalara göre son yıllarda doğal ortamlara yönelik turizm taleplerinin gün geçtikçe arttığı ve bu artışın süreceği anlaşılmaktadır. Dünyada sayılı, ülkemizin önemli ikinci subasar ormanı olan Acarlar Longozunun doğal zenginlikleri, turistik çekicilikleri, flora ve fauna çeşitliliği bakımından ulusal ve uluslararası öneme sahip, zengin doğal çeşitliliği ile ilgi çeken doğal bir ortam olduğu görülmektedir. Ancak bölge ile ilgili yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu anlaşılmış, konu hakkında çalışma yapılması gerektiği öngörülmüştür. Acarlar Longozunun turistik arz unsurları ve sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesine yönelik yapılan bu çalışma, turizm literatüründe ilklerden olma niteliğindedir.

Bu araştırma Acarlar Longozunun ulusal ve uluslararası öneminin daha iyi anlaşılması, doğal zenginliklerinin ortaya konması, turistik çekiciliklerinin belirlenmesi, geliştirilebilecek turizm türlerinin belirlenmesi, bölgenin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yerel paydaşların bölge hakkındaki görüşlerinin ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Günümüzde doğal ortamlara yönelik artan turistik taleplerin bu bölgelerin korunması ve geliştirmesi ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu taleplerin artması ile doğal ortamların zarar görme, kirlenme, tahrip olma riski artmaktadır. Yapılan turizm faaliyetlerin bu bölgelere zarar vermeden gerçekleştirilmesinin sağlanması, yerel yönetimlerin ve yöre halkının bilinçlenmesinin önemli olduğu anlaşılmaktadır. Yerel paydaşların bölge ile ilgili çalışmaları, doğal varlığın korunmasına yönelik önlemleri, yöre halkının bilinçlenmesi, sürdürülebilirliğin sağlanmasını etkileyen en önemli unsurlardır.

Bu araştırma, bölgenin turistik arz unsurlarını ortaya koymak, sahip olduğu zenginlik konusunda farkındalık oluşturmak, geliştirilebilecek turizm türleri konusunda fikir vermek ve konu ile ilgili paydaşların bölgenin sürdürülebilirliği hususunda görüşlerini ortaya koyma amacı taşımaktadır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın içeriğini oluşturan veriler, nitel araştırma yöntemlerinde en sık kullanılan teknik olan görüşme tekniği ile elde edilmiştir.

Nitel araştırmalar, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Bu tanımda, nitel araştırmanın, doğal ortamlarında gerçekleşen olayların nasıl süreç ve yöntemlerle araştırıldığına dikkat çekilmektedir. Nitel araştırmada, kişilerin belirli bir konu hakkında ne düşündüklerini, neden öyle düşündükleri esas alınır. Nitel araştırma ölçüm yapmaz, içebakış sağlayarak araştırma konusu ile ilgili bireylerce açıklanan bakış açılarının entegrasyonunu ve analizini gerçekleştirir (Akgül, 2004: 132-133).

Hancock, (1998: 2) nitel araştırmaların özelliklerini;

- Nitel araştırmalar bireylerin bir konuya ilişkin fikir, deneyim ve duyguları ile ilgilendirir,
- Nitel araştırmalar, sosyal olguları gerçekleştikleri doğal ortamda tanımlarlar,
- Nitel araştırmalarda veriler sosyal olguları anlamaya yönelik kavram ve teoriler geliştirmek için kullanılır,
- Nitel araştırmalarda veriler bireylerle doğrudan iletişimle (görüşme gibi tekniklerle) elde edilir. Verilerin toplanması zaman alıcıdır.
- Veri toplamanın yoğun ve zaman alıcı olması, örneklemin de az sayıda olmasını gerektirir,
- Nitel araştırmalar sosyal olguları, niçin, nasıl ve ne şekilde, hangi tarzda gibi sorularla irdeler,

şeklinde sıralanmaktadır.

Bununla birlikte Ospina (2004) da, nitel araştırmanın doğal ortama duyarlılığı ile ilgili olarak nitel araştırmacıların rolünden söz etmektedir. Yazara göre nitel araştırmacılar olay ya da nesnelere buldukları doğal ortam içerisinde araştırırlar, insanların onlara yüklediği anlamlar bakımından olayları açıklamaya ve yorumlamaya çalışırlar.

Çalışma alanı ile ilgili olarak yetkili ve sorumlu kurum, kuruluş ve kişiler ile görüşme tekniği ile elde edilen veriler bu yaklaşımla analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır. Nitel araştırma kısaca, herhangi bir şekilde istatistiksel prosedürler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın bulguların üretildiği araştırma türüdür. Araştırmaya literatürüne göre, nitel araştırmaların belli başlı bölümleri şunlardır (Altunışık ve diğ., 2012: 304):

3.2.1. Nitel Araştırma Yönteminin Kullanılmasının Nedenleri

Bu araştırmada, nitel araştırma yönteminin kullanılmasında etkili olan birkaç neden bulunmaktadır. Bunlardan ilki, araştırma konusu, diğeri ise araştırmanın amacı ile ilgilidir. Çalışma bölgesi ile ilgili yetkili kurum kuruluş ve kişiler ile yapılacak çalışmanın ilgililerin görüşlerini sınırlayacağı varsayılmıştır. Bu nedenle nitel yönetime başvurulmuştur. Ayrıca araştırmanın amacına uygun olarak ilgili paydaşların görüşleri derinlemesine elde etmek istenmiştir. Bu araştırmada nitel yöntem kullanılmasının diğere nedenleri şu şekilde sıralanabilir.

- İlgili paydaşların konu ile ilgili düşüncelerini nicel yöntemle elde edebilmeyi sağlayacak anket gibi bir yöntemin olmayışı,
- Araştırma konusunun bir alan ile ilgili belli kişilere hitap ediyor olması,
- Turizm sektöründe seçilmiş bir bölgenin paydaşlarına yönelik nitel ve nicel yöntemle yapılmış çalışmaların oldukça sınırlı olması,
- Araştırma verilerinin, doğrudan ilgili paydaşların görüşleri ile elde edilmek istenmesi,
- Seçilen bir bölge ile ilgili paydaşların görüşlerini nicel yöntemle elde edilmesinin zorluğu,
- Araştırmaya dahil edilen kurum ve kişilerin sınırlı olması

Nitel yöntem kullanılmasının bir diğerk nedeni de ulaşılabilirliktir. Araştırmaya dahil edilen kurum, kuruluş ve kişilerin sınırlı sayıda olması nitel yöntemin tercih edilmesinde etkili olmuştur.

Nitel araştırma yönteminin bu özelliklerini ve araştırma konumuzun kapsam ve niteliğini dikkate alarak aşağıda bu araştırmada nitel araştırma yönteminin kullanılmasının nedenleri irdelenmektedir.

3.2.2. Görüşme Tekniğinin Veri Toplama Aracı Olarak Belirlenmesinin Nedenleri

Nitel araştırmada kullanılan görüşme tekniği, temeli sözlü iletişime dayanan bir tekniktir. İnsanların bakış açılarını, deneyimlerini ve algılarını ortaya koymada kullanılan oldukça güçlü bir yöntem olup pek çok sosyal bilim alanında etkili bir veri toplama yöntemi olarak yerini almıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Kullanılan görüşme türü ayrıca Karasar (1999)'ın belirttiği görüşme türlerinden olan katılımcı sayısına göre bireysel görüşmeye girmektedir. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme yönteminin belirlenmesi öncelikle araştırma yöntemi ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda en yaygın yöntem olan görüşme yöntemi, görüşülen kişinin konu ile ilgili görüşlerinin derinlemesine elde edilmesine olanak sunduğundan bu araştırmada, tercih edilen yöntem olmuştur.

Görüşme sürecinde kullanılan görüşme formu sürdürülebilirlik ve ekoturizm literatürünün taranması sonucu oluşturulan sorulardan oluşmaktadır. Acarlar longozu ile ilgili paydaşlara bölgenin mevcut durumu ve sürdürülebilirliğin sağlanması konularında sorular yöneltilmiştir. Ayrıca araştırma sürecinde görüşülen kişilerin durumuna göre sorular farklı şekilde de sorulmuştur. Bu şekilde görüşme formu uygulanmıştır.

Görüşme yönteminin belirlenmesinde etkili olan önemli bir faktör ilgililerin görüşmeye ayırabilecekleri zamanın sınırlı olmasıdır. Bu nedenle araştırma verilerinin en hızlı şekilde toplanması ancak görüşme yöntemi ile mümkün olabileceği varsayılmıştır. Görüşme yönteminin olumlu yönlerinin ağır basması bir diğerk tercih sebebi olmuştur. Ayrıca yanıt oranı ve anlık tepkilerle etkin bir iletişimin sağlanabileceği düşünceleri nitel yöntemin kullanılmasında etkili olmuştur.

3.3. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın en önemli kısıtlarından biri zaman konusundadır. Görüşme yapılması gereken paydaşlardan randevu almak, görüşmeyi gerçekleştirmek oldukça uzun zaman gerektirmiştir. Yetkililerin yoğun mesai şartlarında uygun zaman dilimi belirlemek ve bu zaman dilimi içerisinde görüşmeyi gerçekleştirmek uzun zaman almıştır. Araştırmanın diğer önemli kısıtı ulaşım, iletişim ve maliyet konusunda olmuştur. İlgili paydaşların Sakarya il merkezinin, Karasu ilçe merkezinin, çalışma sahası Acarlar Longozu ve çevre köylerinin farklı yerlerinde bulunması ulaşım ve iletişimde yüksek maliyetler getirmiştir. İmkanlar çerçevesinde ilgili bireylere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın yürütülmesinde karşılaşılan bir diğer kısıt araştırmanın yapılmasında çalışacak iş gücüdür. Araştırma, yüz yüze, doğrudan görüşmeyi gerektirdiğinden, bizzat araştırmacı tarafından yürütülmesini zorunlu kılmıştır.

3.4. Araştırmanın Yaklaşımı ve Paydaş Teorisi

Paydaş kavramı, incelenen örnek olaylarda veri toplama ve analiz sürecinde dikkate alınması gereken birey ya da grupları ifade eder. “Herhangi bir fenomenin kendisini etkileyen ve/veya kendisinden etkilenen ve bir şekilde ilgisi olan ilgili gruplar” paydaş olarak adlandırılmaktadır (Altunışık ve diğ., 2012: 307-308).

Turizmde paydaş teorisi ilk olarak birkaç bilim adamı tarafından destinasyon planlaması, yönetimi ve işbirliğinde kullanılmaya başlanmıştır. 1 Ekim 1999’da, 13. Dünya Turizm Organizasyonu Genel Kurulunda, “Turizm İçin Küresel Etiketler” içerisinde paydaş terimi kullanılmıştır. Böylece “turizm paydaşları” kavramı resmen kabul edilmiştir. Sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda turizmde paydaş teorisi çeşitli paydaş çıkarlarını yönetmek açısından ele alınması gereken önemli bir olgu haline almıştır (Ayaz, 2012: 73).

Paydaşlar, bir problemi çözmek için sürdürülebilir doğa turizmi gelişimine ve amaçlarımıza ulaşmak için güvенеbileceğimiz kişilerdir (Yeni ve diğ., 2013:31). Birbirinden farklı çok sayıda paydaşa sahip olan ve bu paydaşlar arasındaki ilişkilerden oluşan turizm endüstrisinde paydaşlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi turizm endüstrisinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Turizm endüstrisindeki paydaşlar; hükümet, otel işletmeleri, turizm müdürlükleri, yerel halk, ticari birlikler, restoranlar,

üniversiteler, sponsorlar, havaalanları, seyahat işletmeleri, medya, turistler, seyahat acenteleri, hediyelik eşya satıcıları, rekreasyon işletmeleri, kültür ve sanat merkezleri vd. olarak ifade edilmektedir (Sheehan ve Ritchie, 2005: 721).

Gül; (2004: 201) yerel ekonomik kalkınma sürecinde etkin rol oynayan ya da oynaması beklenen aktörleri; siyasi partiler, diğer seçilmişler, yerel yönetimler, merkezi hükümetin taşra örgütleri, yerel ve ulusal yazılı basın, toplu taşımacılar, elektrik dağıtıcıları gibi kentsel hizmet sunanlar, üniversiteler, toplumsal çekiciliği olan bir dalda kenti simgeleyen spor takımı, işçi ve işveren örgütleri, serbest meslek sahipleri, mülk sahipleri, girişimci ve sanayiciler, okullar, mahalle muhtarları, odalar ve birlikler, kentteki diğer önemli kamusal ya da sivil kurumlar ve kenttaşlar olarak sıralamıştır.

Paydaş yönetiminde başarının en önemli unsuru güç dağıtımını olarak gösterilmekte ve güç dengesizliklerinin paydaşlar arasında eylem geliştirme ve işbirliğinin başarısını engelleyeceğine inanılmaktadır. Bir işbirliği sürecinde güç ilişkileri, Tablo 11 de gösterilen şekilde özetlenmektedir (Ayaz, 2012: 72).

Tablo 11: Bir İşbirliği Sürecinde Güç İlişkileri

Aşamalar Çözüm Önerileri	Kolaylaştırıcı Koşullar	Eylemler Adımlar
Problem belirleme	Paylaşılan güce erişim	Güç farklılıklarını dengeleme
Yön belirleme	Paydaşlar arasında gücün dağıtımı	Çeşitli paydaşlar arasında güç dağılımını sağlama
Uygulama	Gücün yeniden dağıtımı	Kurumsallaşma süreci için uygun yapının seçimi

Kaynak: AYAZ, Nurettin (2012), “Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma”, Ankara: Gazi Üniversitesi, EBE

Destinasyonlarda turizm planlaması, turizm gelişimi ve destinasyon yönetimi açısından paydaşların üstendiği rol oldukça büyüktür. Paydaşlar, destinasyona yönelik yatırımcı, planlamacı, geliştirici ve organizatör olarak sürdürülebilir politikalarında görevler üstlenirler (Ayaz, 2012: 70). Turizm endüstrisinin talep ögesine dönüştürdüğü başlıca kaynaklar olarak birincisi doğal kaynaklar, ikincisi insan yapısı kaynaklar, üçüncüsü ise sosyokültürel kaynaklar şeklinde ifade edilmektedir. Bu kaynakların sürdürülebilir turizm olgusu çerçevesinde kullanımının sağlanabilmesi için toplumsal paydaşların katılımı ve desteği oldukça önemlidir (Akış, 1999: 36).

Timur (2010), sürdürülebilir turizm gelişiminde destinasyon ana paydaşlarını 3 gruba ayırmıştır. Bunlar, turizm endüstrisi, çevre destekçileri ve yerel otoritelerdir. Wearin ve Neil (1999) ise ekoturizm paydaşlarını turizm endüstrisi, hükümet, toplum ve sivil toplum örgütleri olarak dört grupta değerlendirmiştir. Turizm paydaşları ve paydaşlara ilişkin görevler Tablo 12’de özetlenmektedir.

Tablo 12: Sürdürülebilir Kültür Turizmi Paydaşları ve Görevleri

Kamu Sektörü	<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel değerlerin korunması, kullanılması ve stratejik turizm planlamasına yönelik kanun, politika, ilke ve yönergeler hazırlar ve idare eder. • Kültürel değerlere ilişkin bilgileri arşivler, koruma önceliklerini belirler, korumaya yönelik eğitim programları hazırlar, koruma projelerine destek verir. • Kültürel binaların tekrar kullanımı ve gelişimine dönük özendirici koşullar sağlar.
Özel Sektör	<ul style="list-style-type: none"> • Belirli yerlerin turizm potansiyelini belirleyebilen özel sektör, değerlerin korunması için gerekli girişimciliği ve sermayeyi sağlar. • Bazı kentsel alanları seçkin hale getirir, turizm çekim merkezleri inşa eder ve hayırsever bağışlarda bulunabilir.
STK ve Hükümetler Arası Örgütler	<ul style="list-style-type: none"> • Çok çeşitli alanlarda faaliyet gösterebilen STK’ları ve hükümetler arası örgütler (UNESCO vb.), koruma çalışmalarına yardımcı olabilir ve parasal destek sağlayabilir. • Kültür değerlerinin özel kişilerce satın alınabildiği yerlerde sürdürülebilir kullanıma uygun kurallara bağlı mekanizmalar oluşturur ve eğitim-öğretim programları aracılığıyla farkındalığı artırır.
Toplum	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi ilgi alanlarını ortaya koymasına izin verildiği takdirde kültürel değerlerin turizm amacıyla geliştirilmesinden elde edilen faydaları son derece eşitlikçi olarak dağıtma potansiyeline sahiptir.

Kaynak: AYAZ, Nurettin (2012), “Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma”, Ankara: Gazi Üniversitesi, EBE.

Türkiye’de turizm destinasyonlarında başarılı turizm yönetimi için önemli görülen paydaşlar; valilikler, belediyeler, il kamu kurumları, ilçe yöneticileri, üniversiteler, ticaret odaları, sivil toplum örgütleri, oteller ve seyahat acentelerdir. Bu paydaşlar içerisinde valilik, belediyeler ve yetkili il makamları turizmin üç önemli paydaşı olarak gösterilmiş ve görevleri tablo 13’te ki gibi puanlanmıştır (Ayaz, 2012: 75).

Tablo 13: Destinasyon Yönetiminin Üç Önemli Paydaşı ve Görevleri

Paydaşlar	Bürokrasi	Koordinasyon	Yerel Destek	Altyapı Desteği	Finansal Destek	Toplam
Valilikler	9	4	5	-	-	18
Belediyeler	-	3	6	3	1	13
Yetkili il Makamları	-	4	3	1	3	11

Kaynak: AYAZ, Nurettin (2012), “Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma”, Ankara: Gazi Üniversitesi, EBE

Çıracı vd. (2008:100) ise bir turizm destinasyonunun örgütlenmesinde önemli paydaşları Tablo 14’te gösterilen şekilde gruplandırmışlardır:

Tablo 14: Destinasyon Örgütlenmesinde Önemli Paydaşlar

Merkezi Kademe Paydaşlar	<ul style="list-style-type: none">• Kültür ve Turizm Bakanlığı• Çevre Bakanlığı• Ulaştırma Bakanlığı• Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
Merkezi Yerel Kademe Paydaşlar	<ul style="list-style-type: none">• Valilikler• İl Özel İdareleri• İl Kültür Turizm Müdürlükleri• İl Müze Müdürlükleri• Kaymakamlıklar• Muhtarlıklar
Yerel Merkezi Kademe Paydaşlar	<ul style="list-style-type: none">• Büyükşehir Belediyeleri
Yerel Kademe Paydaşlar	<ul style="list-style-type: none">• İlçe Belediyeleri• Belde Belediyeleri
Sivil Toplum Kuruluşları/Odalar	<ul style="list-style-type: none">• İlgili Meslek Odaları• İlgili Vakıf ve Dernekler• Sanayi ve Ticaret odaları
Yatırımcı/Girişimci/Özel Sektör	<ul style="list-style-type: none">• Yatırımcılar• Özel Sektör kuruluşları

Kaynak: ÇIRACI, Hale, Sırma Turgut, Ebru Kerimoğlu (2008), Sürdürülebilir Turizm Gelişimi İçin Bir Yönetim Modeli önerisi: Frig Vadisi Örneği, İTÜ Dergisi, Cilt 7, Sayı 2.

Harrison ve John (1996: 58), paydaşlar arasında stratejik ilişkiler kurulduğunda başarıya götürecek unsurları; sık ve açık bir iletişim, bilgi paylaşımı, yapıcı çatışma çözüm yolları, bağlılık ve güven şeklinde sıralamışlardır.

Bir turizm destinasyonunu oluşturan bireysel veya kurumsal işletmelerin, kamu kurumlarının, yerel yönetimler ve yerel halkın, sivil toplum kuruluşlarının, destinasyonu talep edilebilir hale getirmeleri için ortak bir amaç doğrultusunda hareket etmeleri gerekmektedir.

Acarlar Longozu ve çevresinde yapılacak çalışmalarda sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde hareket edilerek turistik anlamda tanıtımının yapılması, bölgeye yapılacak yatırımların karar verilmesi konusunda yetkili ve ilgili kurum ve kuruluşların bu doğrultuda hareket etmeleri oldukça önemlidir.

3.5. Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini Sakarya ili, Karasu ve Kaynarca ilçeleri arasında bulunan Acarlar Longozu ve çevresi ile ilgilenen yerel yönetimler, işletmeciler, sivil toplum kuruluşları, karar vericiler ve yöre halkıdır. Söz konusu ilgililere telefonla ulaşıp randevu talep edilerek ziyaret edilmiş ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ilgili paydaşlardan 11 yetkiliye ulaşılmıştır. Dolayısı ile çalışmanın uygulama ile ilgili bulguları 11 paydaştan elde edilen verilerden oluşmaktadır.

Araştırmaya Dahil Edilen Paydaşların Belirlenmesi

Araştırmada Acarlar Longozu ile direk ya da dolaylı ilgili olan, bölge ile ilgili yapılan ve yapılacak çalışmalarda söz sahibi olan, sağlıklı bilgi edinmede yardımcı olacak yetkililer seçilmiştir. Araştırmaya dahil edilen paydaşlara telefon ve e-posta aracılığı ile randevu talebinde bulunulmuş ve yetkililerin uygun oldukları zaman diliminde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dahil edilen bu paydaşların bilgileri Tablo 15' te verilmiştir.

Tablo 15: Araştırmaya Dahil Edilen Paydaşlar

Paydaşlar	Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
	Orman ve Su İşleri Sakarya Bölge Müdürlüğü
	Sakarya İl Özel İdaresi
	Sakarya Üniversitesi
	Karasu Belediyesi
	Kaynarca Belediyesi
	Karasu Kaymakamlığı
	Longoz İşletmesi
	Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası
	Denizköy Muhtarları
	Karamüezzinler Köy Muhtarı

Araştırmaya Katılacak Yetkililerin Belirlenmesi

Her kurumun konu ile ilgili üst düzey bir yetkilisi seçilmiştir. Dolayısıyla araştırmaya katılacak üst düzey yetkili paydaş olarak belirlenmiştir. Tablo 16 araştırmaya katılan paydaşların bilgilerini içermektedir.

Tablo 16: Görüşme Yapılan Paydaşlara Ait Bilgiler

Yetkili Adı Soyadı	Kurum Adı	Yaşı	Eğitim Durumu	Ünvanı
H.Y	Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	50	Doktora	Müdür
O.D	Orman ve Su İşleri Sakarya bölge müdürlüğü	46	Lisans	Müdür
R.S	Sakarya İl Özel İdaresi	45	Lisans	Genel Sekreter
O.B.	Sakarya Üniversitesi	46	Doktora	Akademisyen
E.A	Karasu Belediyesi	64	Lisans	Müdür
Z.Ö	Kaynarca Belediyesi	53	Lise	Belediye Başkanı
Ş.G	Karasu Kaymakamlığı	36	Lisans	Kaymakam
Y.S	Longoz İşletmesi	48	İlköğretim	İşletmeci
U.T	Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası	45	Yüksek Lisans	Genel Sekreter
A.B	Denizköy Muhtarı	59	İlköğretim	Muhtar
H.S	Karamüezzinler Köy Muhtarı	47	İlköğretim	Muhtar

Araştırmaya dahil edilen paydaşlar Acarlar Longozu ile ilgili, bilgi ve yetki sahibi oldukları düşünülerek araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

3.6. Görüşmede Kullanılacak Soru Formunun Oluşturulması ve Görüşme Süreci

Görüşmede kullanılan soru formunun oluşturulmasında öncelikle yapılan literatür incelemesi ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır. Yine konu ile ilgili turizm alanında uzman akademisyen görüşleri alınmıştır. Bu çerçevede Acarlar Longozunun turistik arz potansiyeli ve sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde ile ilgili paydaşların değerlendirmelerine ilişkin sorular oluşturulmuştur.

Görüşme Soruları

- Cinsiyetiniz
- Yaşınız
- Eğitim durumunuz
- Mesleğiniz
- Kaç yıldır bu kurumda görev yapıyorsunuz
- Acarlar Longozunun Dünyada sayılı, Türkiye’de ikinci önemli subasar ormanı olduğunu biliyor musunuz?
- Acarlar Longozunda yapılabilen turizm türleri nelerdir?
- Acarlar longozunda geliştirilebilecek turizm çeşitleri nelerdir?
- Gelen ziyaretçilere yeterli rehberlik hizmeti veriliyor mu?
- Yapılan turistik faaliyetler doğal varlığa zarar veriyor mu?
- Doğal varlığın korunmasına yönelik önlemler alınıyor mu? Yeterli mi?
- Bölge ulaşım açısından elverişli midir?
- Bölgenin tanıtımı için ne tür tanıtım faaliyetleri yapılıyor? Yapılan tanıtım faaliyetleri yeterli midir?

- Bölge turistik ve sosyal tesisler açısından yeterli midir? (Yiyecek-içecek, tuvalet, mescit, otopark vs.)
- Acarlar Longozu ve çevresinde güvenlik sorunu var mı?
- Acarlar Longozu ve çevresinde sanayinin gelişmesi doğal varlığa zarar vereceğini düşünüyor musunuz?
- Acarlar Longozu ve çevresinde turizmin gelişmesi yörenin ekonomik durumunu iyileştirir mi?
- Yöre halkı turizme nasıl bakıyor? Turizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur mu?
- Yörenin turizme açılmasının getireceği olumsuzluklar olur mu?
- Bunların dışında eklemek istediğiniz bir düşünce var mı?

Görüşmelerin Gerçekleştirilmesi

Görüşme yapılacak yetkililerin belirlenmesi ve soru formunun oluşturulmasından sonra bu kişilere telefon ve e-posta aracılığıyla görüşme isteğine ilişkin talep gönderilmiştir. Görüşmelerde araştırmanın amaç ve öneminden bahsedilmiştir. Görüşmelerden sonra yetkililerden yanıt alınmış olup görüşme tarihi ve saati belirlenmiştir. Bu şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ancak Denizköy ve Karamüezzinler köy muhtarları ile randevu alınmış fakat belirttikleri tarih ve saatte görüşme yerine gelememişlerdir. Kendilerinden tekrar randevu talep edilmesine ve görüşme tarih ve saati belirlenmesine rağmen yine görüşme yerine gelmediklerinden yüz yüze görüşme gerçekleştirilememiştir. Bunun üzerine ilgili paydaşlar ile telefon görüşmesi yapılarak sorular yöneltmiş ve cevaplar alınmıştır. Tablo 17’de görüşmelerin gerçekleştirilmelerine ilişkin takvimi içermektedir.

Görüşmeler yetkililerin uygun gördükleri zaman diliminde çalışma ofislerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler için randevu saatinden önce görüşme yerine ulaşılmaya özen gösterilmiştir. Yetkililerin verdikleri cevaplar karşısında sorular teyit amacıyla farklı şekilde yeniden sorulmuştur. Kimi zaman soruların sırasında değişikliğe gidilerek

esneklik sağlanmıştır. Görüşmelerin etkin ve verimli gerçekleştirilebilmesi için tüm unsurların araştırmanın amacına uygunluğu sağlanmıştır.

Tablo 17: Görüşme Takvimi

Kurum/Kuruluş Adı	Adı / Soyadı	Görüşme Tarihi	Görüşme Adresi	Görüşme Yeri
Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Hüseyin YORULMAZ	12.03.2013 Saat:13:00	A. Menderes Cad. Afa Kültür Merkezi Arkası E Blok Erenler Sakarya	Ofis
Orman ve Su İşleri Sakarya Şube Müdürlüğü	Osman DEMİREL	12.03.2013 Saat: 15:00	A. Menderes Cad. Orman Bölge Müdürlüğü Kampüsü Sakarya	Ofis
Sakarya İl Özel İdaresi	Recep SOYTÜRK	11.03.2013 Saat: 11:00	A. Menderes Cad. İl Özel İdaresi Binası, Sakarya	Ofis
Sakarya Üniversitesi	Orhan BATMAN	12.04.2013 Saat: 14:00	Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi	Ofis
Karasu Belediyesi	Enver ALBAYRAK	03.04.2013 Saat:10:00	İncilli Mah. Cumhuriyet Cad. No:11 Karasu, Sakarya	Ofis
Kaynarca Belediyesi	Zeynur ÖZEL	12.04.2013 Saat: 10:30	Sakarya Üniversitesi, Esentepe Kampüsü Yapı İşleri Binası, Sakarya	Ofis
Karasu Kaymakamlığı	Şafak GÜRÇAM	21.03.2013 Saat:11:00	İncilli Mah. Plaj Cad. No: 39 Karasu, Sakarya	Ofis
Teras Restaurant	Yılmaz SÜTÇÜ	21.03.2013 Saat:13:00	Karasu Kaynarca Yolu 14. km Karamüezzinler Köyü, Karasu, Sakarya	Ofis
Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası	Uğur TIN	05.04.2013 Saat:11:00	Sakarya Mah. No:19 Arifiye Sakarya	Ofis
Denizköy Muhtarı	Ali BABUŞ	12.04.2013 Saat:15:00	Telefon Görüşmesi	
Karamüezzinler Köy muhtarı	Hasan SÜTÇÜ	19.04.2013 Saat: 16:00	Telefon Görüşmesi	

3.7. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde araştırma bulguları sunulacaktır. Acarlar Longozu'nun turistik arz potansiyeli ve sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde yerel paydaşların görüşlerini konu alan bu araştırmanın bulguları, ilgili yetkililerin görüş ve değerlendirmelerini içermektedir. Acarlar Longozu ile ilgili paydaşlar ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, araştırma bulgularının temelini oluşturmaktadır. Araştırma bulgularının sunumunda çalışmanın literatür kısmında yer verilen bilgiler temel alınmıştır. Ulaşılan bulgular, acarlar Longozunun turistik arz potansiyeli ve sürdürülebilirliğine yönelik unsurlar için sorulan sorular çerçevesinde sunulmuştur.

Araştırma bulgularının sunumunda kurum ve görüşülen yetkililerin isimleri kodlanmıştır. Bunun nedeni görüşme yapılan yetkililerin görüşlerinin saklı kalmalarını istemeleridir. Bu nedenle kurum ve yetkili isimleri Tablo 18'de görüldüğü gibi kodlanmıştır.

Tablo 18: Araştırmaya Dahil Edilen Paydaşlar ve Görüşme Yapılan Yetkililere İlişkin Kodlar

Kurumlar	Yetkililer
A Paydaşı	Katılımcı 1
B Paydaşı	Katılımcı 2
C Paydaşı	Katılımcı 3
D Paydaşı	Katılımcı 4
E Paydaşı	Katılımcı 5
F Paydaşı	Katılımcı 6
G Paydaşı	Katılımcı 7
H Paydaşı	Katılımcı 8
I Paydaşı	Katılımcı 9
K Paydaşı	Katılımcı 10
L Paydaşı	Katılımcı 11

3.7.1. Paydaşların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde yöneticilerin demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik 4 adet soru sorulmuştur. Alınan cevaplar Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Paydaşların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

CİNSİYET	KATILIMCI SAYISI
Bay	11
Bayan	-
YAŞ	KATILIMCI SAYISI
20-30	-
31-40	1
41-50	7
51 ve üzeri	3
EĞİTİM DURUMU	KATILIMCI SAYISI
İlköğretim Mezunu	3
Lise ve Dengi okul Mezunu	1
Lisans ve Önlisan Mezunu	4
Yüksek Lisans Mezunu	1
Doktora	2
DENEYİM SÜRESİ	KATILIMCI SAYISI
0-5	5
6-10	2
11-20	3
21- ve üzeri	1

Cinsiyet: Görüşme yapılan yetkililerin tamamı erkektir. Katılımcılar arasında bayan bulunmamaktadır. Cinsiyet faktörünün araştırmaya dahil edilmesinin sebebi, bayan ve erkek yetkililerin konuya bakış açılarının farklı olabileceğini ortaya koymaktır. Ancak görüşüne başvuru yapılan yetkililer arasında bayan bulunmamaktadır.

Yaş: Yetkililer ile yapılan görüşmeler sonucunda görüşüne başvuru yapılanların 36-64 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Yaş faktörünün araştırmaya dahil edilmesinin sebebi, genç yetkililer ile yaşı daha büyük yetkililer arasında konuya bakış açılarının farklı olabileceğini ortaya koymaktır. Bu düşünce ile sorulan sorulara alınan cevaplar ve yaş

faktörünü karşılaştırdığımızda daha genç yaştaki katılımcının bölgenin sürdürülebilir turizm kapsamında turizm arz olanaklarının artırılmasına yönelik planlı ve olumlu düşüncelere sahip olduğu, daha ileri yaştaki katılımcının ise daha sıradan düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca yöre halkı ile yapılan görüşmelerde ileri yaşlı köylülerin bölgede turizmin gelişmesine yönelik tutumları çok olumlu olmadığı görülmüştür. Genç bireylerin ise bu yöndeki bakış açıları daha olumlu olduğu yapılan görüşmelerden anlaşılmıştır.

Eğitim Durumu: Sakarya ili ve Karasu ilçesinde 11 yetkili ile yapılan görüşmeler sonucunda Katılımcı 8, Katılımcı 10 ve Katılımcı 11 ilköğretim mezunudur. Sadece Katılımcı 6 lise mezunudur. Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 5 ve Katılımcı 7 lisans mezunlardır. Katılımcı 1, Katılımcı 4 doktora mezunu olup, Katılımcı 9 yüksek lisans mezunudur ve doktora eğitimine devam etmektedir.

Kurumdaki Deneyim Süresi: İlgili paydaşlarla yapılan görüşmeler sonucunda yetkililerin buldukları kurum ya da işletmede 1 yıl ile 25 yıl arasında değişen çalışma tecrübelerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Deneyim süreleri sorgulanmasının nedeni paydaşların bölgeye yönelik bilgi ve tecrübelerinin farklılık gösterebileceğini tespit etmektir.

3.7.2. Paydaşların Acarlar Longozuna İlişkin Bilgilerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimsel mülakat yöntemi ile katılımcıların Acarlar Longozunun ulusal ve uluslararası önemi, gelen ziyaretçilere verilen rehberlik hizmetinin yeterli olup olmadığı, yapılan turistik faaliyetlerinin doğal varlığa zarar verip vermediği ve bölge ulaşım açısından elverişli olup olmadığı sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 20’de belirtilmiştir.

Tablo 20: Acarlar Longozunun Önemi, Rehberlik Hizmeti ve Ulaşım Durumu

ACARLAR LONGOZUNUN ÖNEMİNİ	KATILIMCI SAYISI
Biliyor	11
Bilmiyor	-
REHBERİK HİZMETİ	KATILIMCI SAYISI
Yeterli	3
Yetersiz	8

ULAŞIM	KATILIMCI SAYISI
Elverişli	11
Değil	-

Acarlar Longozunun Önemi: Görüşme yapılan paydaşlara Acarlar Longozunun Dünyada ve Türkiye'deki önemi bilinip bilinmediği sorulmuştur. Katılımcıların tamamı Acarlar Longozunun Dünyada sayılı, Türkiye'de iki önemli longozdan biri olduğunu bilmektedir.

Acarlar Longozundaki Rehberlik Hizmeti: Görüşme yapılan paydaşlara Acarlar Longozuna gelen ziyaretçilere yeterli rehberlik hizmeti verilir vermediği sorulmuştur. Katılımcılardan Katılımcı 1, Katılımcı 8 ve Katılımcı 10 bölgede mevcut rehberlik hizmetini yeterli bulmaktadır. Katılımcı 2; bölgedeki işletmecinin gelen ziyaretçilere rehberlik hizmeti verdiğini, yöresel şivesi ve doğal hali ile gelen ziyaretçilere longozu anlattığını ancak yerel halka konu hakkında eğitim verilerek rehberlik hizmeti vermesi sağlanabileceğini ifade etmiştir. Katılımcı 3; aynı şekilde bölgedeki işletmecinin rehberlik hizmeti verdiğini buna ek olarak bölgenin bitki ve kuş çeşitliliğini anlatan tabelalar elektronik rehberler konabileceğini söylemiştir. Katılımcı 4; özellikle botanik turizmcilerine bitki çeşitliliği konusunda daha detaylı rehberlik hizmetinin verilmesinin gerektiğini, longoza gelen ziyaretçilerin doğal bitki örtüsüne ve canlı türlerine zarar vermemesi açısından profesyonel anlamda rehberlik verilmesinin gerektiğini düşünmektedir. Katılımcı 5; bölgedeki rehberliğin yetersiz olduğunu, il kültür turizm müdürlüğünün bölgede profesyonel anlamda bir rehberlik bürosu kurmasının yerinde olacağını ifade etmiştir. Katılımcı 6; rehberlik hizmetinin yetersiz olduğunu söylemiştir. Katılımcı 7; longozda işletmeci tarafından gelen ziyaretçilere rehberlik edildiği fakat yeterli olduğunu söylemek mümkün olmadığını ifade etmiştir. Katılımcı 9 ve Katılımcı 11; bölgedeki rehberlik hizmetinin yetersiz olduğunu söylemişlerdir.

Acarlar Longozu Ulaşım: Paydaşlara Acarlar Longozu'nun ulaşım açısından elverişli olup olmadığı, yol ve bilgilendirme tabelalarının durumu sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların tamamı olumlu cevap vererek bölgenin ulaşım açısından oldukça elverişli olduğunu ifade etmişlerdir.

3.7.3. Acarlar Longozunda Yapılabilen ve Yapılabilecek Turizm Türleri

Araştırmaya katılan paydaşlara yarı-biçimsel mülakat ile Acarlar Longozunda yapılabilen turizm türleri sorulmuştur. Alınan cevaplar Tablo 21’de belirtilmiştir.

Tablo 21. Acarlar Longozunda Yapılabilen ve Yapılabilecek Turizm Türleri

YAPILABİLEN TURİZM TÜRLERİ	KATILIMCI SAYISI
Kuş Gözlemciliği	11
Botanik Turizmi	11
Trekking	11
Fotosafari	11
ACARLAR LONGOZU’NDA YAPILABİLECEK TURİZM TÜRLERİ	
Tarım ve Çiftlik Turizmi	
Sakarya Nehrinde Akarsu Turizmi	
Atlı Doğa Yürüyüşü	
Sportif Olta Balıkçılığı	
Kamp Karavan Turizmi	
Bisiklet Turizmi	
Balon Turizmi	

Acarlar Longozu’nda Yapılabilen Turizm Türleri

Araştırma kapsamında görüşüne başvurulmuş paydaşların tamamı bölgede kuş gözlemciliği, botanik turizmi, trekking ve fotosafari turizm türlerinin yapılabildiğini ifade etmişlerdir. Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 4 ve Katılımcı 7 bölgede kuş gözlemciliği turizminin daha çok gelişmesi için kuş gözlem kulesine gereksinim olduğunu belirtmişlerdir. Yine Katılımcı 2, Katılımcı 3 ve Katılımcı 7 botanik turizmi için gelen ziyaretçilere bölgedeki bitki türleri hakkında pano ve bilgi tabelalarının konulabileceğini bu şekilde ziyaretçilerin bilgilendirilmesi sağlanacağını dile getirmişlerdir.

Acarlar Longozu’nda Yapılabilecek Turizm Türleri

Araştırma çerçevesinde Acarlar Longozu’nda mevcut yapılan turizm türlerinin yanında yapılabilecek turizm türleri de araştırılmıştır. Katılımcıların tamamı Longoz ve çevresinde farklı ekoturizm türlerinin yapılabileceğini düşünmektedirler. Katılımcı 4; yörede tarım çiftliklerinin oluşturulabileceği, gelen ziyaretçilerin tarımsal faaliyetlere

katılarak yöre halkının da bu etkinliklerden ekonomik fayda sağlayabileceğini düşünmektedir. Yine Sakarya nehrinde akarsu turizminin yaygınlaştırılabileceğini, sportif olta balıkçılığının yapılabileceğini belirtmiştir. Bunun dışında çevrede parkurların oluşturulması ile atlı doğa yürüyüşleri yapmanın mümkün olacağını düşünmektedir. Yine birer ekoturizm türü olan bisiklet turizmi, balon turizmi ve kamp karavan turizmi için bölgenin ideal olduğunu, bu tür ekoturizm türlerinin bölgede yapılabileceğini ifade etmiştir.

3.7.4. Doğal Varlığın Korunmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara bölgede yapılan turizm faaliyetlerinin doğal varlığa zarar verip vermediği, koruma önlemlerinin alınıp alınmadığı sorulmuştur. Bu kapsamda ne tür zararların olabileceği ve ne tür koruma önlemlerinin alınması gerektiği konularına değinilmiştir. Alınan cevaplar ile ilgili bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Doğal Varlığın Korunmasına Yönelik Bulgular

TURİZM FAALİYETLERİ DOĞAL VARLIĞA ZARAR VERİR Mİ?	KATILIMCI
Verir	2
Vermez	9
DOĞAL VARLIĞA YÖNELİK KORUMA ÖNLEMLER YETERLİ Mİ?	KATILIMCI
Yeterli	7
Yetersiz	4

Turizm Faaliyetlerinin Doğal Varlığa Etkileri

Görüşme yapılan paydaşlardan Katılımcı 2, Katılımcı 4, katılımcı 5, Katılımcı 6, katılımcı 7, katılımcı 8, Katılımcı 9, katılımcı 10, ve Katılımcı 11 bölgede yapılan turizm faaliyetlerinin doğal varlığa zarar vermeyeceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcı 1; bölgede yapılan turizm faaliyetlerinin kontrollü olmasının gerektiğini, kontrolsüz yapılan turizm faaliyetlerinin doğal varlığa zarar verme olasılığının olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 3; gelen ziyaretçilerin bitkileri koparabildiğini, gürültü yaparak

kuşları yuvalarında rahatsız edebildiklerini, bu yüzden gerekli bilgilendirme tabelalarının bulunmasının gerektiğini ifade etmiştir.

Doğal Varlığın Korunması

Katılımcılardan Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 4, Katılımcı 6, Katılımcı 8, Katılımcı 9 ve Katılımcı 10 Acarlar Longozundaki doğal varlığının korunmasına yönelik önlemlerin yeterli olduğunu, bölgenin sit alanı ilan edilmiş olduğunu söylemişlerdir. Katılımcı 3; bölgedeki bitki ve hayvan çeşitliliğinin korunabilmesi için katı yasakların olması ve uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcı 5; bölgede zaman zaman kaçak avcılığın yapıldığını, ağaç kesimleri olduğunu bunların tamamen önüne geçilmesinin gerektiğini söylemiştir. Katılımcı 7; zaman zaman gölgede kaçak avcılık yapıldığına dair şikayetler geldiğini ancak jandarmanın bölgede devriye gezdiğini ve zaman zaman sivil ekiplerin bölgeyi denetime gittiklerini ifade etmiştir. Katılımcı 11; bölgenin sit alanı olduğunu ancak buna rağmen zaman zaman kaçak avcılık yapıldığına, kuş ve ördeklerin avlandığını, balık tutulduğuna dair kendilerine bilgiler geldiğini söylemiştir.

3.7.5. Tanıtım Faaliyetlerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara bölgenin yeterince tanıtımının yapıp yapılmadığı, ne tür tanıtım faaliyetlerinin yapıldığı sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 23' te belirtilmiştir.

Tablo 23: Tanıtım Faaliyetlerine Yönelik Bulgular

TANITIM FAALİYETLERİ	KATILIMCI
Yeterli	5
Yetersiz	6

Katılımcı 1; kurum olarak tanıtım broşürü hazırladıklarını, bu broşürleri tüm il kültür turizm müdürlüklerine, otellere, seyahat acentelerine ve ilgili diğer yerlere gönderdiklerini söylemiştir. Ayrıca kurum web sitelerinde Acarlar Longozunu anlatan bir bölüm oluşturulduğunu ve bu bölümde longoz ile ilgili görsel materyaller ile birlikte genel bilgiler içeren tanıtım ve bilgi içerikli yazıların bulunduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 2; her mevsim farklı bir güzelliği olan, çok çeşitli bitki ve hayvan türünü barındıran longozun tanıtımının yetersiz olduğunu, ulusal ve uluslararası boyutta daha fazla tanıtımının yapılmasının gerektiğini dile getirmiştir.

Katılımcı 3; yapılan tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğunu, ancak tanıtım faaliyetlerinden önce bölgedeki turistik alt yapılarının geliştirilmesinin gerektiğini sonra tanıtım faaliyetlerinin artırılmasının gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcı 4; ulusal ve uluslararası öneme sahip henüz önemi değeri yeterince anlayamayan farklı turizm türlerine fırsat sunan bölgenin daha geniş çaplı tanıtılmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 5; kurum olarak üzerine düşeni yaptıklarını, tüm yayınlarında Acarlar Longozunu anlatan içerik ve görsel materyallere yer verdiklerini söylemiştir.

Katılımcı 6; bölgenin tanıtımı için başta web sitelerinde yer verdiklerini bunun dışında bölgede farklı etkinliklerin yapılmasının gerektiğini ve bu yönde çalışmalar yapacaklarını belirtmiştir.

Katılımcı 7; kurumlarının web sitelerinde tanıtım amaçlı geniş yer verdiklerini belirtmiştir.

Katılımcı 8; bölgeye daha çok ziyaretçi gelmesi için tanıtım faaliyetlerinin artırılmasının gerektiğini, yerel yönetimlerin bu konuda daha duyarlı ve ilgili olması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 9; yapılan yayınlarda tanıtım amaçlı yer verdiklerini, bölge ile ilgili tanıtımlarda farklı şekillerde sponsor olmaya çalıştıklarını, gelen misafir gruplarını bölgeye gezi amaçlı götürdüklerini söylemiştir.

Katılımcı 10; Acarlar Longozunun turistik zenginliği konusunda yeterince tanıtım yapılmadığını belirtmiştir.

Katılımcı 11; Acarlar Longozunun sadece suyunu boşalttığı kısmının bilindiğini 3 km boyunca uzanan longozun diğer kısımlarının tanıtımlarda çok yer verilmediğini bir bütün olarak sahip olduğu zenginliğin tanıtılmasının gerektiğini ifade etmiştir.

3.7.6. Bölgenin Turistik ve Sosyal Tesis Yeterliliğine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara bölgenin mevcut turistik ve sosyal tesisler bakımından yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 24' te belirtilmiştir.

Tablo 24: Bölgenin Turistik ve Sosyal Tesis Yeterliliğine Yönelik Bulgular

TURİSTİK VE SOSYAL TESİSLER	KATILIMCI
Yeterli	-
Yetersiz	11

Katılımcı 1; mevcut durumda işletmeler yeterli değildir. İşletmeler artırılmalı ve çeşitlendirilmelidir. Bunun yanında yöresel ürünlerin, el sanatlarının satışının yapılabileceği mekanlar oluşturulmalıdır.

Katılımcı 2; bölgede bir yiyecek içecek işletmesi mevcut. Yine çevrede kamelya ve piknik alanları var. Ancak kalabalık gruplar geldiğinde ve hafta sonları bu tesisler yetersiz kalmakta. Bu yönde bize şikayetler de gelmektedir.

Katılımcı 3; Acarlar Longozunda bir tane yiyecek işletmesi bulunduğunu ve bunun yetersiz olduğunu, bölgedeki genişletilen otoparkın kısmen yeterli olduğunu, tuvaletlerin sayısının artırılması gerektiğini ve bölgede mescit ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

Katılımcı 4; bölgedeki mevcut turistik ve sosyal tesislerin yetersiz olduğunu, başta yiyecek içecek işletmesinin daha profesyonel hizmet sunmasının gerektiğini, gelen ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı otel pansiyon gibi konaklama tesisleri ihtiyacının olduğunu, lavabo tuvaletlerin artırılması ve mescit ihtiyacının giderilmesinin gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcı 5; bölgedeki turistik tesislerin yetersiz olduğunu artırılması ve profesyonelleşmesinin gerektiğini söylemiştir.

Katılımcı 6; Acarlar Longozundaki mevcut tesislerin yetersiz olduğunu, artırılması ve çeşitlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcı 7; bölgede yiyecek içecek tesisinin yeterli olmadığını, tuvalet, otopark, lavabo bulunduğunu ve mescit ihtiyacının olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 8; 2005 yılından itibaren bölgede işletmeci olarak bulunduğunu, Avrupa’da bulunduğu dönemlerden edindiği izlenimlerden hareketle burada işletme kurduğunu, gelen ziyaretçilerin taleplerini karşılamaya çalıştıklarını fakat son yıllarda bölgenin öneminin anlaşılmaya başlaması ile artan ziyaretçi sayısı ile birlikte konaklama taleplerinin olduğunu bu yüzden çevrede kendi imkanları ile bir pansiyon inşaatına başladığını belirtmiştir.

Katılımcı 9; bölgenin turistik ve sosyal tesisler bakımından yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 10; bölgedeki turistik ve sosyal tesislerin yetersiz olduğunu bunların artırılmasının gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcı 11; çok fazla öğrenci grubunun geldiğini, gelen grupların temel ihtiyaçlarını karşılayacak mevcut tesislerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

3.7.7. Bölgenin Güvenlik Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara bölgenin güvenlik açısından herhangi bir sorun teşkil edip etmediği, güvenlik önlemlerinin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 25’te belirtilmiştir.

Tablo 25: Bölgenin Güvenlik Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

ÇEVRENİN GÜVENLİK SORUNU	KATILIMCI
Var	-
Yok	11

Paydaşlara yöneltilen Acarlar Longozu ve çevresinde gelen ziyaretçilerin güvenliğini tehdit eden unsurların bulunup bulunmadığı sorusuna katılımcıların tamamı bulunmadığı yönünde cevaplar vermiştir. Bu soru gelen ziyaretçilerin can ve mal güvenliğini olumsuz yönde etkileyecek unsurların olup olmadığının tespiti amacı ile sorulmuştur.

3.7.8. Çevrede Sanayi Gelişmelerinin Bölgeye Etkisine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara çevrede gelişebilecek sanayii tesislerinin doğal varlığa zarar verip vermeyeceği sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 26’ da belirtilmiştir.

Tablo 26: Çevrede Sanayi Gelişmelerinin Bölgeye Etkisine Yönelik Bulgular

SANAYİ TESİSLERİNİN DOĞAL VARLIĞA ETKİSİ	KATILIMCI
Zarar verir	9
Zarar vermez	2

Acarlar Longozu ve çevresinde çeşitli sanayi kuruluşlarının tesislerinin olduğu ve yeni yapılmakta olan sanayii tesislerinin olduğu bilindiği üzere bu tesislerin longoz ve çevresindeki hayvan ve bitki türlerine zararı olup olmadığı sorusuna Katılımcı 6 ve Katılımcı 10 zarar vermeyeceği yönünde cevaplar vermiştir. Katılımcı 1; çevredeki sanayi kuruluşlarının doğal bitki örtüsüne zarar verebileceğini söylemiştir. Katılımcı 2; bölgede kurulması gündemde olan ve birçok yasal iznini neredeyse tamamladığı söylenen demir çelik fabrikasının kurulması söz konusu olduğunu, her ne kadar gerekli önlemlerin alındığı söylene de bu fabrikanın atıklarının zararlarını tamamen önlemek mümkün olmayacağını düşündüğünü belirtmiştir. Katılımcı 3; koruma bandı içinde bulunan bölge dahilinde sanayi tesislerine izin verilmediğini ancak çevredeki tesislerin doğal bitki örtüsüne zarar vereceğini ifade etmiştir. Katılımcı 4; böyle doğal güzellikleri çekicilikleri olan bir bölgenin çevresinde sanayi tesislerine izin verilmemesinin gerektiğini, bu tür tesislerin olumsuz etkilerinin önüne tamamen geçmenin mümkün olamayacağını belirtmiştir. Katılımcı 5; Sanayinin doğal çevreye ciddi zararlar vereceğini, çevrede Türk ve Fransız şirketlerin ortaklığı ile kurulması gündeme gelen bir termik santrali için protestolar düzenlediklerini belirtmiştir. Katılımcı 7; çevrede sanayi tesislerinin yapılması doğal bitki örtüsü ve canlılara zarar vereceğini söylemiştir. Katılımcı 8; çevre köylerde bulunan tavuk çiftliklerinin atıkları longozdaki sulara bulaştığını ve longozda kirlenmelere neden olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 9; çevrede sanayi gelişiminin olumsuz etkilerinin olacağını belirtmiştir. Katılımcı 11;

evre köylerdeki tavuk iftliklerinin atıkları ve zirai ilaçlamaların longozdaki bitki örtüsünü olumsuz yönde etkilediğinin görüldüğünü söylemiştir.

3.7.9. Turizmin Yöre Halkına Etkisine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara yörede turizmin gelişmesi yöre halkına olumlu ya da olumsuz etkilerinin olup olmayacağı konularını içeren 1 adet soru sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 27’ de belirtilmiştir.

Tablo 27: Turizmin Yöre Halkına Etkisine Yönelik Bulgular

TURİZMİN YREHALKINA EKONOMİK KATKISI	KATILIMCI
Olumlu katkısı olur	11
Olumlu katkısı olmaz	-

Katılımcıların tamamı bölgede gelişen turizm faaliyetlerinin yöre halkına olumsuz bir etkisinin olmayacağını düşünmektedir. Aksine gelişen turizm yöre halkına ekonomik katkısının olacağını, yöre halkının kalkınmasına olumlu etki edeceğini, gelir sağlayacağını belirtmişlerdir. Katılımcı 2; yöre halkının yöresel ürünlerini satabilmesi konusunda bilinçlendirilmesinin gerektiğini ve bunun için bölgede ortamların oluşturularak bölge halkının teşvik edilerek gelir elde etmesinin sağlanmasının gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcı 3; gelen ziyaretçilerin yöresel ortamda konaklatılabilmesi konusunda yöre halkının bilinlendirilebileceği, yöre halkının kendine özgü yrk kültürü ve örf adetlerinin bulunduğunu ve misafirler köy halkının evlerinde konaklayabileceğini söylemiştir. Böylelikle pansiyonculuğunda bölgede yaygınlaşabileceğini ifade etmiştir.

3.7.10. Yöre Halkının Turizme Bakış Açısına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yarı-biçimlendirilmiş mülakat ile katılımcılara yöre halkının turizme bakış açıları sorulmuştur. Alınan cevaplara yönelik bulgular Tablo 28’de belirtilmiştir.

Tablo 28: Yöre Halkının Turizme Bakış Açısına Yönelik Bulgular

YÖRE HALKININ TURİZME BAKIŞI	KATILIMCI
Olumlu	11
Olumsuz	-

Yöre Halkının Turizme Bakışı

Görüşme yapılan paydaşların tamamı yöre halkının turizme olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu, turizme istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Civar köy halkı çoğunlukla yörük olduğunu ve birçok köylünün Avrupa ülkelerinde çalışıp emekli olduklarını bu sebeple turizme bakışlarının çok pozitif yönlü olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bölgede yapılan gözlem ve yöre halkı ile yapılan görüşmelerden de yöre halkının turizme açık olduğu, bu yönde istekli oldukları, oldukça misafirperver oldukları anlaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm endüstrisinin varlığı çevre ve insan üzerine kurgulanmaktadır. Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması ancak uzun dönemli stratejiler ve planlamalar ile anlam kazanabilmektedir. Sürdürülebilir turizm, doğaya karşı bir taahhüttür ve yerel halk ile bütünleşmeyi gerektirir. Turizmin kalitesini artırmak, destinasyonları korumak ve turizm sektörünün geleceğini daha iyiye taşımak sürdürülebilirliğin sağlanması ile mümkündür. Turizm sektöründe, sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenmesi ve çalışmaların bu yönde yapılması doğal ve kültürel zenginliklerin korunmasını sağlayacaktır. Bu yönde doğru politikalar ve eylemler turizm sektörünün faydalarını artıracak ve maliyetlerini azaltacaktır. Sürdürülebilir turizm destinasyonlara ekonomik fayda sağlarken, doğal varlıklar ve çevre üzerinde olumsuz etkileri en aza indirmek için fırsatlar oluşturur. Sürdürülebilir turizm gelişiminin, toplum ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirerek, turizmin yerel ekonomiye, doğal ve kültürel mirasın korunmasına, ev sahipleri ile ziyaretçilerin yaşam kalitelerinin artmasına etki etmesi beklenmektedir.

Ülkemiz gerek coğrafi konum, gerek turistik değerler açısından dünya turizminde oldukça önemli bir konumdadır. Ülkemizin sahip olduğu bu zenginliği, çeşitlendirmek, tanıtım ve pazarlamasını başarılı bir şekilde yapmak, sosyo ekonomik katkısını artırmak, ve sürdürülebilirliğini sağlamak oldukça önemlidir. Günümüzde deniz, kum, güneş ve kitle turizmi ekseninden giderek uzaklaşıp doğa turizmine doğru kaymaların olduğu görülmektedir. Dört mevsim her türlü turizm aktivitesine uygun doğa koşullarına ve zenginliklere sahip olan ülkemizde bu alanlara yönelik taleplerin arttığı görülmektedir. Artan talepler karşısında bu alanların planlı ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm; doğal, kültürel, ekolojik vb. kaynakların sürekliliğinin sağlanması ve bu yönde plan ve çalışmaların yapılmasını gerektirir. Yapılan planlamalarda doğal yaşam, yerel halk, çevresel ve ekonomik etkiler dikkate alınmalıdır. Bu hedeflere ulaşmada başta Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm birimler koordineli bir şekilde hareket ederek projeler geliştirerek çalışmalar gerçekleştirmelidirler.

Doğal ortamlara yönelik yapılan turizm faaliyetlerinin doğal ortama ve çevreye zarar vermemesi için bu bölgelere yönelik iyi planlanma yapılmasını gerektirir. Sürdürülebilir

turizm yaklaşımı ile yöre halkının beklentileri ele alınmalı, yörenin kalınma potansiyelini bünyesinde barındıran doğal ve kültürel değerlerin korunması için ortak kararlar alınmanın yanında uygulama ve izleme aşamalarında da yöre halkının becerilerini, bilgisini en uygun şekilde kullanmak esastır. Sürdürülebilir turizm gelişim aşamasında doğa ve çevresinin ortak çıkarları söz konusudur. Konaklama ve diğer turizm altyapıları mümkün olduğunca doğal alan dışında olmalıdır. Bu durum doğaya ve kültüre zararı en aza indirdiği gibi ev pansiyonları gibi faaliyetlerin yapılabilceği yöreye faydayı arttırabilir. Yöre halkı ve diğer bölgesel ilgi grupları turizm gelişiminde önemli ortaklardır, söz konusu gruplar turiste konaklama imkanı sunacaklar, sunacakları ürünün kalitesinin korunmasında da sorumluluk alacaklardır. Doğal alanlar genellikle çok hassastır, bu sebeple ekolojik değerler, belirli bir saha ile sınırlı olmayacaktır. Geleneksel hayat, yerel kültür, kırsal sosyal ekonomik yapılar da aynı zamanda turizmin temel kaynağı olmaktadır.

Acarlar Longozu; sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve doğal güzellikler bakımından eşsiz bir ekosistem olması nedeniyle, gelecek nesillere doğal yapısı bozulmadan bırakılması gereken bir tabiat mirasımızdır. Acarlar Longozu çevresinde sürdürülebilir turizm ilkelerine bağlı bir planlama yapılması Acarlar Longozu'nun korunması için en uygun adım olacaktır. Koruma süreci içerisinde gelişecek olan doğa turizmi imkanları, yöre halkına alternatif kazanç sağlayacak ve Acarlar Longozu ekosistemini tehdit eden kırsal faaliyetlerin giderek terk edilmesinin yolunu da açabilecektir.

Yapılan bu çalışmada Acarlar Longozunun sahip olduğu ekoturizm potansiyeli belirlenmiş, bölgede geliştirilebilecek turizm türleri değerlendirilmiş, bölge ile ilgisi olan yerel paydaşlar belirlenerek mülakatlar yapılarak görüşleri alınmış ve bölgenin sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde durumu ortaya konmuştur. Acarlar Longozu'nun turistik arz unsurları ve sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde ***yerel paydaşlar ile yapılan görüşmeler neticesinde şu hususlarında açığa çıkmasına yardımcı olmuştur.***

1. Paydaşların büyük kısmı bölge ile yakından ilgili ve bölgenin sürdürülebilirliği konusunda oldukça ilgili ve istekli olduğu görülmektedir.
2. Yöre halkı ile yapılan görüşmelerde özellikle ileri yaştaki bireylerin longozun ve turizmin önemi konusunda yeteri derecede bilinçli olmadığı görülmüştür.

3. Çevrede gelişebilecek sanayinin bölgedeki doğal varlığı direk ya da dolaylı olarak olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.
4. Bölgede gelen ziyaretçiler için güvenlik sorunu oluşturacak her hangi bir unsur bulunmamaktadır.
5. Bölgedeki turistik ve sosyal tesislerin yeterli olmadığı, artırılması ve çeşitlendirilmesi gerektiği anlaşılmıştır.
6. Bölgeye gelen ziyaretçilere profesyonel anlamda rehberlik hizmetinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bölgedeki bitki ve kuş çeşitliliği hakkında gelen ziyaretçilere doyurucu bilgiler verilmesi gereklidir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda Acarlar Longozunda sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde bazı önerilere yer verilmiştir.

Kamu kurumlarına yönelik öneriler;

- Yerel yönetimler işbirliği yaparak bölge halkının ekoturizm bilincinin oluşması ve halkın turizme aktif katılımını, turizmden daha fazla pay almasını sağlamalıdır. Yerel paydaşlar koordineli bir şekilde çalışmalı ve etkili bir ekoturizm potansiyeli oluşturmalıdırlar. Ekoturizmin geliştirilmesi amacıyla devlet desteği sağlanmalı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ilgili diğer (özel, gönüllü, devlet) kuruluşlar ortak hareket etmelidir.
- Yerli ve yabancı turistler bilinçlendirilmeli, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları koordineli olarak oluşturulacak turizm büroları aracılığı ile bilinçlendirme çalışmaları yürütmelidir.
- Acarlar Longozu çevresinde turistik ve sosyal tesisler yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bölgedeki turistik ve sosyal tesisler lavabolar artırılmalı, otopark çevre düzenlemesi yapılmalı, gelen ziyaretçilerin ibadet ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için ibadethane yapılmalıdır.
- Turizm fuarlarında açılacak stantlarda Acarlar Longozunun tanıtımının yapılması gereklidir.
- Yöresel el sanatlarının, yöresel ürünlerin satışının yapılabileceği uygun alanlar oluşturularak yöre halkının gelen ziyaretçilere satış yapması ve bundan gelir elde

etmesi sağlanmalıdır. Bu yönde projeler geliştirilmeli, uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Yöre halkı ile yapılan görüşmelerde, halkın bu tür faaliyetlerin yapılmasında zaman zaman bazı yasal engellerle karşılaştıkları anlaşılmıştır. Sürdürülebilir turizm ve ekoturizm anlayışı kapsamında bu tür engellerin aşılması için gerekli yasal düzenlemelerinde yapılması gereklidir.

- Ekoturizm sürdürülebilir turizm yaklaşımına sahip olmalıdır. Bölgenin taşıma kapasitesi aşılmamalı, bölgede sürekli bir kontrol mekanizması bulunmalıdır.
- Bölgede trekking yapılabilecek rotalar belirlenerek yürüyüş yollarının oluşturulması gelen ziyaretçilerin esas ya da yan faaliyet olarak yürüyüş turlarına katılmaları sağlanmalıdır.
- Longoza gelen ziyaretçiler için kuş, bitki ve orman çeşitliliğini konusunda bilgi içeren yazılı, sesli ve elektronik rehberler hazırlanmalı ve profesyonel rehberlik hizmeti verilmelidir. Bölgede rehberlik hizmeti alınmadan kontrolsüz yapılan geziler hem ziyaretçiler açısından doyurucu olmayacağı hem de doğal varlığa zarar vereceği düşünülmektedir. Doğaya dayalı gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin amacına ulaşması açısından bu faaliyetlerde görevlendirilecek rehberlerin konusunda uzman, iyi ve özel bir eğitim almış rehberler olmaları ayrıca büyük önem taşımaktadır.
- Açık havada gelen ziyaretçilerin dinlenme eğlenme ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile uygun piknik alanları kamelyalar arttırılmalıdır.
- Ahşap yürüyüş yolu uzatılmalı, bu yönde yapılan çalışmalarda doğal bitki örtüsüne zarar verecek durumlardan kaçınılmalıdır.
- Yapılan görüşmelerde yöre halkının longoz hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Longozun önemi ve turizmin olumlu etkileri konusunda yöre halkı daha fazla bilinçlendirilmelidir.
- Orman Bölge Müdürlüğü 5 yıllık (2009-2013) Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alan Yönetim Planı hazırlamıştır. Ancak bu yönetim planı çerçevesinde amaçlanan birçok çalışma gerçekleşmediği görülmektedir. Bu planın daha uzun vadeli ve uygulanması zorunlu kılınacak bir şekilde yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bölgede yapılması planlanan kuş kulesi için gerekli ihale yapılmış fakat ilgili bazı onayların çıkmaması nedeniyle iptal edildiği öğrenilmiştir. Bölge ile ilgili sorumlu ve karar verici kurumun fazla olması

bölgede yapılacak çalışmaların bürokrasi engeline takılmasına neden olduğu anlaşılmaktadır.

- Kuş gözlemcilerinin ilgisini çekmek ve bölgedeki kuş popülasyonunun daha iyi gözlemlenebilmesi için kuş gözlem kulesi yapılmalıdır.
- Longoz içerisinde motorlu su araçları bitki örtüsü ve canlılara zarar vereceği düşünüldüğünden zorunlu haller dışında kullanılmamalıdır.

Sektöre yönelik öneriler;

- Acarlar Longozunun seyahat acenteleri, tur operatörleri gibi araçlarla bağlantısı güçlendirilmeli, tur paketlerinde daha çok yer verilmelidir.
- Doğa fotoğrafçıları için bölgede fotoğraf yarışmaları düzenlenmeli, çeşitli sosyal aktiviteler organize edilmelidir.
- Ziyaretçilerin Acarlar Longozuna doğrudan bağlantı kurmasına imkan tanıyacak, internet, web sayfası, sosyal medya, broşür vb. kitle iletişim araçları kullanılmalıdır.
- Ev pansiyonculuğunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yörede sosyal, kültürel ve ekonomik canlanma sağlamak için yerel yönetimler ve sektörlerin işbirliği ile festival, fuar veya şenlik gibi etkinlikler düzenlenmeli ve ekoturizme dikkat çekilmelidir. Longoz bu organizasyonlar aracılığıyla tanıtılmalıdır.
- Bölgede yiyecek içecek işletmeleri çeşitlendirilmeli, daha profesyonel hizmet standartlarına kavuşturulmalıdır.
- Gelen ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçlarının karşılanması için otel ve pansiyon yapılmalıdır.
- Gerekli parkur düzenlemesi yapıldıktan sonra bölgeye gelen ziyaretçilerin atlı doğa yürüyüşüne katılmalarına imkan sağlanmalıdır.
- Yine bölgede uygun parkurlar oluşturularak gelen ziyaretçilerin bisiklet turizmine katılabilmeleri için uygun koşullar sağlanmalıdır.

Yerel halka yönelik öneriler;

- Yöre halkı gelen ziyaretçilere yöresel ürünlerini satabilmeli ve bundan gelir elde edebilmelidir.

- Yöre halkı gelen ziyaretçilerin tarım ve çiftlik turizmine katılmalarına imkan sağlamalıdır.
- Doğal hayat bozulmamalı, canlı türleri doğal yaşamını sürdürebilmeli, doğal ve kültürel değerler tahrip edilmemeli, halkın yaşam tarzı ve geleneksel dokusu zarar görmemeli, bitki örtüsü tahrip edilmemeli ve yöre görsel olarak kirletilmemelidir.

Yeni Araştırmacılar İçin Öneriler;

1. Acarlar Longozu barındırdığı bitki çeşitliliğine yönelik botanik turizmi açısından ayrıca ele alınabilir.
2. Acarlar Longozu bölgesi jeomorfolojik özellikleri açısından ele alınan çalışmalar yapılabilir.
3. Acarlar Longozu ve çevresinde bulunan diğer turizm olanaklarına sahip bölgeler ile birlikte paket tur kapsamında değerlendirilecek şekilde çalışmalar yapılabilir.

Dünyanın sayılı, Türkiye'nin ikinci önemli subasar ormanı olan Acarlar Longozu günden güne keşfedilmekte ve ziyaretçi potansiyeli artmaktadır. Bu artışın süreceği ve bölgenin önemli bir turizm destinasyonu haline geleceği düşünülmektedir. Tüm bu gelişmeler ile birlikte bu zengin doğal ortamın korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması oldukça büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- AKAT**, Ömer (2000), “Turizm İşletmeciliği”, Motif Matbaası, İstanbul
- AKGÜL**, Olcay (2004), “Niteliksel Araştırma ve Turizmde Uygulamaları”, *Seyahat ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, s. 130-136.
- AKIŞ**, Sevgi (1999), “Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl:10, Mart-Haziran 1999, s.37
- AKPINAR**, Elif ve Yahya Bulut (2010), “Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizmi Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları”, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010
- AKTAŞ**, Ahmet (2011), “Yiyecek ve İçecek Yönetimi”, Detay Yayıncılık, Ankara
- ALBAYRAK**, Aslı (2012), “İstanbul’daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi”, *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 2012, Cilt/Vol:3, Sayı/Num: 8, Sayfa: 44 http://www.ajit-e.org/?menu=pages&p=details_of_article&id=48(20 Şubat 2013).
- ALTANLAR**, Aslı ve Güniz Akıncı Kesim (2011), “Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre halkı ve yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma": Akçakoca Örneği”, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, Cilt:3, Sayı:2, Aralık 2011
- ALTUNIŞIK**, Remzi, R. Coşkun, S. Bayraktaroğlu ve E. Yıldırım (2012), “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı”, Sakarya Yayıncılık, 7. Baskı, Sakarya
- ARPACI**, Özgür (2009), “Turizm Ulaştırma Sistemlerinin Planlanması”, Orhan Batman ve Oğuz Türkay (Ed.), *Turizm Politikaları*, (137-162), İstanbul: Değişim yayınları, 2009, 138-142

- AYAŞ**, Necla (2007), “Çevresel Sürdürülebilir Turizm Gelişmesi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:9 2007
- AYAZ**, Nurettin (2012), “Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: Gazi Üniversitesi, EBE.
- AYDIN**, Oğuz (2012), “AB’de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye’de Kırsal turizm”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (23): 39-46, 2012
- BAHAIRE**, Tim ve Martin Elliott-White (1999), “The Application of Geographical Information Systems (GIS) in Sustainable Tourism Planning: A Review”, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 7, No. 2, p. 159-174.
- BAHAR**, Ozan ve Metin Kozak (2005), “Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik”, Detay Yayıncılık, Ankara
- BATMAN**, Orhan ve Hüseyin Soybalı (2009), “Otel İşletmeleri”, *Turizm İşletmeleri*, Editörler: Şehnaz DEMİRKOL ve Burhanettin ZENGİN, Sakarya: Değişim yayınları, 2009, ss.91-129
- BATMAN**, Orhan ve Oğuz Türkay (2009), “Turizm Politikaları”, Değişim Yayınları, 2009, İstanbul
- BAYKAL**, Hakan (2006), “Acarlar Longozu (Sakarya) Örneğinde Korunan Alanlarda Eğitim ve Bilinçlendirme Araçlarının Genel Özelliklerinin Saptanması”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, FBE
- BEŞKARDEŞ**, Vedat (2012), “Yedigöller ve Yeşilöz Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları Avifaunası Üzerine Araştırmalar”, *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 2012, 13:28-34
- BULU**, Melih ve İ.Hakkı Eraslan (2007), “Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Sağlamada Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar”, Uruk Yayınları, İstanbul

- CROUCH, I.**, Geoffrey ve Brent Ritchie (1999), “Tourism, Competitiveness and Social Prosperity”, *Journal of Business Research*, 44(3), 1999, 137-152.
- ÇAKICI, A.** Celil ve Serhat HARMAN (2006), “Kuş Gözlemciliğinin Önemi: Türkiye’de Kuş Gözlemcilerinin Profili”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 2, ss.161-168
- ÇELİK UĞUZ, Sabriye** (2011), “Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Burhaniye’nin Alternatif Turizm Potansiyeli”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:24, Temmuz 2011
- ÇIRACI, Hale, Sırma Turgut, Ebru Kerimoğlu** (2008), Sürdürülebilir Turizm Gelişimi İçin Bir Yönetim Modeli önerisi: Frig Vadisi Örneği, *İTÜ Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2.
- ÇİÇEK, Emrah** (2004), “Subasar Ormanların Özellikleri ve Türkiye’nin Subasar Ormanları”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt:54, Sayı: 2, ss.107-114
- DAŞCI, Mahmut ve Binali Çomaklı** (2006), “Yaylacılık ve Tarımsal Açından Önemi”, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 37(2), 275-280
- DAVIDSON, Kristine Gloria** (1992), “Sustainable Tourism Development: Scholarship and Practice. Unpublished Master’s Thesis”, *American University Faculty of School of International Service*, United States.
- DEMİR, Cengiz** (2001), “Milli Parklarda Turizm ve Rekreasyon Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği: Türkiye’deki Milli Parklara Yönelik Bir uygulama”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE
- DEMİR, Cengiz ve Aydın Çevirgen** (2006), “Turizm ve Çevre Yönetimi Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı”, Nobel Yayınları, Ankara
- DEMİRKOL, Şehnaz** (2009), “Otel İşletmeleri”, Şehnaz Demirkol ve Burhanettin Zengin (Ed.), *Turizm İşletmeleri*, (91-129), Sakarya: Değişim yayınları, 2009, 133-188

- DOĞAN**, Mustafa (2010), “Ekomüze Odaklı Sürdürülebilir Destinasyon ve Gökçeada üzerine Bir uygulama”, *Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale: Onsekiz Mart üniversitesi, SBE
- DOĞANAY**, Serkan (2001), “Doğu Karadeniz’de Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı: 26
- DRUMM**, Andy ve Alan Moore (2002), “Ecotourism Development A Manual For Conservation Planners And Managers”, *The Nature Conservancy*, Arlington, Virginia, USA.
- EFE**, Asuman ve Ünal ALPTEKİN (1989), “Önemli Bir Subasar Ormanı: Hacıosman”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri:A, Cilt:39, Sayı:2 İstanbul
- ERDOĞAN**, Nazmiye (2003), “Çevre ve Ekoturizm”, Genel Yayın ve Dağıtım, Ankara
- ERTÜRK**, M.Doğan (2005), “Acarlar Gölündeki Mikrobiyolojik ve Kimyasal Kirlenme Olaylarının Tespiti”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul: Marmara üniversitesi FBE.
- GÖNENÇGİL**, Barbaros ve Ceren Üzel (2007), “Thy Skylife Dergisi”, Nisan Sayısı
- GÜL**, Hüseyin (2004), Ekonomik Kalkınmada yerel Alternatifler, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, Cilt 1, 201-219
- GÜNEŞ**, Gül (2008), “Turizmin Sürdürülebilirliği İçin Ekoturizm”, *Popüler Bilim Dergisi*, Yıl:15, Sayı:177, ss.28-30
- GÜNEŞ**, Yusuf (2008), “Av ve Yaban Hayatına Karşı İşlenen Suçlar ve Kabahatler: Mukayeseli Hukuka Dayanan Bir Analiz”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A Serisi, Cilt: 59, Sayı: 2
- GÜZEL**, F. Özlem (2007), “Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü (Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma)”, *Yüksek lisans Tezi*, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, SBE

- HACIOĞLU**, Necdet ve Cevdet Avckurt (2008), “Turistik Ürün çeşitlendirmesi”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- HALİS**, Muhsin (2009), Temel İşletmecilik Kavramları ve Turizm, Şehnaz Demirkol, Burhanettin Zengin (Ed.), *Turizm İşletmeleri*, (19-44), Sakarya: Değişim yayınları, 2009, 41-43
- HAZAR**, Atila (2009), “Rekreasyon ve Animasyon”, Detay Yayıncılık, 3.Baskı Ankara
- HONEY**, Martha (2008), “Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?”. Island Press.
- HUSSEIN**, Azize Tunç ve Firuzan Saç (2008), “Genel Turizm Gelişimi – Geleceği”, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2008
- İÇÖZ**, Onur ve Osman Çulha (2011), “Uluslararası Turizm İşletmeciliği”, İge Pınar (Ed.), Nobel Yayınları, Ankara
- İÇÖZ**, Orhan ve Metin Kozak (1998), “Turizm Ekonomisi”, Turhan Kitabevi, Ankara
- KAHRAMAN**, Nüzhet ve Oğuz Türkay (2012), “Turizm ve Çevre”, Detay Yayıncılık, Ankara
- KARASAR**, Niyazi (1999), “Bilimsel Araştırma Yöntemi”, 9.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KAYA**, İsmet (2006), “Sürdürülebilir Turizm Kalkınması ve Stratejik Toplam Kalite Yönetimi”, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı:29 2006
- KAYA**, Yusuf ve Özkan Aksakal (2005), “Endemik Bitkilerin Dünya ve Türkiye’deki Dağılımı”, *Erzincan Eğitim fakültesi Dergisi*, Cilt: 7 Sayı: 1 s86
- KAYPAK**, Şafak (2010), “Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği”, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2010

- KILBAŞ KÖKTAŞ**, Şükran (2004), “Rekreasyon Boş Zaman Değerlendirme”, Nobel Yayın Dağıtım, 2004 3.Baskı Ankara
- KILIÇ**, Burhan ve Alper Kurnaz (2010), “Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral vadi Örneği”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2/4 (2010) 39-56
- KOZAK**, Nazmi (2012), “Genel Turizm Bilgisi”, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472
- KOZAK**, Nazmi, Meryem A. Kozak ve Metin Kozak (2008), “Genel Turizm İlkeler Kavramlar” (7. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- KUNTAY**, Orhan (2004), “Sürdürülebilir Turizm Planlaması”, Alp Yayınevi, Ankara
- MOLITOR**, Graham T. (2000), “Here Comes 2015. The Onset of The Leisure Era” *Vital Speeches of the day*, Volume:66 Issue: 20, pp.620-627
- NAZİK**, Lütfi (2008), “Mağara Turizmi”, Editörler: HACIOĞLU, Necdet ve C. Avcıkurt, *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- OĞURLU**, İdris (2008), “Yaban Hayatı Kaynaklarımızın Yönetimi Üzerine”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, Sayı:2, Yıl:2008, Sayfa:35-38
- OLALI**, Hasan (1990), “Turizm Politikası ve Planlaması”, İşletme Fakültesi Yayın No: 225, İstanbul
- OLALI**, Hasan ve Alp Timur (1988),”Turizm Ekonomisi”, Ofis Ticaret Matbaacılık Şti., İzmir
- OSPINA**, Sonia (2004), *Qualitative Research, Encyclopedia of Leadership*, Sage Publications London, Thousand Oaks CA, New Delhi.

- ÖNDER**, Serpil ve Ahmet Tuğrul Polat (2004), “Konya ili Karapınar İlçesinin Ekoturizm Yönünden Görsel Kalite Değerlendirmesi ve Swot Analizi”, *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 18, s.81
- ÖZDEN**, Sinan (2012), “Sürdürülebilir Turizm: Türkiye ve Dünya Deneyimleri konferansı”, *Konferans Raporu*, Ankara, 30-31 Ocak 2012
- ÖZKÖK**, Ferah ve Fadime Gümüş (2009), “Sürdürülebilir Turizmde Bilginin Önemi”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*
- ÖZKUL**, Emrah (2009), Turizmde Ulaştırma ve Havayolu İşletmeleri, Şehnaz Demirkol, Burhanettin Zengin (Ed.), *Turizm İşletmeleri*, (217-246), Sakarya: Değişim yayınları, 2009, 223-226
- PEPPER**, C. (2002), “Sustainability of Tourism and Ecotourism”, *Sustainability background paper Draft State Sustainability Strategy CD-ROM, Western Australia Department of Premier and Cabinet, Perth, WA.*
- SARI**, Cemali (2010), “Alanya İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 1, Elazığ
- SELİMOĞLU**, Öykü (2004), “Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm”, İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi
- SERTKAYA**, Şerife (2001), “Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma”, *Doktora Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, FBE
- SHEEHAN**, Lorn R. Ve J.R. Brent RITCHIE (2005), “Destination Stakeholders Exploring Identity and Salience”, *Annals of Tourism Research*, Vol:32, No:3, pp:711-734.
- SOMUNCU**, Mehmet (204), “Dağcılık ve Dağ Turizminde ikilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedeller” *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-21

- SÖNMEZ**, Süleyman (2008), “Botanik Turizmi”, Editörler: Necdet HACIOĞLU ve Cevdet AVCIKURT, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- SPENCELEY**, A. (2005). Nature-Based Tourism and Environmental Sustainability in South Africa, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol:13, No : 2, pp. 136-168.
- SUÇEAD** (Su ve Çevre Araştırmaları Derneği), (2009) “*Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alan Yönetim Planı*” T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Doğa Koruma Dairesi Başkanlığı Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü
- SUNGUR**, Zerrin (2012), “Sürdürülebilir Ekoturizmin Toplumsal Etkileri: Türkiye’den Örnekler”, *International Conference On Eurasian Economies*, 2012
- ŞEKERCİOĞLU**, Çağan H. (2002), “Impacts of Birdwatching on Human and Avian Communities”, *Environmental Conversation*, pp.282-289
- ŞENOL**, Fazıl (2008), “Kamp ve Karavan Turizmi”, Editörler: HACIOĞLU, Necdet ve Cevdet Avcıkurt, *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı** (2008), Ramsar Sulak Alanlar Sözleşmesi 10. Taraflar Konferansı, Changwon, 2008
- MARKA** (T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı), (2011), “*Karasu’nun Genel Durum Değerlendirmesi ve Swot Analizi*”, Marka Yayınları Serisi
- TETİK**, Nuray (2012), “Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri: Doğu Karadeniz Örneği”, *Doktora Tezi*, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TMMOB** İnşaat Mühendisleri Odası Sakarya Şubesi, (2011), “*Risk Altındaki Kıyı Alanları Kıyı Mühendisliği Çalıştayı*”, Şubat 2011, Sakarya

- TMMOB** (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği), (2012). “*Karasu Kıyı Alanı Kıyı Daralması Raporu 2012*”, Mattek basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti., Ankara
- TÜRÇEK** (Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu), <http://www.turcek.org.tr/pages.php?page=calismalarimiz&id=108&item=0,70,80,108>
- TÜSİAD**, (2012), *Sürdürülebilir Turizm Raporu*, Yayın No:Tüsiad-t/2012/09/531, Eylül 2012
- UĞURLU**, Kaplan (2010), “Çiftlik Turizminin Sosyo-ekonomik Kalkınmaya Etkileri: Trakya Bölgesi İçin Oluşturulabilecek Stratejiler”, *II. Trakya bölgesi Kalkınma – Girişimcilik Sempozyumu*, 1-2 Ekim 2010 İğneada - Kırklareli
- ÜN**, Emre ve diğ. (2012), “Ekonomik Kalkınmada Kırsal turizmin Rolü: Türkiye Örneği”, International Conference on Eurasian Economies 2012.
- WEARING**, Stephen ve Neil John (2003), *Ecotourism Impacts, Potentials and Possibilities*, Elsevier Science Ltd. , Burlington
- YAVUZ**, Mehmet Cihan ve Solmaz Filiz Karabağ (2009), “Ulusal Turizm Tanıtımı ve Pazarlama Yönetimi Örgütlenmesi: Türkiye İçin Bir Model Önerisi”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı:36
- YENİ**, Ercan (2005), “Bizim Mangrove’larımız; Subasar Orman Ekosistemlerinin Karakteristikleri ve Bu Ekosistemlerin Korunmasında Karşılaşılan sorunların Çözüm İlkeleri”, *1. Çevre ve Orman Şurası*, 22-24 Mart 2005
- YILDIRIM**, Ali ve Hasan Şimşek (2005), “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, 5.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILMAZ**, Hatice (2008), “Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’deki Tatil Çiftliklerine Yönelik SWOT Analizi”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

YILMAZ, Ümmühan (2006), “Ekoturizm Destinasyonu Olarak Buldan”, *Buldan Sempozyumu*, 2006.

ZENGİN, Burhanettin ve İbrahim Bilgiç (2009), “Sakarya Yaylalarının Turizm Açısından Özellikleri ve Pazarlanabilirliği”, Sakarya Üniversitesi Yayınları, Sakarya.

ZENGİN, Burhanettin ve İlker Öztürk (2008), “Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Sakarya’da Yapılabilecek Turizm Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme”, *VII. Geleneksel Turizm Paneli 2008, Panel Bildiri Kitapçığı*, Sakarya.

İNTERNET KAYNAKÇASI

http://www.ormansu.gov.tr/osb/haberduyuru/guncelhaber/11-02-01/2_%C5%9Eubat_D%C3%BCnya_Sulak_Alanlar_G%C3%BCn%C3%BC.aspx?sflang=tr
Erişim Tarihi: 28.02.2013

<http://www.trakyaagezi.com/guncel/354-igneada-longozu-unesco-dunya-kultur-mirasina-aday-gosterilecek.html> Erişim Tarihi: 27.02.2013

<http://www.sabah.com.tr/Yasam/2011/08/02/longoz-ormanlari-buyuluyor>
Erişim Tarihi: 27.02.2013

<http://www.longozukoru.org/longoz/detay/Longoz-Nedir-/13/6/0>
Erişim Tarihi: 27.02.2013

<http://www.igneada.com/bpi.asp?caid=166&cid=48> Erişim Tarihi: 27.03.2013

<http://www.gefsgp.net/projegoster.asp?id=33> Erişim Tarihi: 27.02.2013

<http://www.gazetegez.net/detay.asp?hid=3868> Erişim Tarihi: 22.02.2013

<http://www.sabah.com.tr/YesilEkran/2012/06/04/bu-cicek-icin-yollara-dusuyorlar>
Erişim Tarihi: 22.02.2013

<http://bisikletliler.org/kurumsal/hakkimizda/kurulus-hikayemiz/>

Erişim Tarihi, 08.02.2013

http://sakaryakaynarca.bel.tr/sayfa/11/acarlar_longozu.html Erişim Tarihi: 30.01.2013

http://sakaryakaynarca.bel.tr/sayfa/11/acarlar_longozu.html Erişim Tarihi:01.02.2013

<http://sdt.unwto.org/en/content/about-us-5> Erişim Tarihi: 02.02.2013

<http://turizm.terimleri.com/sozluk.php?action=search&word=ekoturizm&submit2=++T>
erim+Bul++ Erişim Tarihi: 24.01.2013

<http://www.bsgm.gov.tr/genel/obp.html> Erişim Tarihi: 08.02.2013

<http://www.canakkalekulturturizm.gov.tr/TR/belge/1-56314/su-alti-dalis-turizmi.html>
Erişim tarihi: 08.02.2013

<http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism> Erişim Tarihi: 02.04.2012

<http://www.ekoturizmdernegi.org/> Erişim Tarihi: 02.04.2012

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,10167/balon.html> Erişim Tarihi: 08.02.2013

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,10335/magara-turizmi.html>
Erişim Tarihi: 13.02.2013

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,10336/turizme-acik-magaralar.html>
Erişim Tarihi: 13.02.2013

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9885/botanik-turizmi.html>
Erişim Tarihi: 11.02.2013

<http://www.longozacarlar.com/longoznedir.html> Erişim Tarihi: 02.04.2012

<http://www.novitas.com.tr/ekoturizm.aspx> Erişim Tarihi: 24.01.2013

<http://www.sad.org.tr/sad-hakkinda> Erişim Tarihi: 08.03.2013

<http://www.tusob.com.tr/tr/turkiye-sportif-olta-balikcilig-i-calistayi-sonuc-bildirgesi>:

Erişim Tarihi: 08.02.2013

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/631.html> Erişim Tarihi: 08.03.2013

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Balıkesir’de doğdu. İlkokulu Balıkesir’de, ortaokul ve liseyi Manisa Akhisarda tamamladı. 2007 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme bölümünden mezun oldu. 2002-2012 yılları arasında çeşitli turizm işletmelerinde çalıştı. Özellikle uzak doğu destinasyonlarına yönelik iş, eğitim ve turistik gezi organizasyonlarında aktif görev aldı. 2010 yılında İstanbul Üniversitesi Turizm İşletmeciliği bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. 2012 yılında Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümüne araştırma görevlisi olarak göreve başlayarak yüksek lisan eğitimini aynı bölümde devam ettirdi. Halen Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Akademik Yayınlar

- XII. Geleneksel Turizm Paneli “Turistik Destinasyon Olarak Acarlar Longozunun Değerlendirilmesi”; Arş. Gör. Salim İBİŞ, Prof. Dr. Orhan BATMAN, (2013).
- 5. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi “Sürdürülebilir Turizm Destinasyonu Açısından Acarlar Longozu’nun Yerel Paydaşlar Açısından Değerlendirilmesi” Arş. Gör. Salim İBİŞ , Prof. Dr. Orhan BATMAN (2013).
- Acarlar Longozu’na Uzman Bakışı, Arş. Gör. Salim İBİŞ, (2013).
http://www.sakaryacark.com/haber/acarlar-longozuna-uzman-bakisi_h1517.html
- Acarlar Longozu’nun Sakarya Turizmine Katkısı Olur mu? Arş. Gör. Salim İBİŞ, (2013). <http://www.medyatime.com/acarlar-longozunun-sakarya-turizmine-katkisi-olur-mu.html>